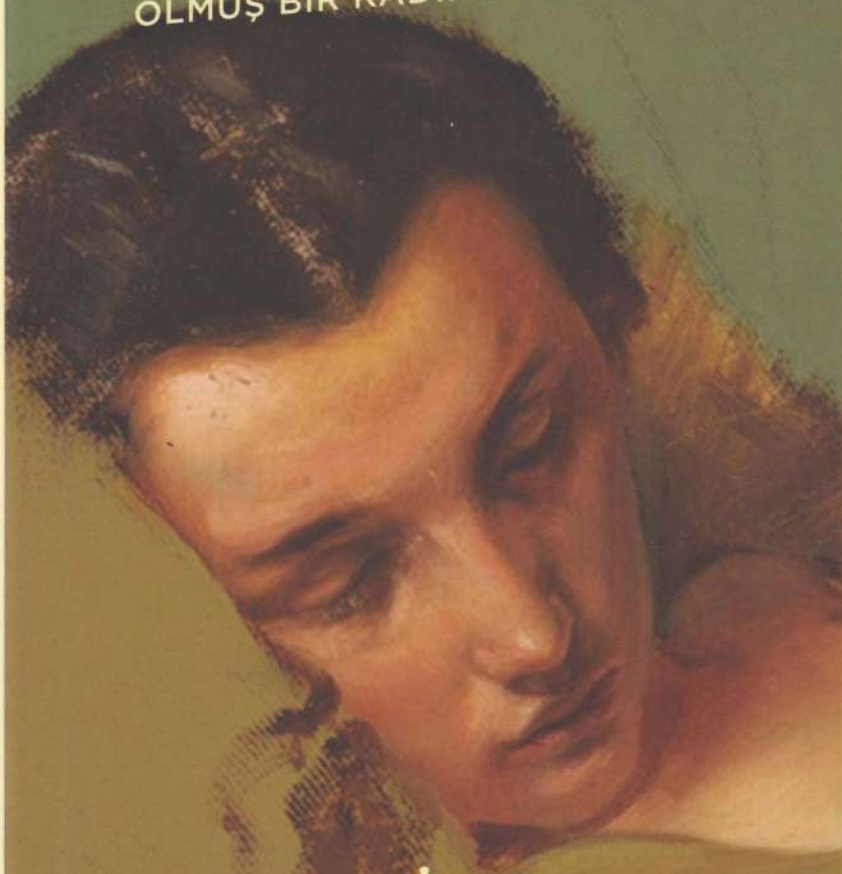
TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 59

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

GÜZİDE SABRİ

Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi

ÖLMÜŞ BİR KADININ GÜNLÜĞÜ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ DİZİSİ

GÜZİDE SABRİ
ÖLMÜŞ BİR KADININ EVRAK-I METRUKESİ
–ÖLMÜŞ BİR KADININ GÜNLÜĞÜ–

UYARLAMAYA KAYNAK ALINAN ÖZGÜN ESER
İKBAL KÜTÜPHANESİ, İSTANBUL
1921

Sertifika No: 40077

EDİTÖR
SENEM TİMUROĞLU

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM: EYLÜL 2021, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-613-0

BASKI
AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. 2622. SOK. NO: 6 / 31
BAĞCILAR İSTANBUL
Tel. (0212) 445 32 38 Faks: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 44871

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE UYARLAYAN: HACER ER

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Osmanlıca matbu ve elyazmaları alanında seminerlere katıldı. Çeşitli yayınevlerinde redaksiyon çalışmaları yaptıktan sonra çevrimyazıya ağırlık vererek Namık Kemal'in *Vatan yahut Silistre* oyununu eski yazıdan aktararak sadeleştirdi; Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Mürebbiye*, *Efsuncu Baba*, *Şıpsevdi*, *Ben Deli miyim* romanlarını eski harflerden aktardı. Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın arşiv çalışmalarında çevrimyazı ekibi içinde yer aldı.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 59

Roman

ölmüş bir kadının evrak-ı metrukesi -ölmüş bir kadının günlüğü-

GÜZİDE SABRİ

Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Hacer Er

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Türkçe Edebiyatta Melankolik Bir Ruh: Güzide Sabri

Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*'nde şöyle demektedir: "Yirminci asrın ilk yıllarında roman vadisindeki eserleriyle geniş ve popüler bir şöhret kazanan en mühim kadın sanatkâr Güzide Sabri Aygün'dür."[1] Döneminde ses getiren yapıtlarıyla şöhret kazanan Güzide Sabri, ilerleyen yıllarda ise popüler edebiyatın bir parçası olarak değersizleştirilerek tarihin unutulmuş sayfalarında bırakılacaktır. Kenan Akyüz'ün *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri* adlı yapıtında, "romantik maceralarla halkın çok çabuk harekete geçen acıma duygularından faydalanan romancılar" arasında adı geçer.[2] Hem popüler edebiyatın bir parçası olmasıyla hem de "hissi", santimantal romanlarıyla, değer ölçütlerini erkek yazarların yapıtlarına ve yüksek edebiyata göre ayarlamış edebiyat tarihi ve eleştirisinin gözünde, çifte kavrulmuş bir azınlık haliyle değersizleşir. Oysa dünya edebiyatında kadınların kaleme aldığı popüler santimantal romanların, melodramların kadın okurlara yönelik değerli işlevleri olduğunu biliyoruz. Şablon hikâyeler olmadığını, yaşamdan alınmış, zorla evlendirilme, ekonomik bağımlılık gibi kadınların yaşamına dair hakiki deneyimleri kadın okura aktardığını görüyoruz.

1 Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II*, İstanbul: MEB Yayınları, 1983, s. 1222.

2 Kenan Akyüz, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri*, İstanbul: İnkılap, 2015, s. 134.

Güzide Sabri'nin popüler edebiyatın içinde özgün yönü 19. ve 20. yüzyılda dünya edebiyatında önemli bir tema olan bir çizginin, "verem", "kara sevda" ve "melankoli" edebiyatının, Türkçe edebiyatta ilk kadın yazarı olmasıdır. On altı yaşında kaleme aldığı ilk yapıtı *Münevver* ile Banarlı'nın vurguladığı gibi Türk edebiyatında "verem edebiyatı" ve "fazla hisli ve romantik ruhun" "karakteristik bir temsilcisi" dir.[1]

Güzide Sabri'yi özel kılan kendine ait özgün bir duyumsayış biçimidir. Bunun kaynağı *Gecenin Esrarı* adlı kitabındaki hatıratında kendisinin tarifiyle, on yaşlarında duyumsamaya başladığı, yazma eylemiyle hafiflediğini erken yaşlarda keşfettiği, ruhundaki nedensiz ıstıraptır: "Kâğıt üzerine dökmek ihtiyacı başladığı zaman, hissettiğim bu sebepsiz ıstırabın hafiflediğini anlıyordum."[2] Bu duygunun, Antik Yunan felsefesinden 19. yüzyıla dek, edebiyatta, sanatta ve psikanalizde önemli bir yeri olan sanatçılara, dehalara, topluma uyumsuzlara atfedilen erdemli bir duygu, "melankoli" olduğunu söylemek yanlış olmaz: "Benim ayrı bir ruhum vardı. İçli ve dertli bir kızdım. Neşe ve sevinç her zaman gönlüme uğramazdı. Onları güldüren, eğlendiren şeylerden ben zevk alamıyor, daima yabancı kalıyordum."[3] Melankolik bir mizaca sahip Güzide Sabri, bu duygu durumunu yaratıcılığa, yazmaya yönlendirerek iyileşmeyi seçmiştir. Böylece üretken bir yazar olmuş, melankoli duygusunun egemen olduğu, özgün bir çizgide pek çok yapıtı okurla buluşmuştur.

Yapıtlarında melankolik ruh durumu daha çok "yasak aşk" ve "hastalık"ta cisimleşir. Melankolik mizaca sahip kadın kahramanlardaki duygu durumunun nedenini "yasak aşka tutulmak" ve "hastalanmak" şeklinde somut bir çerçeveye oturtan yazar, aslında kadınlara dayatılan toplumsal koşullara, istibdat döneminin siyasi baskılarına daimi bir

1 Banarlı, *age.*, s. 1222.

2 Güzide Sabri, *Gecenin Esrarı*, İkbal Kütüphanesi, 1934, s. 9.

3 Güzide Sabri, *age.*, s. 13.

hüzün ve yas duygusuyla isyan ediyor ve direniyor kanısındayım. Susan Sontag'ın *Metafor Olarak Hastalık* adlı kitabında belirttiği gibi Güzide Sabri de bir romantik yazar olarak, hastalığı "hem kendi yaşamında hem de eserlerinde bir estetik imgesine dönüştürür."[1] Dolayısıyla yapıtları çok katmanlı okumalara açık, Türkçe edebiyatta "kadınlık deneyimleri ve hastalık", "melankoli ve aşk" gibi temalar açısından edebiyat araştırmacılarını beklemektedir.

Güzide Sabri, 1883 yılında İstanbul, Fındıklı'da doğmuştur. Babası Salih Reşat Bey, Adliye Nezareti memurlarındandır. Annesi Nigar Hanım, şair Koniçeli Kazım Paşa'nın yeğenidir. *Gecenin Esrarı*'nda yazdığına göre, evde aldığı özel eğitimde, hocası Tahir Efendi'den gördüğü edebiyat, en sevdiği derstir. Hassas ve duyarlı ruhu, babası, Abdülhamit tarafından Sivas'a sürgün edildiğinde oldukça sarsılır. Beş yıl sonra, Tokat'a geçen babasının yanına, annesiyle gittikleri zaman ise ruhu İstanbul özlemiyle sancıyacaktır. Nedensiz ıstırabı sağlığını etkileyince, doktorlar hava değişikliğini önerir. Böylece Güzide Sabri, Büyükada'nın çamları arasında tuttukları evde genç kızlığını geçirecektir. Burada, on altı yaşındayken, ilk romanı *Münevver*'i yazacak, yapıt dönemin kadın kalemlerine kucak açan, Osmanlı kadın hareketinin ilk ve en uzun süreli dergisi, *Hanımlara Mahsus Gazete*'de tefrika edilecektir. Beğenilen roman, 1915'te Osman Asaf Sokolovic[2] tarafından Sırpçaya çevrilir. Erken yaşta, Beyoğlu Birinci Noteri Ahmet Sabri Aygün'le evlendirilir.

Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi adlı ikinci romanını eşi tarafından yazması kısıtlandığı bir dönemde, Bursa'da yazmaya başlar. 1905 yılında yayımlandığında büyük ses getirir. Ermeniceye çevrilir. Filme çekilir (1956'da Metin Erksan ve Semih Evin yönetmenliğinde; 1969 yılında Ülkü

---

1 Susan Sontag, *Metafor Olarak Hastalık*, çev. Osman Akınhay, Agora Kitaplığı, 2005, s. 33.

2 Yılmaz Taşçıoğlu, "Balkanlarda Yeni Türk Edebiyatı Literatürü", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, cilt 4, sayı 7, 2006, s. 435.

Erakalın yönetmenliğinde *Ölmüş Bir Kadının Mektupları* adıyla). *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*'nin devam romanı *Nedret* ise yapıtları içinde "en ziyade sevdiği"dir; "bunu derin bir haz ile ikmal etmiştim" der.[1]

Güzide Sabri'nin, ses getiren bu üç romanının dışında, bazıları filme alınan *Yaban Gülü* (1920; 1961 yılında Ümit Utku yönetmenliğinde filme çekilir), *Hüsran* (1928), *Gecenin Esrarı* (1934), *Hicran Gecesi* (1937; 1968'de Osman Seden yönetmenliğinde filme çekilir), *Necla* (1941), *Mazinin Sesi* (1944) adlı yapıtları bulunmaktadır. "Güzide", "Güzide Osman" müstear adlarıyla *Hanımlara Mahsus Gazete*, *Süs*, *Kadınlar Dünyası*, *Perşembe Mecmuası* dergilerinde şiir, öykü ve makaleler yayımlamış, yaşamı boyunca üretken bir yazar olmuştur. 1946 yılında Giresun'da yaşama veda eder.

Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi -Ölmüş Bir Kadının Günlüğü- kalp hastası Fikret'in, kızı Nedret'e bıraktığı günlüklerden oluşur. Bu günlükler dış dünyanın zalimliğine karşı içe çekilmek, bir iç dünya yaratmak, kızına kendi duygularını ve yaşam deneyimini miras bırakmak olarak anlamlandırılabilir. Fikret âşık olduğu Nejat'ın evli ve iki çocuk babası olduğunu öğrendiğinde, kendi deyişiyle, "vicdan"ının terazisine dayanarak ve "insanlık görevi" icabı, "yuva yıkmamak" için Nejat'ın evlilik teklifini reddeder. Aşkının acısıyla inzivaya çekilmeyi planlarken, toplumun dayattığı mecburiyetler yüzünden, babasının seçtiği, kendinden yaşça büyük bir adamla evlendirilir. Sait Bey'le birlikte onun çiftliğinde toplumdan uzak yaşamaya başlar. Nedret'i dünyaya getirir. Ancak kaderin tesadüfleri, sır olarak sakladığı aşkın boyutlarını değiştirecek; yaşam, "insanlık görevi" adına verdiği kararların doğruluğunu kendisine ve elbette okurlara sorgulatacaktır.

Virginia Woolf "Hasta Olmak Üzerine" başlıklı denemesinde, "cüret hastalığın bir özelliğidir; kanundışı olduğu-

1 Güzide Sabri, *age.*, s. 16.

muza göre" demektedir; "rafa kaldırılmış bir sorumluluk ve askıya alınmış bir akıl"[1] vardır. Güzide Sabri de bu romanı ve devamı olan *Nedret*'te, "hastalık" metaforuyla aşk duygusunu yan yana işlemekte, iki halin de "kanun dışı" addedilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Aşk duygusu toplumsal değerleri, yargıları, sorumlulukları, kurumları, kanunları askıya alacak güçte, kanun dışı bir haldir. Ortada bir suç ve suçlular yoktur; dolayısıyla yargılanamaz. Üstelik bastırılmış arzu ve duygular, hastalıklara ve yıkımlara neden olmaktadır. "Trajik ama onurlu" bir karakter olan Fikret, toplumun koyduğu kurallara tamamen uymuş olmasına rağmen ve hatta uyduğu için bu "yasak aşk" pek çok kişiyi etkileyen bir trajediye yol açacaktır. Böylece Güzide Sabri, toplumun pek çok değer yargısını tartışmaya açar.

Kendi çağının dinamikleri içinde, Türkçe edebiyata melankolik dünya görüşüyle özgün bir katkıda bulunan yazarı, özellikle içinden geçtiğimiz salgın hastalık çağında, günümüz okuruyla buluşturmanın, "hastalık", "keder", "yas", "elem" gibi duygulara farklı pencerelerden bakmak adına güçlendirici bir katkı sunacağını düşünüyorum.

Senem Timuroğlu

---

1 Virginia Woolf, "Hasta Olmak Üzerine", çev. Meltem Ahıska, *Defter Dergisi*, sayı 2, Metis Yayınları, 1987, s. 67. (orijinal basım tarihi 1925).

Aralık ayının soğuk, karlı bir gecesinde kendisini iki senedir görmediğim sevgili bir refikamın[1] evinde bulunuyordum.

Karla karışık şiddetli bir fırtına müthiş gürültülerle oturduğumuz odanın camlarını sarsıyor, dışarıda şiddetli bir soğuk hüküm sürüyordu.

Refikam Suat, Mısır'dan döneli henüz yirmi gün kadar olmuştu. Teyzekızının unutulması imkânsız vefatı, Suat'ı uzun müddet İstanbul'dan ayrılmaya mecbur etmişti. Bu seyahat gerek doktorlar tarafından tavsiye edilen bir deva, gerek kendisinin kederini hafifletmesine bir çare olmak için düşünülmüşse de, ne fayda ki, Suat'ın yanında daima hüzün ve eleminin sebebi olan minimini bir vücut vardı ki bu da hayata veda eden o zavallı kadının ömrünün yadigârıydı.

Şimdi sobanın neşeli çıtırtıları odanın sonsuz sükûnetini bozuyor, Suat'ın hazırladığı çayın keyfi ise bahsimizi derinleştiriyordu. Biraz ötede, halının üzerinde üç yaşında kadar tahmin edilen, kıvırcık saçlı, iri kara gözlü, tombul, sevimli bir yavrucak çocukça bir neşe içinde oynuyordu.

Suat, her ne kadar bu gece bana karşı teessürünü gizleyerek acılarından bahsetmek ve tekrar onları tazelemek istemiyorsa da, ara sıra o minimini yavruya çevrilen bakışlarında öyle derin bir elem vardı ki henüz kalp yarasının iyileşmediğini anlatıyordu. Bir aralık, onu kollarının arasına aldı. Çocuk başını Suat'ın göğsüne dayadı, uyumak istiyordu. Refikam ona hazin ve titrek sedasıyla ninni söylerken gözleri yaşarmıştı.

---

1 Kadın arkadaş.

Nedret, o bedbaht çocuk, tombul kollarını analığının boynuna uzatmış, onların üzerine kondurulan tatlı buselerden aradığı şefkat gıdasını bulduğu için masumane bir teslimiyetle tatlı bir uykunun rehaveti altında mahmurlaşan gözlerinin kapakları açılıp kapanmaya başlamıştı.

Ben bütün yaralarımı neşterleyen bu tablodan pek müteessir olmuştum. Ah anasızlık!.. Hayatın en acı ve en büyük mahrumiyeti! Bir yaşında öksüz kalan şu zavallı yavru, yaşadığı müddetçe varlığında bir boşluk, bütün çevresinde bir yalnızlık elemi duyacaktı.

Artık Nedret'in uzun kirpikleri güzel gözlerini kapamıştı. Bir ana kucağı zannettiği kollar arasına sığınmış, mışıl mışıl uyuyordu.

Suat benim şu hal karşısındaki teessürümü anladı. İçini çekerek başını salladı:

— İşte, dedi, biz her gece böyleyiz. Ben zehirli gözyaşlarıyla ona ninni söylerken gülmeye gayret ediyorum. Halbuki o ağladığımı hisseder, mütemadiyen yaşlı gözlerime bakar, minimini kollarıyla boynuma sarılır, kalbimin yangınını söndürmek istiyormuş gibi yüzümü öper ve masumane bir tavırla, "Niçin ağlıyorsun anne? Sana büyük bir bebek alayım da bari sus" der. Onu bağrıma basar, koklarım, bin türlü okşayışlar içinde uyuturum.

Refikam gözyaşlarını silmek için sözlerine ara verdi. Sonra bakışları duvarda asılı duran bir kadın fotoğrafına çevrildi. Kendi kendine söylenir gibi:

— Ne tahammül edilmez bir hayat, ne elim akıbet! (Bana dönerek) Kendisini tanırdınız değil mi? diye sordu.

— Evet, bir iki defa sizde görmüş, ne kadar beğenmiştim; ne hoş bir kadındı. Hele ifadesindeki hüzün, sesindeki titreyiş, tavırlarındaki vakar, bakışlarındaki cazibe günlerce kendisini unutturmayacak bir hatıra bırakmıştı.

Suat kederli bir yüzle:

— Ah... dedi. Hayatının son demlerinde bile yine güzelliğini kaybetmemişti. Benim için asla unutulmaz bir gece... Neyse artık bu bahsi bırakalım. Seni rahatsız ediyorum kardeşim, beni affet!

— Bilakis, acı ki ortak olmak bence bir vazife; hal böyleyken bu uzun geceyi dünyadan çekilmiş bir gencin hazin macerasını dinleyerek geçirmek isterim. Eğer seni üzmezse... Akşamdan beri bir şey sormaya cesaret edememiştim. Yaralarını kanatmak istemiyordum.

— Onun yâdı benim için bir nevi tesellidir, lakin senelerden beri ilk defa görüştüğümüz bu geceyi acı dolu bir hatıranın tesiriyle gölgelendirerek seni mustarip etmek istemiyordum.

— Bunu bilhassa istirham ederim, Suat!

Bu sırada fırtına şiddetini artırıyor, kar parçaları camlara çarpıyor, sanki gökyüzü, yeryüzüne öfke kıvılcımları saçıyordu.

Suat çocuğu karyolasına yatırdıktan sonra gelip sobaya birkaç odun attı. Saat onu[1] çalıyordu. Sandalyelerimizi ateşin yanına doğru çektik.

Refikam derin bir göğüs geçirdikten sonra söze başladı:

* * *

Fikret, zaten şu fani dünyaya bedbaht olarak gelmiş bir talih mağduruydu.

Dudakları Nedret gibi anne demeye doymadan, o şefkatli kucaktan ebediyen ayrı düşmüştü. Teyzemin vefatı üzerine zavallı büyükannemin yaralı göğsünde ölmüş anacığının şefkatli kokusunu duyduğu için orası onun sığınağı olmuştu. Bu zavallı kadın, hayat mahsulünün yadigârı olan bu çocuğu kolları arasına aldı. O paramparça ömrünü zehirleyen acıları ondan sakladı. Fikret büyük bir sevgi, oldukça rahat bir yaşayış içinde büyüdü.

Babası tarafından tahsil ve terbiyesine son derece dikkat ve ihtimam edilmişti. Bu adam karısının vefatından sonra çok seneler kayınvalidesini terk etmemiş, beraber yaşamışlar-

1 Eskiden bugünden farklı olarak "ezani/alaturka saat" sistemi kullanılırdı. Ezani saat, mevsimlere göre, güneşin batışında saatin 12'yi gösterecek biçimde ayarlanması temeline dayanan bir zaman ölçüsüdür. Metindeki saatler anlama kolaylığı bakımından bugünün ölçülerine –yaklaşık olarak– çevrilmiştir.

dı. Fikret büyük bir şevk ve hevesle kitaplarını, hocalarını seviyor; yegâne meşgalesi, yegâne zevki çalışmak oluyordu. Bu kızda var olan doğuştan zekâ ve kavrayış günden güne daha seri ve büyük adımlarla ortaya çıkıyordu. Gayet parlak çalışmalarının kıymetli bir takdir nişanı olarak babası tarafından altın bir kalem ile gayet zarif bir yazıhane hediye edilmişti.

Bu bir genç kız için ne tatlı, ne masumane bir hayattı!

Fikret'in musikiye de fevkalade yeteneği vardı. Piyanoyu büyük bir maharetle çalar, daima hocasının takdirine mazhar olurdu.

Bu kızda her zaman bir farklılık görürdüm. Fikirleri, faziletleri onu yüksek bir mevkie çıkarıyordu. Yumuşak, nazik, mütevazı ve hassastı; insan onun karşısında bir başka hisle hislenir; sözlerinden, sesinden, tavırlarından büyük bir kadının huzurundaymış gibi mecburi bir hürmet duyardı. Babasının memuriyet gereği taşraya tayini onu günlerce ağlattı, kendisini kimse teskin ve teselli etmeyi başaramıyordu. Bu ilk ayrılık bütün acısıyla onu yakmıştı. Bütün vaktini babasına mektup yazmakla geçiriyor, bu ayrılık derdi ona pek ağır geliyordu. Altı ay kadar bir zaman geçmişti. Artık Fikret baharı, babasının yanında geçirmek istiyordu. Bunu annem de uygun gördüğünden sonsuz bir şevk ve sevinçle hazırlanıyor, hareket gününü belirleyecek yazıyı bekliyordu. Nihayet beklenilen mektup gelmişti. Heyhat!.. Bunda Fikret'in hevesini kıracak bir kuvvet vardı:

Babası evlilikten bahsediyordu. Yalnızlığın verdiği gurbet sıkıntılarının zorlamasıyla buna mecbur kaldığını üzülerek kızına bildiriyordu.

Fikret bu acı hakikatin karşısında derin derin düşündü. Babasının kendisine ayırdığı sevgiye beklenmedik bir ortak, bir rakibe çıkıyordu, fakat ağırbaşlılığı onu bu acı haberi tevekkül eden bir teslimiyetle kabule ve anlamaya sevk ediyordu. "Bütün ömrünü bana adaması elbette imkânsız!.." diyordu. "Ben henüz hayatın bütün inceliklerini anlamaya düşüncemi yormamışım. Mademki anneciğimin hatırasını senelerce korumuştur, şu halde yaşamak ve hele bakılmak

için babamın kararını sorgulamaya hakkım yoktur" diye düşündü ve "Rahatınız neyi gerektiriyorsa onu yapınız. Tek temennim saadetinizdir babacığım... Ancak gelişimi ertelememi de affedeceğinizden eminim. Şimdilik hafif bir rahatsızlığım bu saadete katılmaya mani olmuştur" mealinde bir mektupla hislerini anlattı.

Bununla beraber onun üzgün ve mahzun olduğunu anlıyordum. Fakat Fikret kalbindeki acılardan kimseye şikâyet etmemeyi alışkanlık edinmişti. Odasına çekilir, bazen piyano çalar, bazen kitap okur, bazen saatlerce düşünceli bir halde kalırdı.

Fikret'in roman okuduğuna pek nadir rastlardım. Ciddi konulardaki araştırmalar en tatlı meşgalesiydi. Fikrini hayallerle doldurmaktan hoşlanmazdı.

Fikret babasının ikinci daveti üzerine, üç ay kadar misafir olarak gidip gelmişti. Üvey annesinden ne şikâyet etmiş, ne de memnun kaldığını söylemişti. Babasının hayat arkadaşı olduğu için hakkında yalnız ufak bir hürmet hissi beslemişti. Bu esnalarda Fikret'in sağlığını pek bozulmuş görüyordum. Günden güne soluyor, gözlerinin feri sönüyordu. Göğsünün sol tarafında ara sıra hafif bir sancı hissediyordu. Büyükannem bundan son derece telaşa düşmüş, derhal bana haber göndermişti. Ertesi gün sabah erkenden kendisini ziyarete gittim.

— Kızım, dedi, Fikret'in hasta olduğuna sen de dikkat etmiştin. Benim şu ihtiyar yaşım o çocuğun sıhhatine itina göstermeye müsait değildir. Sen onun ablası olduğun için üzerine düşen vazifeyi yerine getir: Hangi doktoru seçersen onu çağırt, tedavi ettir ve kocanızla beraber birkaç ay yanımda oturun. Ben de bundan iki türlü istifade ederim, hem varlığınızla teselli olur hem de iki sevgili torunum arasında yaşarım. Sanırım beyiniz de bunu kabul eder değil mi yavrum?

— Hayhay, efendim! Mademki öyle emrediyorsunuz...

— Rica ediyorum kızım!

Fikret bunu işittiği zaman sonsuz bir sevinçle boynuma sarılmış, defalarca yanaklarımdan öpmüştü.

Büyükannemin yanında bir müddet kalmak üzere geldiğimizin ertesi günü Fikret'in tedavisine başlanmıştı.

Muayene eden doktor, hastalığın ehemmiyetsiz bir bronşitten ibaret olduğunu söyledi. Verilen ilaçlara muntazaman devam edildiği halde faydası görülmedi. Kızcağız kalbinin üzerinde derin bir sancı hissediyor, şiddetli nöbetler altında eziliyordu.

Ben ne yapacağımı şaşırmış, ümitsiz bir haldeyken kocam bize bir doktor tavsiye etti. Kendi arkadaşlarından birinin aynı rahatsızlığa yakalandığını ve bu doktorun başarılı tedavisinden faydalandığını, bu gibi kalp rahatsızlıklarının mütehassısı olduğunu söyledi. Büyükannem pek ziyade memnun olarak hemen çağırılmasını rica etti.

Ertesi gün doktorun adresine bir telgraf çekildi... Fikret o gün yatağından kalkamayacak derecede bitkin bir halde acı çekiyordu.

Bekleyişimiz uzunca sürdü. Nihayet akşamüzeri doktor geldi. Fikret yatağın beyazlığı içinde cezbedici bir güzellikte yatıyordu. Doktor muayenesini tamamlamıştı. Reçetelerini yazdı, ayağa kalktı. İkimiz de sofaya çıktık; yalvarır gözlerle yüzüne bakışımdan, meramımı anladı.

— Emin olunuz, dedi, bir tehlike yok... Kalp civarında ufak bir sinirsel çarpıntı... Fakat sonradan ortaya çıkabilecek durumları şimdiden tayin edemem. Bununla beraber uzunca müddet tedavi... Sizin tarafınızdan ise itina ve dikkat... Bir de hava değişikliği mutlak ve elzem. Ben bir hafta sonra tekrar kendilerini görürüm.

On gün sonra Erenköy'ünde bir köşk tuttuk, Fikret'i oraya naklettik. İlaçların tesiri, havanın temizliği kızcağızın sağlığı lehine büyük bir değişim yaratmaya, renginin sarılığı yavaş yavaş kaybolmaya, gözlerinin siyahından sağlık parıltıları saçılmaya başladı.

Sabahleyin erken kalkar, bahçenin yaseminlerle çevrili yollarında gezinir, sütünü leylakların hoş kokulu gölgeleri altında içer, baharın gülümseyen neşesiyle mutluluktan payını alır; bazen bir kelebeğin uçuşu, bir yaprağın titreyişi, bir goncanın açılması onu saatlerce eğlendirir, meşgul ederdi.

Doktor her hafta muntazaman gelir, hastasını genellikle leylakların arasında bulur ve şaka yollu, "Şairane düşüncelerinizi bölmedim ya?" diye sorardı.

Fikret gülümseyen bir çehre, fakat titrek bir sesle, şairler gibi hayal genişliğine sahip olmadığını söylerdi.

Doktor birkaç kere zihnini dinlendirmesini ve bütün vaktini düşünmekle geçirmemesini tavsiye etmişti.

Fikret, doktorun tavsiyelerini dikkate alacağına söz verirken bilmem niçin ellerinde hafif bir titreme, sesinde ruhundan akseden bir heyecan vardı. Doktor sevimli ve zeki bir genç olmanın yanında bir erkeğe has meziyetlerin tamamına da sahipti; bakışlarında büyüleyici bir kuvvet, sesinde ölçülü bir ahenk, tavırlarında sade bir incelik vardı. Kendisi evli, aynı zamanda iki çocuk sahibiydi. Fakat hiçbir zaman bundan bahsetmemiş, daima Fikret'in gönlünü hoş tutmak, ruhunu fethetmek için itinayla, tedbirli bir tarzda konuşmuştu.

Doktorun gelişleri, hastalığın uzaması teyzekızımda garip bir etki yaratmaya başladı.

Bir gece Fikret şiddetli bir buhran geçirmişti. İnatçı bir nöbetin tesiri altında çok acı çekmişti. Gece doktora bir telgraf çektik. Ertesi gün geldi. Merdivenleri çıkarken çehresi sapsarıydı. Kendisini karşıladım.

Tıkanıyormuşçasına bir heyecanla sordu:

— Ne oldu? Fikret Hanım nasıl?

— Biraz fazla rahatsız efendim.

Telaş içinde Fikret'in yatak odasına doğru gidiyor, daha doğrusu koşuyordu. Bununla birlikte metanetini de korumaya çalışıyordu. Fikret uzun bir koltuğa uzanmıştı. Bir gece evvel çektiği acı onu mecalsiz bırakmıştı.

Nejat Bey'in odaya girmesi üzerine davrandı. Onu gördüğü anda çehresi gül rengi bir allıkla örtüldü. Elleri titriyordu. Düşer gibi tekrar koltuğun üzerine oturdu. Doktor yavaş yavaş yanına yaklaşmıştı. Nabzını tutmak için elini uzatırken sakin görünmeye gayret ediyordu.

— Sizi böyle rahatsız görmek istemiyordum, dedi. Öyle zannediyordum ki bugün yine mor leylakların, beyaz yase-

minlerin ruha neşe veren kokuları arasında, gölgede otururken bulacağım.

Fikret başını kaldırdı, iri siyah gözlerini onun gözlerine çevirdi; bakışları karşılaşmıştı.

Zavallı kızcağız hemen bir elini kalbi üzerine bastırdı. Zaten hasta olan bu uzvun helecanlarla çırpınmaya takati yoktu.

Kesik, hüzünlü bir sesle:

— Bilseniz ne kadar acı çekiyorum, dedi.

— Emin olun geçecektir. Bütün kuvvetimi, hatta –yavaşça ve titrek bir sesle– bütün hayatımı bu uğurda fedaya hazırım. Hayatta asla geçmeyecek, yalnız bir ıstırap vardır.

Fikret'in dudakları üzerinde acı bir tebessüm göründü. Onun ne söylemek istediğini anladığı için çekingen gözlerle yüzüne baktı. Bu güzel gözlerde sükûneti talep eden gizli bir rica manası vardı.

Ben odanın bir köşesine çekilmiştim. Anlaşılmaz bir endişenin tesiri altında bulunuyordum. "Acaba..." diyordum. Eğer böyleyse elim bir felaketin başlangıcında bulunuyoruz. Mademki insanda kalbin varlığı kabul ediliyor, öteki sevgi duyusunu da tamamen tasdik ve itiraf etmek tabiiydi. Fakat Fikret gibi ciddi, hassas bir kadının ruhunda aşkın bütün varlığıyla hüküm sürebileceğini düşünüyordum. Bununla beraber Nejat'ın bir koca ve aynı zamanda bir baba olması, saadetlerinin gerçekleşmesine ne büyük bir engeldi. Zannetmem ki Fikret bunları düşünmemiş olsun. İleride yaşanabilecek bir felaketin önünü ne şekilde almak gerekeceğini düşünüyordum. Nejat'ın tedavisinden onu mahrum etmek için ne gibi sebepler gösterebilirdim, özellikle büyükanneme karşı... O kadar tedbirli bir kadın olmadığı gibi Fikret'in sıhhati uğrunda her şeyi, bütün hayatını fedaya hazır olduğunu bilirdim. Bunu doğrudan doğruya Fikret'e açmak, aşkın amansız, insafsız pençelerine henüz varlığını teslim etmemişse kurtarmak istediğimi kendisine söylemenin daha uygun olduğunu görüyordum. Her şekilde temkinli hareket etmek gerekiyordu. Çünkü Fikret bu zaaf belirtisinden dolayı bana

karşı fena halde sıkılacaktı ve ondan mütevellit bir heyecanın tesiri belki birtakım beklenmedik durumlara sebebiyet verebilirdi.

Ben bu düşünceler içindeyken doktor reçetelerini yazıyordu. Fikret'e baktım, dalgın bakışlarını ona dikmiş, öyle derin derin bakıyordu ki... Sanki ruhunun bütün derinliklerini keşfetmeye uğraşıyordu.

Fikret yine sağlığına kavuşmuştu. Bazen doktor bize geliyor, bazen de biz Fikret'le muayenehanesine gidiyorduk; bütün hareketlerine ettiğim dikkate rağmen şüphelerimi kuvvetlendirecek hiçbir alamet göremiyordum. Her şey normaldi. Aldandığıma hükmederek artık rahatlamıştım. Fikret'in ise öyle her baktığını beğenecek, her gördüğünü sevecek saflıkta, hoppa kızlardan olmadığını zaten bilirdim. Belki Nejat'a, karşı koyması imkânsız bir çekim duymuştur zannı, fikrimi ürkütmüştü. Bunun doğruluğuna inanmış dahi olsaydım Fikret'i kalben kınayamazdım. Yalnız onun mutsuz ve bedbaht olacağına acırdım.

Çünkü Nejat, Fikret'in hayran olduğu histe yaratılmış, bir kadın tarafından cidden sevilmeye layık bir gençti.

Onların varlıklarında bir benzerlik, bütün duygularında göze çarpan bir aynılık vardı. Bu ise ruhların kendiliğinden, ezeli bir tanışıklığı demek değil miydi? İşte beni korkutan taraf burasıydı. Bir ayak evvel Fikret'in tamamıyla sağlığına kavuşmasını Cenabıhak'tan niyaz ediyordum. Lakin heyhat!.. Bu zavallı kızın hayatını tehdit eden hastalığın, en nazik bir uzvu üzerinde hükümran olması bana geleceğinin vahim olacağını hissettirmekteydi.

Mevsim artık sonbahar olmuştu. Hazan, yaprakları sarartıyor, kışın yaklaştığını hissettiren sisli havalar, yağmurlu günler gönüllerdeki kasveti artırıyordu...

Fikret hâlâ ilaçlarına devam ediyor, fakat derin bir düşüncenin tesiri altında dalgın, kederli, mahzun yaşıyordu.

Onun bu halini neye yoracağımı bilmiyordum. Kendisinin doktora karşı fevkalade ciddi tavırlarından, Nejat'ın ise ona karşı terbiye gereği nezaket göstermesinden şüphe uyan-

dıracak bir hal yoktu. Hatta birkaç defa benim bazı engeller sebebiyle gidemediğim zamanlarda Fikret hizmetçisiyle, yalnız olarak muayenehaneye gitmeye mecbur olmuştu.

* * *

Artık Erenköy'de büyükannemle Fikret'in sıkılmaya başladıklarını anladığım için kışlık evin ön hazırlıklarını yapmak üzere beş altı gün kadar İstanbul'da[1] kalmıştım. Döndüğümde Fikret'i göremediğimden nineme sordum. "Kaç gündür seni bekledi. Nihayet ilaçları kalmadığı için bugün doktora gitti," cevabını verdi.

Akşam beş buçukta Fikret geldi. Kendisini bahçede karşıladım. Rengi o kadar bozulmuştu ki tarif edemem. Korktum.

— Ne oldun, hasta mısın? dedim.

Yüzümü, ellerimi öperek:

— Yorgunum, merak etme! diye cevap verdi.

— Doktor seni nasıl buldu?

— Her zamankinden daha iyi.

— Oh, çok şükür yarabbim!

Acı acı güldü ve elimi tutarak tekrar öptü. Gözleri yaşla dolmuştu.

— Çılgın kız, hem gülüyor hem ağlıyorsun. Ne demek istediğini anlayamıyorum.

— Anlayacak ne var ki kardeşim, müsaade eder misin yukarı çıkayım? diyerek yanımdan ayrıldı.

Bilmem ki niçin o dakikada ona o kadar acımıştım. Büyük bir üzüntüyle arkasından bakıyordum; yürüyüşünde öyle bir zarafet, bütün hareketlerinde öyle bir incelik vardı ki kadınlığın daha doğrusu bütün genç kızlığın güzelliği, tatlılığı onda vücut bulmuş zannolunurdu. Başının ağrıdığını bahane ederek o akşam sofraya inmedi. Yemekten sonra yanına çıktım. Yazıhanenin önüne oturmuş mektup yazıyordu.

Beni görünce ayağa kalktı; gözlerine baktım, ağlamış olduğunu anladım.

---

1 20. yüzyılın ortalarına kadar İstanbul denildiğinde Suriçi olarak da adlandırılan Tarihi Yarımada kastedilmekteydi.

— Mektup mu yazıyorsun? dedim.

— Evet.

— Kime?

— Babama!

— Bu kadar aceleye ne lüzum var. Rahatsız olduğunu söylediler. Biraz istirahat lazım değil mi iki gözüm?

Susarak önüne baktı.

— Mektubunuzu görebilir miyim? dedim.

Titreyen elleriyle uzattı. İkinci satırını okur okumaz hayretle haykırdım:

— Nasıl, Fikret gidiyor musun? Buna sebep?..

İnler gibi bir sesle:

— Suat, bana bir şey sorma, yalnız senden rica edeceğim bir şey varsa o da ninemi yatıştırıp teselli etmendir.

— Lakin bu ansızın gidişe nasıl mana verilecek?

— Of... Susunuz! Zira hissettiğim azap beni öldürüyor. Bir müddet olsun buradan gitmek, buradan kaçmak istiyorum.

— Yarabbim, neler işitiyorum! Fikret aklını topla, iyi düşün kardeşim. Seni kederli ve ümitsiz görüyorum.

Birdenbire yerinden kalkarak kollarımın arasına düştü, başını göğsüme dayadı, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. "Evet," diyordu, "zannettiğinizden daha kederli ve ümitsizim. Ne yapalım, buradan kaçmaktan, ondan uzaklaşmaktan başka çare ve ümit var mı? Söyle..." demesiyle o anda zihnimi işgal eden dehşetli bir fikrin şimdi hakikate dönüştüğünü büyük bir üzüntüyle görüyordum; biraz zaman evvel Doktor Nejat hakkında hissettiğim şüphe, şimdi tamamıyla korkunç bir hakikat suretinde gözümde canlanıyor ve bütün asabımı titretiyordu. Ne söylediğimi bilmez bir halde:

— Şimdi ne yapacaksın?

— Gideceğim... Babamın yanına!

— Ona söyledin mi?

— Evet... Hepsini.

— Ne dedi?

— Son derecede yalvardı, hatta ağladı. Evet Suat... Sorma artık!

— Hiçbir şeyi gizleme, seni candan seven kardeşine bütün sırlarını dök Fikret... O seni kurtarmak için hayatını çekinmeden fedaya hazırdır. Zaten evvelden beri bu işte içime doğan şüpheleri takip ederek hakikati anlamadığıma ve ondan sonra sana bir dert ortağı olamayışıma pek üzülüyorum. Peki senin bu arzuna karşı o ne yolda karşılık verdi?

— Evlilik teklifinde bulundu.

— Ne yaptın?

— Reddettim... Aşkıma, saadetime ellerimle derin bir mezar kazdım; hayatımın zevklerini oraya defnettim.

— Fikret... Kalbinin yüceliğini tebrik ve seni takdir ederim!

— Ne şekilde telakki edersen et kardeşim, ben yaptıklarımın iyi veya kötü olduğunu ayırt edebilecek muhakeme kuvvetinden mahrumum; yalnız o anda vicdanımın sesine uydum. İnsanlığın üzerine düşen bir vazifeden başka bir şey yapmadım inancındayım.

Şiddetli bir keder buhranı içindeydi.

— Meğer hayatın ölüm kadar acı anları oluyormuş da insan yine tahammül ediyormuş.

Omzuma başını dayadı. Uzun kıvırcık kirpiklerinin üzerinde gözyaşları parlıyordu. Bütün varlığını kaplayan keder ve ümitsizlik içinde adeta hayattan uzaklaşmış bulunuyordu; onun bu perişan haline karşı:

— Rica ederim, büyükanneciğine acı! Onu düşün. Senin ayrılığınla o zavallı ne acı ıstıraplara düşecek.

— Evet, sevdiğim bütün bu insanları da kendimle beraber felaket girdabına atıyorum. Lakin eminim ki sen ninemi yalnız bırakmazsın, benim yerimi tutarak onu meşgul edersin, değil mi Suat? Ben kendisine geçici bir süre için gidip tekrar geleceğimi söylerim; yalnız bana müsaade et, iki güne kadar babamın yanına gideyim.

— Allah aşkına etme, düşün.

— Bir şey düşünemeyeceğim... Burada birkaç gün daha kalmam bütün azim ve kararımı yok edebilir; mevkiimin güçlüğünü niçin takdir etmiyorsun Suat?.. Bırakın buradan uzaklaşayım, zira üç varlığın perişan olmasına sebep olacağım: çocukları... karısı.

Başını ellerinin arasına aldı. Derin bir ah çekti. Kalbi parçalanıyor zannettim.

Onun sözlerinde itiraz kabul etmeyen bir kesinlik vardı. Artık arzusuna itaatten başka benim için çare kalmamıştı.

Bir hafta sonra Fikret hepimize veda ederek babasının yanına gitmişti.

Aradan altı ay kadar zaman geçti. Bu müddet zarfında onunla haberleşiyorduk. Mektuplar baştan sona gözyaşlarıyla yazılmıştı. Pek ıstıraplı bir ömür geçiriyordu. Artık bu kız manen yıkılmış, harap olmuştu.

* * *

Burada Suat sustu. Pek müteessir olmuştu. Ayağa kalktı. Yazıhanesinin kilitli bir gözünden bir defter ile bir mektup çıkardı. Bana uzatarak, "Şimdi bunu okuyunuz," dedi. Kâğıdı aldım, merakla açtım; şunlar yazılıydı:

> Kardeşim
>
> Sana bu mektubu yazdığım zaman, idam hükmünü bekleyen mazlumlar gibi ben de bana verecekleri son kararın tebliğini bekliyorum. Üvey annem beni başından def etmek için vücudumu derin bir girdaba atıyor. Zaten zehirlenmiş ömrüme bir de işkence ilave ediyor. Dört beş gün sonra benden büyük bir adamın karısı oluyorum. Ne olduğumdan ve ne de olacağımdan bihaber denecek kadar idrak gücünden mahrumum.
>
> Bu ölmüş vücudu sürüklüyorlar. Bir şey duymuyorum, hayattan ayrılmış gibiyim, baba emrine itaatten başka çare kalmadı, hasretle yanaklarından, ellerinden öperim kardeşim.

Bir ay sonra babasından aldığımız bir mektupta evliliğin gerçekleştiği, Fikret'in arzusu üzerine ziynetten külfetten uzak, sade, sessiz bir düğün yapıldığı ve kocasının her ne kadar yaşlıysa da fazileti ve ahlakıyla öne çıkan kıymetli bir zat olduğu, nihayetsiz bir servete, birçok çiftliğe sahip bulunduğu ve aslen İstanbullu olup birkaç senedir çiftliğinin birinde yaşadığı yazılıydı.

Bu mektup üzerine Fikret'in hayatını düşündüm. Demek şimdi o da kocasıyla beraber çiftliğe çekilerek münzevi bir ömür geçiriyor. Hayatın lezzetinden ebediyen mahrum kalan bu zavallı kadın, bahtsız aşkının hüzünlü acıları içinde yapayalnız kalıyordu.

****

Suat artık susmuştu. İkimiz de derin bir düşünceye dalmış gibi duruyorduk. Ben gözlerimi duvardaki bir resme dikmiştim. Aşkın zehirli pençeleri altında senelerce çırpınan, nihayet yorgun ve ümitsiz yok olup giden şu genç kadının cansız suretini seyrediyordum. Hakikaten ne farklı, ne cazibeli bir güzelliğe sahipti.

Onu Suat'ın evinde gördüğüm zaman ne kadar beğenmiştim! Kumral saçlarının parlak rengi, çehresine ulvi bir letafet bahşediyordu!

Hele uzun kirpiklerle çevrili iri siyah gözlerinin mahzun bakışlarında öyle etkileyici bir kuvvet, öyle derin bir cazibe vardı ki bunlar insanın ruhunun derinliklerinde hazin, ulvi bir his doğuruyordu.

Suat, yanında duran bir defteri bana uzatarak, "Seni üzdüm kardeşim, fakat sen öyle istedin. İşte bu defter, Fikret'in geride bıraktığı günlüğüdür. Benden öğrenemeyeceğiniz şeyleri buradan okur anlarsınız; geçen ömrünün bazı hararetli safhaları burada yazılıdır," dedi.

Defteri aldım, sayfalarını bir bir açıp gözden geçirmeye başladım. Ekseri satırlarda eller titremiş, bazı yerlerse gözyaşlarıyla silinmişti. Sandalyemi sobadan biraz öteye çektim. Lambanın pembe abajurundan bu siyah satırlar üzerine hüzün dolu bir ışık aksediyordu. Şu yazıları yazan şimdi bir avuç toprak olmuştu, heyhat!

Fırtına biraz dinmiş, camları kamçılayan kar parçaları kafeslerin[1] arasında kümecikler oluşturmuştu. Uzaktan kö-

---

1 Aralıklı dizilmiş ince çubuklara, yine aynı aralıklarla çapraz çubukların mıhlanmasıyla yapılan ve eski Türk evlerinde yabancı gözlerden saklanması gereken harem kısmının pencerelerine, bahçelere, evin içinde ayrılması istenen yerlere konan siper.

peklerin havlamaları işitiliyor, gecenin zifiri karanlığı içinde evlerin beyaz taşları görünüyordu...

***

10 Mayıs, Çiftlik

Şafak vakti uyandım. Penceremin önündeki leylak dalı üzerinde gizlenen yaramaz bir saka kuşunun tatlı sesiyle ötüşü ne kadar ruh okşayıcıydı! Seherin gönlü avutan renkleri gökyüzünü kuşatmaya başlıyorken bütün etraf ümit kadar tatlı, sevda kadar hazin bir güzellik tablosu gösteriyordu. Güneşin gülümseyen ışıkları yavaş yavaş ovalara kadar yayılıyor, her yerde neşeli bir hayat uyandırıyordu. Ah... Benim emellerim, benim sabah ümidim böyle ebediyen karanlık, ebediyen siyah mı kalacaktı?

Kalktım, bir bornoza sarılıp kimseye görünmeden aşağı indim. Kocama rastlamak istemiyordum. Kapıyı açtım, serin bir rüzgâr çehremi okşadı, yavaş yavaş yürüdüm. Sabaha mahsus bu ruhu besleyen sessizliği, ırmağın çağıltısı bozuyordu.

İnce bir yoldan ufak bir tepeye çıktım, burada hoş kokulu bir ıhlamur ağacının gölgesine oturdum. Burası gözyaşlarımın, bitmez acılarımın sığınağıdır. Her gün burada oturur ve vatan tarafından gelen rüzgârla ruhumun hasret ateşini dindirmeye uğraşırım; İstanbul buraya sekiz dokuz saat kadar uzaktadır. Ta derinlerden gelen neşeli bulutlardan her gün ümit haberi beklerim. Vadileri kuşatan yüksek dağların sisli tepelerine bakar ve oradan bir hayal gözlerim... Ne boş bekleyiş! Ne anlamsız ümit! Heyhat!

Yarabbim! Hayatın zehirlerini bir süreliğine temizleyen gözyaşları olmasaydı, insanlar için bir ferahlık esintisi duymak, bir teselli sebebi bulmak acaba nasıl mümkün olurdu?

Kocamdan, bu muhterem adamdan kederimi saklarken ne kadar müthiş azap çekiyorum. Vicdanım bu azabın ağır yükü altında eziliyor. Onun gönül alıcı ve şefkatli hoşgörüsüne karşı ölmek istiyorum. Memnuniyetimi kazanmak için büyük fedakârlıklarda bulunuyor. Acaba benden ne bekliyor?

Ah!.. Ben yaşadığımdan bihaber şu sefil ömrü sürüklüyorum. Ona ebediyen veda ettiğim günden beri hayat nazarımda hiçbir sabahı olmayan, ıssız, karanlık bir çölden ibaret kalmıştır. Ne acı, ne unutulmaz bir gündü. O gün ikimiz de bir odada yalnızdık. O kalbinin bütün samimiyetiyle:

— Fikret... diyordu. Sizin için her şeyi fedaya hazırım; sizi ilk gördüğüm günden beri çekmekte olduğum ıstıraba artık bir son vermek, bana ebedi hayat bahşetmek dudaklarınız arasından çıkacak bir kelimeye bağlıdır.

Kalbim durmuş gibiydi, gözlerim kararmıştı, susuyordum. O mütemadiyen konuşuyordu:

— Hiç dikkat etmiyor musunuz?.. Sekiz aydan beri her gün yanınızda biraz daha ölüyordum, biraz daha eriyordum, heyecanlarımı, gözyaşlarımı etrafımızdakilerden saklarken ayaklarınızın altına düşmekten korkuyordum. Siz de aynı dertle yaralanmıştınız, siz de benim duyduğum acıları hissetmiştiniz, bu sihirli kuvvetin tabii çekimine karşı siz de boyun eğmiştiniz. Gönlünüzün bütün saflığına, ruhunuzun bütün masumiyetine ayna olan bu güzel gözlerinizde kalbimin yansımasını gördüğüm zaman bütün varlığımı ovuşturan bir etkinin sarhoşluğuyla ayaklarınıza kapanmak ihtiyacını duymuştum. Ah!.. Fikret sizi o kadar sevmiştim ki... Ruhuma sevinç veren o ruh okşayıcı sesinizi duymaktan mahrum, huzurunuzda yaşadığım kıymetli saatlerin bahtiyarlığından uzak olduğum günlerde etrafın boşluğu ve kimsesizliği içinde nasıl bir öksüz hissiyle mahzun ve perişan kaldığımı bilseydiniz... Fikret! Otuz üç yaşındayım, hiçbir vakit hayatın bu kadar sevimli, yaşamanın bu derece tatlı, dünyanın bu kadar güzel olduğunu bilmiyordum. Söyle, bunları bana hissettiren senin hürmetkâr aşkın mıdır? Fakat sen niçin susuyorsun? Niçin boynunu bükerek ümitsiz bir bakışla yüzüme bakıyorsun? İşte sana meşru bir muhabbet kucağı açıyorum Fikret! Sana hayatımızı birleştirelim diyorum. Niçin cevap vermiyorsun?

***

Ben bu dakikada hissimi okşayan, kalbimi parçalayan, bir sevda ezgisi kadar yakıcı, bir inleyiş gibi sönük olan bu ahenkli sesin aşk nağmesine kulak vermiştim.

Gecelerin siyah renginden daha karanlık gördüğüm hayat tablosu, şimdi seher bulutlarından yansıyan bir pembelik içinde en cazibeli tebessümlerle gülüyordu. Galiba burada bir sabah başlıyor, burada doğacak bir saadet nurunun ilk ışıkları kendini gösteriyordu. Lakin birdenbire gözlerim kararmaya, kulaklarım uğuldamaya başlamıştı. Ruhumu okşayan, şiir gibi bir aşk rüyasından emelleri yıkan acı bir hakikate geri dönüyordum. Gözümün önünde o ruhu besleyen tablo silinmişti, her tarafım siyah bir duman, kesif bir karanlık içinde kalmıştı.

Kederli gözlerimin önünde sanki yıkılmış, söndürülmüş bir saadet evinin viran olmuş kalıntıları vardı. O zaman tüylerimi ürperten bir çaresizlik, bir felaket karşısında âciz ve umutsuz ağlayan aşkımın bütün acılarını hissederek çırpındım, inledim!

Bu kesif karanlık içinde iki çocukla bir kadın hayali bana doğru yaklaşıyorlardı. Dişlerini gıcırdatarak, gözlerini açarak sanki beni boğmak, parçalamak istiyorlardı. Kulaklarımda ise, "Saadetimizi çaldın, hazinemizi gasp ettin!" diyen bir ses uğulduyordu. Bunu takip eden diğer ruhani bir ses ise, "Şu üç varlığı kendi saadetine feda etme, eğer aşka mağlup olursan emin ol ki mesut olamazsın. Buradan kaç!" diyordu.

Ayağa kalktım, sallanıyordum. Düşmemek için bir sandalyeye dayandım. Yarabbi, bu uyanış anı pek acı bir hakikat karşısında bütün ümitlerimi söndürmüş, geleceğimi karartmış, hayatın mutluluk hissesinden beni ebediyen mahrum ve nasipsiz bırakmıştı.

O şaşırmıştı. Ağlar, şikâyet eder bir sesle:

— Nasıl, gidiyor musunuz?.. Bana bir ümit vermeden, öyle mi? diyordu.

Karanlık bir uçuruma doğru düşüyorum zannetmiştim; idam kararına hükmettiğim o dakika, çektiğim ıstırapların en tahammül edilmeziydi, ona doğru döndüm.

— Ümit mi dediniz... Ben bu kelimenin anlamını bilmekten kendimi mahrum ediyorum. Benim için yalnız bir beklenti varsa o da ölümdür!

— Yarabbim, neler söylüyorsunuz? Ne demek istiyorsunuz? Demek size meşru bir şekilde açılan kollarımın arasına atılmaktan kaçınıyorsunuz?

— Hayır Nejat, hayır... Orası benim saadetimin kanatları, aşkımın sığınağı olacaktı... Fakat... Sen yalnız olsaydın, hayatın diğer hayatlara bağlı olmasaydı...

Nejat başını elleri arasına alarak bir sandalye üzerine yığılıp kalmıştı...

Kendisine bu son sözleri söylerken onun öyle gamlı bir bekleyişi, öyle yılgın bir dinleyişi vardı ki... Bütün kararlılığımı mahvediyordu. O dakika oraya düşüp yok olmadığıma hâlâ hayretteyim.

Bir hafta sonra beni babama, o merhamet ve şefkat kucağına götürecek olan tren son düdüğünü öttürdüğü zaman artık her türlü teselliden mahrum olan ben, geleceğimin ufuklarının karanlık bilinmezliği içinde ağlıyor, ağlıyordum.

Babamın yanında geçirdiğim zamanı anlatamam; bu cehennemî bir hayattı.

Bütün gün üzgün ve ümitsiz; odamın sessiz inzivasına çekilir, gözyaşlarımı gizlemek, üzüntümü göstermemek için karanlıkları beklerdim. Artık geceler benim pek sevgili bir arkadaşım, ketum bir sırdaşım olmuştu. Bütün dertlerimi, bütün elemlerimi onun ketum karanlığına teslim ederdim.

Bu aralık üvey annem beni başından def etmek için oranın havasıyla vücudumun uyuşmazlığından bahsederek hava değişikliği olsun diye tekrar İstanbul'a gitmemi inatla istiyordu.

Ben kendisine kesin cevaplar veriyordum. O benim ısrarımdaki sırrı keşfetmeye uğraşır gibi daima bu bahsi tazeliyor ve konuşma devam ettiği müddetçe ta gözlerimin içine bakışlarını dikerek kalbimin derinliklerine vâkıf olmak istiyordu.

Bir gün babamla aralarında bana dair evlilik bahsi geçiyorken üzerlerine gitmiştim. Artık anlamıştım ki varlığım

bu kadını rahatsız ediyor ve benden kurtulmak için çareler bulmaya mecbur kalıyordu.

Bir gün yine odamın sessiz köşesinde bedbaht düşüncelerime dalmıştım.

Yavaşça kapı açılarak üvey annem içeri girmişti. Tavırlarından benimle özel görüşmek istediğini hissettim.

— Sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm. Lakin bugün bir anne ile bir evlat gibi görüşmek mecburiyetinde bulunuyoruz. Kalbini, fikrini anlamak istiyorum kızım, bana her şeyi söyleyeceksin değil mi? dedi.

— Sizden gizli hiçbir şeyim olmadığına sizi defalarca temin etmiştim sanırım, cevabını verdim.

— Evet, ama genç kızlar bazen büyüklerine karşı pek ketum olurlar da... Özellikle terbiye bunu gerektirdiği için.

— Sizi istediğiniz şekilde temin edebilirim ki kalben hiçbir emel, hiçbir arzu beslemiyorum.

— Yok, üzülmeyin, ısrar etmiyorum. Ben öyle zannetmiştim, olabilir ya...

Bir dakika kadar sustu. Tekrar devam ederek:

— Pek çok zamandan beri babanızla geleceğinize dair uzun uzun fikir alışverişinde bulunuyorduk...

— Teşekkür ederim, fakat rahatsız olduğumu gerek babam ve gerek siz görüyorsunuz. Bu haldeyken gelecekten bahsetmek pek lüzumsuz olur değil mi efendim?

— Affedersiniz ama Fikret Hanım, bu hususta pek yanlış düşünüyorsunuz; biz sizin mutluluğunuza hizmet etmek istiyoruz! Rahatsızlık kısmına gelince, maşallah sizin ufak bir asabiyetten başka bir şeyiniz olmadığını görüyoruz. İnsanın bu gibi ehemmiyetsiz engellerle evlilik reddine bahaneler bulmaya çalışması bilmem bazı gizli sebeplere dayanıyor zannını doğurmaz mı?

— Rica ederim, bunu bir daha tekrar etmeyin.

— O halde babanız tarafından teklif edeceğim bir şeyi kabule söz verin.

— Anlıyorum, hayatın en mühim meselesi hakkında onayımı almak istiyorsunuz. Bu ise benim için uzun zaman

düşünmeye bağlı; buna müsaade edersiniz zannederim, bu iyiliği bilhassa sizden rica ederim.

— Düşünmek için bu kadar uzun zamana lüzum göremiyoruz.

— Nasıl... Bu kadar çabuk öyle mi?

— Evet, çünkü babanıza baskı yapıyorlar.

— Kim? Aman yarabbi, söyledikleriniz hakikat mi?

— Tamamıyla.

— Fakat beni öldürüyorsunuz; şimdiye kadar niçin bana bir kere sormaya gerek görmediniz, hiç düşünmediniz mi, hiç merhamet etmediniz mi?

Artık bütün kederimin, bütün elemlerimin coşkunluğu içinde ağlıyor, inliyordum.

Bu kadın benim gözyaşlarımı sakince seyrettikten sonra:

— Geçer, hepsi geçer, bu her kız için tabii bir haldir. Ben de bekârlık zamanımda aynı bugün sizin gibi ağlamıştım; bunlar hayat devirlerinin fena tesirleridir. Artık biraz üzüntünüzü dindirin de görüşelim. Zira akşam babanız kesin olarak sizden cevap bekliyor. Aksi takdirde kendisini gücendirmiş olacaksınız.

— Efendim, Allah aşkına merhamet edin, bu kadar sabırsız bir hareketle ölümümü hızlandırmayın. Beni bırakın, yalnız yaşamak istiyorum.

— İmkânsız olan bir şeyden bahsetmenizi hayretle karşılarım. Bir genç kızın yalnız yaşamak ve hele baba emrine itaat etmemek istemesi sizin gibi terbiyeli bir kızdan beklenilmeyen bir isyan değil midir?

Üvey annem sözünü tamamlamak üzereyken oda kapısı açılarak babamın da içeri girdiğini gördüm, durumumun zorluğu karşısında âciz ve ümitsiz bir halde kalmıştım. Yavaş yavaş bana doğru geldi ve:

— Fikret, kızım! dedi. Ağlıyor musun, niçin gözlerin kızarmış?

Susarak önüme baktım.

Saçlarımı okşayarak alnımdan öptü. Sonra gizlice karısının yüzüne doğru baktı. Bu bakışta bir yoklama vardı.

Yanımdaki sandalyeye oturdu. Ellerimi tuttu. Bugün her zamandan daha şefkatli ve daha merhametli bir sesle:

— Bir tane kızım, beni dinle! Bugün karşında hem baba hem anne olarak ben varım. O aziz vücudun yokluğu bu iki vazifeyi bana yüklemiştir. Geleceğinin saadetini temin etmek ve seni istediğim gibi bahtiyar görmekse benim en birinci arzu ve emelimdir. Birkaç ay sonra buradan başka bir yere tayinimin kesinleştiğini sen de biliyorsun. Gideceğim yerin uzaklığı, hele havasının kötülüğü sağlığına zarar verebilir; bu ise benim için en çok düşünülecek meseledir yavrum. Bu yüzden İstanbul'a gitmeye mecbur olacaksın; bunu sen istemediğin gibi ben de istemem, zira büyükannen artık pek yaşlıdır, zavallı kadının seninle meşgul olmaya vakti, takati yoktur. Sen ise tam evlenecek bir yaş ve çağda bulunuyorsun. Bu vazife tamamıyla babana aittir kızım! Büyükannenin hasta ve zayıf fikriyle tasvip edeceği genç, tecrübesiz ve aynı zamanda cahil bir kocayla hayatını birleştirmen istikbalin için beni endişede bırakır, bunu hiçbir zaman arzu etmem. Şimdiye kadar beni en çok meşgul eden ve düşüncelerime azap veren şu mühim meseleydi. Kendi elimle senin refahının gereklerini temin etmek istiyorum. İşte bugün şu emelin gerçekleşmesinin verdiği gönül rahatlığıyla pek büyük bir sevinç içinde bulunuyorum. Artık hayatın yeni bir döneme girmek üzeredir yavrum: Gerçi seni genç bir kocaya vermiyorum, bunu itiraf etmek lazım; çünkü benim tasvip edeceğim kocayı senin reddetmeyeceğine eminim. Kendisi senin istikbalini temin edecek ve sana mutlu bir ömür geçirtecek kadar zengin ve faziletli kişiliği, fikrî terbiyesiyle öne çıkmış asil bir kişidir.

Bu anda beynim bir felaket şimşeğiyle sarsılmıştı. Gayriihtiyari bir hareketle başım ellerimin arasına düştü. Şu çaresizlik içinde bütün aşkımın acısıyla, ıstıraba mahkûm olan şu hayatın bütün hüsran kederiyle isyan etmek istiyordum. Heyhat! Karşımda duran babamdı. Saadeti servetle satın almak gibi cahilce bir fikre mağlup olan şu zavallı adamdan merhamet dilemenin pek boş bir ümit olduğunu büyük bir

üzüntüyle görüyordum. Artık göğsümü yırtan hıçkırıklar içinde gözyaşlarım kalbime damlıyordu.

Babam benim ümitsiz sessizliğime karşı derin derin yüzüme baktı.

Kararının kesin olduğunu ima eden metin bir sesle:

— Fikret! dedi. Sükûtun bence kabul demektir. Babanın arzusuna bu şekilde itaatin beni son derece memnun etti, seni takdir ederim kızım.

Bu sözleri söylerken ayağa kalktı, yavaş yavaş odadan çıkıyordu... Arkasından yürüdüm. Nutkum tutulmuştu, kalbimin bütün ümitsiz yalvarışıyla bir kere "Babacığım..." diye inledim. Dönüp baktı. Sonra, sanki şu keder nidasını işitmek istemiyormuş gibi yürüdü... Odadan çıktı...

Ben bir sandalyenin üzerine yığılıp kaldım. Artık esaret vesikamı kendi elimle mühürlemiş oldum.

Benim için başka bir çare var mıydı? Babamın ret cevabına meydan vermeden yanımdan kaçması, kararının değişmesinin imkânsız olduğunu gösteriyordu. Onun kırılan hatırı, üvey annemin sitemkâr bakışları altında yaşamak, bu da ayrıca tahammül edilmesi müşkül bir azap değil midir? Yarabbim, şu elemlerin hücumu arasında biraz teselli verecek bir nokta varsa o da kocam olacak vücudun ihtiyar olmasıdır. Mademki er geç bu felakete maruz kalmaya mahkûmmuşum, genç bir erkeğin muhabbetlerine, iltifatlarına karşılık vermeye mecbur olmayarak sakin bir hayat içinde elemlerimle yalnız yaşamak benim için büyük bir saadet demekti. Zaten babamın teklifini kabul etmekten başka benim için kurtuluş yolu yoktu. Tekrar İstanbul'a gitmek, birtakım acı durumların doğmasına sebep olan bir felaketti; tekrar onu görmek yahut karşılaşmak... Şu halde aile namusu ve şerefi, zaten ölüme mahkûm bir vücudun maddeten o talibe satılmasını gerektiriyordu.

Ertesi gün üvey annem tekrar odama geldi, elinde büyük bir kutu vardı. Yanımdaki masanın üzerine koyarak kapağını açtı ve "Kocanız olacak Sait Bey tarafından nişan hediyesi," dedi.

Bu iri inciyle karışık pırlanta bir gerdanlıktı. Ah!.. Zavallı adam şu parlak maden parçalarının süsleyeceği yerin altında nasıl kanlı bir yara bulunduğu bilseydi!..

Bir ay sonra evliliğimiz gerçekleşti. O günkü olayları iyice hatırlayamıyorum, çünkü yaşayan bir ölü gibi nereye götürülürsem oraya gidiyordum... Daha doğrusu sürükleniyordum. Yalnız üstümde beyaz bir gelin elbisesi vardı, kocamın düğün hediyesi olarak gönderdiği inciyle karışık aynı pırlantalı başlığı saçlarımın arasına iliştirirlerken aşkımın bir ayrılık darbesiyle ezildiğini, kalan ümidimin bütün bütün uzaklaştığını görüyordum.

Karşımdaysa Nejat'ın hüzün dolu hayali vardı. Onun ağlayan gözlerle yüzüme bakarak, "Fikret, senin için açılan kollarım, zavallı bir terk edilişle göğsümde kaldı!" diyen sesini işitiyordum. Gözlerimden akan yaşlar şu beyaz gelin elbisesi üzerine zehirli bir damla gibi dökülüyordu.

Yirmi gün kadar babamın yanında oturduktan sonra çiftliğe gittik. Zira kocam pek sevdiği için iki senedir burada inzivaya çekilmeyi seçmişti. Kendisi hakikaten zarif, asil bir adam, olgunluğun vücut bulmuş hali denecek muhterem bir varlıktı. Yaşça elli bir elli iki görünüyordu. Sakalının beyazı siyaha galipti; yuvarlak siması, zekâsının kuvvetine delalet eden geniş alnı, şefkat ve muhabbete delil olan siyah gözleri, uzun boyu, enli omuzları ona vakur ve asil bir letafet bahşediyor, tavırlarında ise sakinlik ve tevazuuyla karışık ciddi bir terbiye kendini belli ediyordu.

Buraya akşam saat yedi civarında ulaşmıştık. O, yol esnasında arabada bulunduğumuz müddet zarfında çiftlik hayatının saflığından, letafetinden bahsediyor; beraber geçireceğimiz ömrün bahtiyar halini tasvire çalışıyordu.

— Eğer sıkılırsanız İstanbul'a gideriz ve orada istediğiniz şekilde yaşarız. Nasıl emrederseniz!

Ah! Tekrar oraya gitmek, onun teneffüs ettiği havayı teneffüs etmek, ona yakın olmak... Bu mümkün mü?

— Teşekkür ederim, dedim. Sizinle beraber olduktan sonra benim için her yer bir! Üstelik ben sükûneti, yalnızlığı severim.

Yarabbim, ben daha bugünden itibaren onu aldatıyordum! Zira hakken, vicdanen diğer birini sevmeye artık izinli değildim, işte bu esaret bana pek ağır gelmişti.

Akşamın biçare sessizliği arasında koruların karanlık derinliklerinde ilerleyerek çiftliğin büyük kapısında durduk; köylü kadınlar koşarak bizi karşıladılar, hizmetçiler dışarı fırladılar, bütün bunlar çiftliğin yeni hanımını görmek istiyorlardı.

Hepsine gülümseyen bir çehreyle karşılık veriyordum.

Kocam ise pek mesut ve neşeliydi. Karşımda büyük panjurlu pencereli, birçok teras ve dört tarafı heybetli ağaçlarla çevrili büyük bir bina vardı. İşte burası aşkımın gizlenme yeri yahut kendi isteğimle kabul ettiğim inziva köşemdi.

Enli bir mermer merdivenden çıktık ve gayet geniş bir salona girdik. Buranın eşyası köyde yaşayan bir adamdan asla umulmayacak kadar mükemmeldi. Kocam, "Yoruldunuz, sizi odanıza çıkarayım," dedi.

Yukarı çıktık, camlı bir kapı açtı, burada ufak bir koridor ile üç oda vardı, burası adeta ayrı bir bölüktü. Karşıda da aynıyla camlı bir kapı görünüyordu. Zannedersem orası da böyle ayrı bir daire olacaktı. Beraberimde babamın yanından getirdiğim hizmetçim vardı; kocam sağ tarafta bir kapı açarak, "Buyurun ve biraz istirahat edin, soyunun" diyerek çekildi gitti.

Ah! Şimdi bu yalnızlık benim için pek kıymetliydi. Etrafıma bakıyordum, her şey bir intizam içindeydi. Bu adam son derece mükemmel bir zevk ve estetik duygusuna sahipti. Bir genç kadına lazım olan en ufak teferruata kadar düşünmüş, oraya koymuştu. Her taraf süslenmiş, döşenmiş; bütün eşyada bir zarafet, bir incelik kendini gösteriyordu.

Soyundum, elimi yüzümü yıkadım, üstüme koyu renkli bir robdöşambr giydim. Saçlarımı sadece topladım. Yatağın ayakucunda aralık görünen bir kapıyı iterek içerisine doğru baktım; orası kalın perdelerle loş bir halde bulunan yazı odasıydı, kütüphane ciltlenmiş kitaplarla dolu, yazıhanenin üzerinde sarı abajurlu bir lamba duruyordu. Lacivert renkli

atlas kanepe ve sandalyeler ve duvarların koyu renkli kâğıtları buraya elemli bir manzara veriyordu. Bu odanın içinde bir kapı daha vardı, burasını da açtım. Aynı benim odamın büyüklüğündeydi, panjurlar tamamıyla kapalı, karşıda karanlık bir yataklığın mavi perdeleri bakışlarıma denk geliyordu. Burası kocamın odasıydı. Çok acı bir terk ediliş yaşayanlar gibi kalbimde bir gariplik, bir öksüzlük hissi vardı. Yarabbim, gönlümdeki karanlığı yok edecek o arzu ışığım şimdi nerelerdedir? Ben ondan ne kadar uzaktayım? Vücudum o kadar yorgun, bitaptı ki gayriihtiyari bir kanepeye oturdum; karşımda büyük bir ceviz ayna vardı, buradan çehremin fark olacak kadar sarardığını görüyordum. Göğsümün sol tarafında ise hafif bir sancı hissediyordum.

Hizmetçim bazı ufak tefek eşyaları dolaplara yerleştiriyor, ben bunlara ilgisiz bakışlarla bakıyordum. Bu aralık Sait Bey içeri girmişti. Benim mahzun bir tavırla oturuşum dikkatini çektiği için midir nedir bilmem, derin derin yüzüme baktıktan sonra:

— Rahatsız mısınız meleğim? dedi. Sizi biraz dalgın görüyorum.

Tebessüm etmeye çalışarak:

— Yorgunluk efendim, diye cevap verdim.

Aramızda şu konuşma cereyan ettiği müddetçe o kadar sıkıldım ki tarif edemem. Demek her gün kendisine teminat vereceğim, bütün elemlerimi riyakâr bir tebessümle gizleyeceğim. Yarabbi, bu ne müşkül bir vazifeydi!

***

Akşam yemeğinden sonra iki saat kadar beraber oturduk. Yorgunluğu bahane ederek müsaade istedim. Odama çekildim, soyundum; bu gece uyumak mümkün olmayacaktı, muhitimin ıssızlığı kalbimdeki hüznü artırıyordu. Balkona çıktım.

Gökyüzü kapalı, mehtap yağmur bulutlarının arasında sönük, gamlı bir ışık yayıyorken dağlar, vadiler bir sessizlik ve sükûnet içinde uyuyordu. Kollarımı terasın soğuk demirlerine dayadım, beynim ateşler içinde yanıyordu. Serin ve

hafif bir rüzgâr alnımı okşadıkça hoşlanıyordum, oh! Serinliğe ruhum ne kadar muhtaçtı. Bütün etrafımız sık ve geniş bir ormanla çevriliydi. Ayın gölgeli, sönük ışığıyla uzaktan ahırların damları görünüyordu; bunların yanındaki kulübelerin pencerelerinden yayılan bir ışık, ümitsizliğe düşen kalplerdeki ümitler kadar kaybolmaya meyilli, sönmek için hafif bir esinti arayan ölmek üzere bir hayat gibi titriyordu.

Çiftliğin büyük saati sabaha bir saat kaldığını ilan ederken ben hâlâ bulunduğum yeri terk etmemiştim, üzerine çiy düşen rüzgâr saçlarımı ıslatmıştı. Seherin yakın olduğunu anlatan horoz sesleri işitiliyordu. Ormanın kenarındaki dere sanki çağlıyordu, bu çağıltıyla tan yerinin ağarmasına hazır olduğunu söylüyordu. Artık bir saat sonra çiftlik hayatına mahsus meşgale başlayacak ve hayvanlar ahırlarından, koyunlar ağıllarından, işçiler kulübelerinden çıkacaklardı.

Sabahleyin kocamın sesiyle uyandım:

— Çok uyudunuz, diyordu. Rahatsız mısınız diye merak ettim.

— Teşekkür ederim, hiçbir şeyim yok, tembellik... dedim.

Zavallı adam beni derin ve rahat bir uyku uyudu zannediyordu; fakat çehremin sarılığı ilgisini çekmiş olmalı ki başımı iki elleri arasında tutarak şefkatli bir bakışla yüzüme baktı... Uykumu aldığıma dair bir işaret göremediği için esefle başını salladı.

— Siz bu gece uyumamışsınız, dedi.

Ne söyleyeceğimi şaşırdım.

— Emin olun pek rahat bir gece geçirdim, diye cevap verdim.

Onun derin ve sakin bakışı altında bütün vücudum titredi. Sanki içimdeki ıstırapları anlamak için gözleriyle kalbime nüfuz etmek istiyordu.

25 Mayıs, Çiftlik

Bazı tesadüfler vardır ki insan hakikat olduğuna ihtimal veremiyor. Ani bir yıldırım gibi beynini sarsıyor, zihnini perişan ediyor. Kalbimi parçalayarak dayanmak için uğraştığım

bu yıkıcı aşkın bütün tehlikesinden uzaklaşıp da kendi kendimi hapsettiğim şu yalnızlık kabrinde, kaderden mi diyeyim, yoksa kendiliğinden mi diyeyim bilmem ne... İşte geldi beni buldu. Acaba rüya mı görmüştüm? Hâlâ tereddütlü bir haldeyim; hayal ile hakikati idrak edemeyecek kadar düşünme gücünden mahrum bulunuyorum. Dün akşamki postayla kocamın gazeteleri, mektupları gelmişti. İkimiz de aşağıdaki salonda oturuyorduk. Ben kendisine piyano çalıyordum.

O ise neşe dolu, aşkla dinliyordu. Hizmetçi gazeteler ile mektupları getirerek masanın üzerine koydu. Ben döndüm, piyanonun önünden kalkıyordum.

Kocam yalvarır bir halde:

— Fikretçiğim, diyordu, bırakma, saadetimin tatlı dalgınlığı içinde mest olmuştum. Varlığının bana bahşettiği mutluluğu bilmiş olsan acaba sevgimin derecesini tayin edebilir miydin? Yemin ederim ki şimdiye kadar hayatın bu kadar tatlı anları olduğunu bilmiyordum.

Bu sözler ruhuma bir ferahlık vermişti. Tebessüm ederek dedim ki:

— Beni çok şımartıyorsunuz, hayat arkadaşınız olduğum için ben de bugün cidden bahtiyarım! Zaten bundan fazla hayattan ne beklenir, değil mi?

— Hayır, sizin için böyle değil, siz pek çok şey bekleyebilirdiniz, çünkü ihtiyar bir kocanın hayat arkadaşı olan genç bir kadın için saadette büyük bir noksan vardır. Bu hususta bahtiyarlığın daha çoğu bendedir.

— Rica ederim efendim! Bana bundan bahsetmeyin, zira son derece üzülüyorum. Eğer ben istememiş olsaydım, hayatımızın birleşmesini kabul etmezdim. Bugün benim için en büyük bir zevk ve huzur varsa o da sizi mesut etmek için çalışmaktır.

— Teşekkür ederim yavrum. Bu sözlerinle beni ne kadar mutlu ettiğini bilsen...

İkimiz de masanın başına gittik. O mektupları gözden geçiriyor, ben de gazeteleri açıyordum.

Kocam birdenbire:

— Fikret! dedi. Saadetin son derecesi insanı hakikaten bencil yapıyormuş. İki aydır sizinle o kadar meşgul olmuşum ki kendime yakın olanları tamamıyla unutmuşum, mesela Mediha, kız kardeşimin kızı! Bakın bundan bir kere bile size bahsetmeye vakit bulamamışım, çünkü siz beni o derece büyülemiştiniz ki varlığımdan bihaber denecek bir mest halinde yaşamıştım! (Elinde tuttuğu bir mektubu uzatarak) Bakın şu mektup beni pek çok seven sevgili yeğenimdendir. Okuyun, size de selamlar var.

Mektubu aldım. Şöyle başlıyordu:

Muhterem Beydayıcığım!

Şimdiye kadar evlilik saadetinizi tebrik etmek hususunda gösterdiğim ihmali af buyuracağınızdan ümitliyim.

Zira kocamın epeyce müddet devam eden hastalığı mazeretimin kabule değer olduğunu ispat eder. Hamdolsun şimdi biraz sağlık kazandı. Birkaç güne kadar doktorların tavsiyesi üzerine İsviçre'ye kadar bir seyahate çıkacak ve dört beş ay kadar Lozan'da kalacak. İnşallah oranın güzelliği ruhundaki kederin giderilmesine yardım eder. Şu cümle merakınıza neden olacak, değil mi sevgili dayıcığım? Evet, Nejat bir hayli zamandan beri daimi bir hüzün içinde yaşıyor. Sebebi anlaşılmıyor, bu hastalığa sinir buhranı diyorlar. Bilmem, belki doğrudur. Elbet bir doktor kendi teşhisinde yanılmaz.

Eğer şu durumda çocukların tahsili mani olmasaydı birkaç ay yanınızda bulunmak isterdim. Öyle ümit ederim ki yenge hanımla beraber ufak bir seyahate çıkarsınız da ben de muhterem ellerinizi öpmüş olurum.

Nihat ile Nihal eteklerinizden öperler...

Artık mektubun alt tarafını okuyamadım, sesim kısılmıştı, çıldırıyordum. Bu mümkün müydü? Talih, tesadüf beni o kadının önüne sürüklemişti! Lakin bu benim için ne büyük bir felaket, ne büyük bir tehlikeydi!

Kocam gülümseyen bir çehreyle:

— Mediha bizi İstanbul'a davet ediyor. Ne dersiniz Fikret, birkaç ay için gidelim mi? Zaten adadaki köşk döşeli duruyor. Sonbaharı orada geçirmiş oluruz. Mediha da yalnızdır, onu da yanımıza alırız. Kendisi senin gibi müstesna bir varlık değilse de yine sana bir arkadaş olur, dedi.

Tereddüt ve endişe içinde takatim tutulmuştu.

Dikkatli dikkatli yüzüme bakarak:

— Ne oldun iki gözüm, cevap vermiyorsun? Rengin sarardı... dedi.

Kuvvetimin, takatimin üstünde bir metanetle kendimi toplamaya çalışarak cevap verdim:

— Arzularınıza hizmet vazifemdir. Nasıl emrederseniz, emrinize âmadeyim. Şu sakin köyde bulduğumuz huzur ve saadeti emin olun ki orada bu derece hissedemeyeceğiz. Eğer maksadımız memleket ziyaretiyse daha henüz kalbimde bir istek hissetmiyorum. Beni oraya çekenlerden birisi büyükannem, diğeri de Suat'tır. Ninem birkaç güne kadar buraya gelecek, kendisini göreceğim. Bizim şu münzevi hayatımız bana İstanbul'un dağdağalı hayatından daha tatlı geliyor. Bununla beraber yine siz bilirsiniz.

— Ben de sizin emrinize tâbiyim. Maksadım sizi sıkmamak, size hoş vakit geçirtmekti. Mademki istemiyorsunuz, bilhassa teşekkürler ederim. Çünkü sizi başkalarıyla meşgul görmek bende bir nevi kıskançlık hissi uyandıracak gibi geliyor, dedi.

Zoraki tebessüm etmeye gayret ediyordum. Aşırı üzüntü, şiddetli heyecanla boğulacak gibi oluyordum. Fikrimi ürperten şu mektubu birkaç kere okumak istiyordum. Nejat birkaç güne kadar Lozan'a gidiyormuş, daimi bir hüzne mahkûm olarak yaşıyormuş... Bunlar zehirli birer iğne gibi kalbimin en sızlayan noktasına saplanmıştı.

Lakin yine, acaba diyordum, belki bir zan, bir benzerlik olabilir: Talihimin şu acı alayına, tesadüfün bu derece insafsız darbesine hedef olacağımı asla tahayyül edemiyordum.

Kendisine dedim ki:

— Ne kadar zamandır yeğeniniz hanımefendiyi görmediniz?

— Bir buçuk sene kadar oluyor.

— Demek o zaman İstanbul'da bulunuyordunuz?..

— Hayır, bir iki ay kadar gitmiştim. Lakin bu müddet zarfında şiddetli bir zatürre hayatımı tehlikeye koymuştu. Gerek Nejat Bey'e ve gerekse Mediha'ya bu hususta teşekkür borçluyum. Hakikaten Nejat'ın mahareti, Mediha'nın gayretiyle ölümden dönmüştüm. Nejat bugün arkadaşları arasında maharetiyle öne çıkmış zeki bir doktordur. Mediha ise kocasına bütün varlığıyla âşık bir eş, onun en ufak bir arzusuna karşı hayatını feda edecek kadar tutkun bir esirdir.

Az kalsın kocama karşı, "Artık susun, zira ölüyorum, görmüyor musunuz?" diye bağıracaktım.

Beynim dönüyor, gözlerimin önüne siyah bir duman çekiliyor, kulaklarım uğulduyor, kalbimin şiddetli çarpıntıları nefesimi tıkar gibi oluyordu.

Yarabbim, ondan kaçmak, uzaklaşmak için katlandığım bunca fedakârlığın mükâfatı böyle mi olacaktı?

Şimdi bu derece yakınlığın doğuracağı sakıncalar fikrimi tırmalıyordu. Mevkiimin bu elem dolu zorluğu karşısında bütün kanım beynime hücum ediyordu. Bir gün onunla karşı karşıya gelme ihtimali artık beni her zaman tehdit edecekti. Acaba bu cazip kuvvetin davetkâr tesirine yenilmeyecek kadar metin olabilecek miyim?

Artık bu ani darbenin verdiği sersemlik muhakememi işlevsiz bırakmıştı. Düşünemiyordum. Kocamın söylediği sözleri bile anlayamıyordum. Yalnızlığa o kadar ihtiyacım vardı ki... Doya doya ağlamak, hayatın şu hüsran kederi içinde inlemek istiyordum.

O mütemadiyen tekrar piyano çalmamı rica ediyordu.

Of, çıldırıyordum!

— Emredersiniz, dedim. Fakat bilmem, birdenbire kalbimde ufak bir rahatsızlık hissettim. Müsaade ederseniz biraz istirahat edeyim...

Mahzun bir halde:

— Peki, dedi. Lakin yarım saat daha olsun beraber oturmaz mısınız? Üstelik rahatsız olduğunuzu söylüyorsunuz. Yanınızda bulunmazsam ben rahat edebilir miyim meleğim?

Allahım, bu esaret ne kadar dehşetliymiş! Ben ise hiç böyle düşünmemiştim. Hayallerimde ne kadar aldanmışım!

Hakikaten bu gece kalp atışlarım düzensizleşmişti. Ben onun ebediyen durmasını bekliyorum...

8 Şubat

Başımdan geçen olayların acı verici kısımlarını ihtiva eden şu deftere on aydır bir satır bile yazmadığım halde bugün oraya kaydedilecek hayatımda yeni bir değişiklik var.

Artık anne oldum. Hayatımın karanlıklarında yeni bir emel nuru doğdu. İstikbalimin ufuklarında bir ümit huzmesi parladı.

Artık kızımı sevmek, onu büyütmek için yaşamak istiyorum; her türlü acıya tahammül edecek kadar kendimde kuvvet hissediyorum; onun minimini hizmetleri beni meşgul ediyor, eğlendiriyor, o kadar eğlendiriyor ki...

Meğer anne şefkati, saf ve masum bir aşk kadar tatlıymış. Onunla bir odaya kapanıyorum. Kendimi dünyadan uzaklaşmış, başka bir âlemde zannediyorum. Kocam çocukla meşgul olduğumdan dolayı şikâyet ediyor, bunun için gizli bir dargınlık bile gösteriyor. Aanlıyorum, o beni minimini Nedretçiğimden kıskanıyor, bütün bütün kendine hasretmek, kalbimi, ruhumu zapt etmek istiyor. Bütün bir genç gibi aşk bekliyor. Zavallı adam!.. Hürmet ve hukuka riayet etmek vazifem. Lakin sevmek... Duygulara karşı zorlamanın ne zayıf bir etkisi olduğunu bilmiş olsaydı ihtimal o da şu beyhude rahatsız etmelerden vazgeçer, Nedret'i bütün bütün benim kucağıma bırakarak benimle uğraşmaktan feragat ederdi.

4 Mart

Artık anlıyorum ki bu aşk benim için bir felaketle neticelenecek. O kadınla olan akrabalığı düşündükçe hâlâ rüya gördüğüme hükmedeceğim geliyor. Bunun hakikat olduğu-

na inanamıyorum. Kocamın bütün ısrarına rağmen İstanbul'a gitmemekte direniyorum. Lakin bu inadım onda bir şüphe hissi doğuruyor. Birkaç defa sordu:

— Niçin oraya gitmek sizi ürkütüyor bilmem. Öyle zannediyorum ki sizde nefret uyandıran bir şahıstan uzaklaşmak için gizlenmek istiyorsunuz.

Bu adam bende gizli bir kederin mevcut olduğunu anlıyor, ıstırap duyuyor, bazen merhamete benzer bir bakışla yüzüme bakıyor, bazen ruhumun derinliklerinde saklı olan aşkı keşfetmek için gözlerini gözlerime dikiyor, onlardan bir şeyler okumaya çalışıyor, sonra mustarip ve düşünceli bir halde yanımdan uzaklaşıyordu.

Ona verdiğim azabın derecesini hissediyordum. Ah, işte bu beni öldürüyordu. Bunun telafisi için neşeler, tebessümler gösteriyordum. O bunların sahte ve mecburi olduğunun farkına varıyor, kendime karşı yaptığım baskının ne kadar acı, ne derece üzücü olduğunu hissediyordu.

Bir gün kızımı kucağımda tutuyordum. Bilmem nasıl tatlı ve şefkatli bir bakışla Nedret'in güzel çehresini seyre dalmıştım. Kocam birdenbire:

— Fikret, dedi.

Başımı kaldırdım. O devam etti:

— Bu evliliğin size bahşettiği bir saadet varsa o da yalnız Nedret'tir değil mi?

Bu cümledeki serzenişi anlamamış gibi:

— Bu hususta Nedret ikinci kalır. Gerçi kızımı çılgın bir aşkla severim, bunu inkâr edemem. Lakin evvelce hayatımın saadetini temin eden sizsiniz, dedim.

Kocam müteessir olmuştu, kalktı, çocuğu kucağımdan aldı. Gözlerinden, yanaklarından öptü. Gözleri yaşla dolmuştu.

— Ah, bilseniz, dedi, muhabbetiniz bana ne acı kıskançlık hisleriyle azap veriyor. Sizi daima bir doyamamazlık içinde genç bir kalbin hisleriyle seven bu bencil kocanızı affedeceksiniz değil mi? Fikret, o seni kendinden, hatta sevgisinden bile kıskanıyor.

Şu anda ikimiz de acınacak haldeydik. O ömrünün kışında bir bahar görmüştü. Fakat çiçekleri tamamen zehirle doluydu. Onların cazibeli renginde gözyaşlarından, hicranlardan, bütün harap olan hayatların felaketlerinden alınmış bir matem rengi vardı.

5 Nisan

Ölüm kadar acı bir haber bütün mevcudiyetimi sarstı. Artık dayanılamayacak bir kuvvet karşısında titrek ve korkak çırpınıyordum.

Bu sabah kocam beni çağırtmıştı, kendisini bahçede beni bekler bulmuştum. Mütebessim bir çehreyle elinde tuttuğu bir mektubu uzatarak:

— Okuyun, dedi.

Titreyen ellerimle kâğıdı açtım.

Kulaklarımın uğultuları arasında okuduğumu anlayamıyordum. Dizlerim titriyor, sallanıyordum.

Mektupta yazanlar kısaca şundan ibaretti:

"Araziniz dışındaki bir köyde çıkan maden suyunun tahliline Nejat'ı tayin ettiler. Bu vesileyle ellerinizi öpmeye geliyoruz."

Yakınımda bulunan bir çam ağacına dayandım. Yoksa kocamın ayakları ucuna düşüyordum. Korunun içinde akan ırmağın sesi kulaklarıma bir inleyiş gibi geliyordu. Bu dakikada ani bir fikir beynimi tırmaladı. Onun telaşlı akışına vücudumu bırakarak meçhul bir yere doğru sürüklenip parçalanmak! Şu arzu, tatlı bir emel gibi beni teselli etmişti. Başımı korunun karanlık gölgeler oluşturan ağaçlarına doğru çevirdim. Ölüm siyah kollarını açmış beni bekliyor, ırmağın çağıltısı sanki davetkâr bir dille bana, "Gel, seni uyutayım" diyordu.

Vücudum birdenbire bir güçsüzlük ve uyuşuklukla hareketsiz kalıyordu. Zira güllerle çevrili ince bir yoldan Nedret dadısının kucağında bana doğru geliyordu.

İşte o zaman, her türlü acıya karşı tahammül etmeye mecbur olacağımı hatırlatan vicdani bir ses, "Sefile," dedi,

“düşünmüyor musun ki aşkına feda edeceğin şu zavallı masumu, sıcak ve şefkatli bir kucaktan mahrum yaşatacaksın?”

Kocamın sesi beni uyandırdı:

— Cevap vermiyorsunuz... Gözleriniz ne kadar dalgın bakıyor.

— Bilmem, mektuptan bir şey anlayamadım da...

— Nasıl anlayamadınız? Bize misafir geleceklerini yazıyorlar. Belki yarın, belki öbür gün buradalar. Fakat ne oluyorsunuz? Renginiz ne kadar sarardı.

— Hiçbir şeyim yok. Her zamanki çarpıntı! Geçer, bir şey değil!

— Öyleyse istirahat edin. Yalnız sizden istirham edeceğim bir şey varsa hizmetçilere emredin, bizim bölüğün yanındakini misafirlerimiz için hazırlasınlar. Nejat Bey’le Mediha’ya iki karyola düzeltsinler. Elbette bunları kontrol etmenizi istesem de yorulmanızı istemiyorum.

— Ne zararı var, vazifem değil mi?

Bütün gün odaların düzenlenmesiyle uğraştım. Onlara hazırladığımız daire bizim bölüğün aynıydı. Zaten yukarı kat dokuz odalı üç daireye ayrılmıştı. Her biri camlı kapılarla bölünmüş, ortada gayet güzel bir salon bırakılmıştı.

Aşağıda ise bir büyük, bir ufak oda, bir de yemek salonu ile geniş bir mermer taşlık vardı.

Hizmetçiler için iki oda ayrılmıştı.

O gün Nejat’ın ve karısının karyolalarını ellerimle düzelttim. Çocuklar için de ortadaki küçük odayı hazırlattım. Onların misafirlikleri esnasında dinlenmelerini sağlayacak ne varsa yaptım. Kocam uzun uzun teşekkür etti. Zavallı adam!

Şimdi fikrimi en çok korkutan taraf Nejat’ın beni ilk gördüğü zaman metanetini muhafaza edip etmemesiydi. Yoksa buraya bile bile mi geliyordu? Bunu da sanmıyordum. Karısının mensup olduğu aileyi araştırma meseleleriyle meşgul olacak ve dayısının nasıl bir kadınla evlendiğini sorup anlayacak kadar Nejat’ın boş yere harcanacak zamanı yoktu. Hem bu şöyle dursun, Sait Bey’in izdivacının onun için en

ehemmiyetsiz gündelik olaylardan sayılacağına emindim. Zira bir erkeğin ikinci defa evlenmesinin, hayatın tabii mecburiyetlerinden olduğu pek açıktı.

Hissimi öldürmek, aşkımı gömmek istediğim şu unutulmuş dağların sükûnu içinde bir gün onunla karşı karşıya geleceğimi hiç aklıma getirmemiştim. Artık anlıyordum ki aşk talihi benimle mücadele etmek istiyordu. Ona karşı müdafaa silahım azim, metanet ve sebattı.

11 Nisan, Çiftlik

On dokuz aylık bir hasret döneminin heyecan veren buluşma anı hayatımın unutulması imkânsız acılarındandır.

Bundan dört gün evvel, akşamüzeri saat altıda çiftliğin büyük kapısı önünde iki araba durmuştu. Kocam onları karşılamak için büyük bir heyecanla aşağıya indi. Ben ne yapacağımı şaşırmış, titreyen bir halde panjurun arkasından bakıyordum. Arabadan siyah çarşaflı, orta boylu, şişmanca bir kadın indi; koşarak kocama doğru yürüdü ve eteğine doğru eğildi. Kocam da onun alnından ve yanaklarından öptü. Kalbim birdenbire acı bir heyecanla sarsıldı. Boğazım kurudu, dişlerim birbirine çarpıyordu. Yarabbim, acaba rüya mı görüyorum! Ne kadar acı verici olursa olsun artık bu rüyadan uyanmak istemiyordum.

Zira o... Ah, bütün gençliğimi harap eden Nejat... İşte... Orada, karşımda... Bana pek yakın duruyordu. Kendisini tutkun, bitap bir hasretle seyreden bu zavallı Fikret'in şuradaki varlığından bihaber, kocama gülerek bir şeyler anlatıyordu.

Diğer arabadan çocuklarla iki kadın daha indi, ihtimal bunlar hizmetçilerdi. Genç kadın güleç bir çehreyle dayısının suallerine cevap veriyor, sevinçle gülüyordu.

Yukarıda ise bir kadın, ruhunun ıstırapları içinde inliyordu. Ne garip bir tezat!

İnsan gücünün üstünde bir gayretle gözyaşlarımı kurutmaya, metanetli olmaya çalışarak onları karşılamak, bir ev sahibesine düşen vazifeyi yerine getirmek lazımdı. Aynanın karşısında biraz saçlarımı düzelttim. Üstümde lacivert bir

kadife elbise vardı. Ağır ağır merdivenleri indim. Bayılmaktan korkuyordum, zira başım şiddetle dönüyor, göğsüm her zamandan fazla ağrıyordu. Anlayamadığım garip bir uyuşukluk bütün asabıma hâkim oluyordu. Aşağı salonda onların konuşmaları işitiliyordu. Kocam beni taşlıkta karşıladı, "Sizi takdim edeyim" diyordu. Onun kollarına dayandım.

— Ne oldunuz? dedi.

— Garip bir heyecan, daha doğrusu bir hicap hissi! diye cevap verdim.

Kocam gülerek saçlarımdan öptü. O dakika ona her şeyi itiraf ederek başımı göğsüne dayayıp da hıçkıra hıçkıra ağlama ihtiyacını hissediyordum.

O her şeyden bihaber! Biçare beni ellerimden tutarak salona doğru sürükledi, götürdü. Bu ne tahammülfersa bir dakikaydı!

Kapıdan içeri girdiğim zaman hepsi ayağa kalktı.

Bilmem o anda metanetimi nasıl muhafaza ettiğime hâlâ hayretteyim. Gözlerim gayriihtiyari Nejat'a çevrilmişti.

Onun bütün kanı donmuş gibi hareketsiz kaldığını, bakışlarında anlatamayacağım bir şaşkınlık, yüzünde bir hayret eseri, dudaklarında ümitsiz bir tebessümle bana baktığını gördüm.

Mediha Hanım yanıma doğru geldi. Onda da bir hayret eseri vardı. İhtimal, karşısında bu kadar genç bir kadın göreceğini ümit etmiyordu. Bir nezaket kuralı olarak kendisini öptüm. Titriyordum. Düşmemek için kendimi zapt etmeye çalışırken çocuklar elimi öptüler. Ben de ikisinin, babalarına benzeyen gözlerini öptüm.

Bir dakika evvel sapsarı kesilen Nejat'ın çehresi şimdi kanın hücumuyla mosmor olmuştu. Bu ansızın yaşanan tesadüfün verdiği heyecanın tesiri altında olduğu halde, karşımda büyük bir saygıyla eğilerek verdiğim selama mukabele etti. Kalbim şiddetle çarpıyordu. Bir kanepeye oturdum. Çocuklar iki tarafımda yerlerini almışlardı. Mediha Hanım ise karşımdaki koltuğa oturmuştu. Nejat benden uzaktaydı: Salonun boş bir köşesinde piyanonun yanına çekilmiş; hay-

retini, teessürünü, heyecanını gizlemek için kendisini unutturmak istiyordu. Sesimin titreyişini gizleyemeyecek bitap bir hal içinde kendilerine hitaben:

— Teşrifinizden son derece memnun oldum; şu akrabalığın bahşettiği şerefle bugün ne derece mesut olduğumu tarif edemem, dedim.

Mediha Hanım teşekkürlerle karşılık verdikten sonra dayısına doğru döndü:

— Efendim, saadetinizi tekrar tekrar tebrik etmeye müsaade edin. Zira yenge hanımefendinin bu derece latif bir varlık olduklarını bilmiyordum.

Kocam en tatlı bakışlarıyla yüzüme baktı, sonra:

— O benim sönmüş hayatımın umut ışığı, saadet çiçeği, neşe sebebimdir Mediha, cevabını verdi.

Genç kadın gayriihtiyari kocasına doğru baktı, tekrar dayısına doğru dönerek:

— Takdir edilmek ve sevilmek, bir kadın için ne tatlı, ne duru bir emeldir, değil mi?

Bu söze Nejat cevap verdi. Sesi kalbinden akseden bir heyecanla boğulmuştu:

— Takdir edilmek için bir kadının sahip olduğu meziyetlerin türünü belirlemelidir zannederim. Güzellik! Evet, insan buna tutulur. Fakat yücelik... Bu bitmez, değişmez bir karakterdir. Bazen öyle kadınlar vardır ki bu kelimenin yol gösterdiği yüksek bir mevkide yaşarlar; işte onlara takdir değil, takdis değil, bütün bunların üstünde bir tabirle hürmet arz edilmelidir.

Bu sözlerin anlatmak istediği manayı benden başka orada kimse anlamamıştı. Bir anda gözlerimiz birbirine tesadüf etmişti. Ah... Onlarda öyle bir şikâyet, bir aşk ifadesi vardı ki...

Mediha Hanım dayısıyla görüşüyordu. Diyordu ki:

— Bütün kış İstanbul'a dönüşünüzü ümit ettim, yenge hanımefendinin sizi teşvik edeceklerini bekliyordum da...

Kocam gülerek:

— Oo, Fikret mi? dedi. Bilakis oraya gitmekten o kadar çekinir ki tarif edemem. Birkaç defa teklif ettiğim halde

reddetmişti. Kendisi sükûneti, tenhalığı sever. Ne yapayım... Onun arzusuna karşı bir şey yapmak kudretimin dışındadır.

Mediha Hanım'a hitaben dedim ki:

— Mazeretimin ne kadar meşru olduğunu bilseydiniz beyefendinin sözlerini haksız bulurdunuz. Kadınlığın bazı nazik zamanları vardır ki ufak bir arıza büyük tehlikeler doğurarak iki hayatı birden mahvedebilir. Siz daha iyi takdir edersiniz değil mi efendim? Şubatta ise kızım henüz pek miniminiydi.

— Bu hususta hanımefendiyi haklı buluyorum beydayı.

Kocam, Nejat'a doğru dönerek:

— İşte oğlum, kadınlar daima böyledir. Hep bizi haksız çıkarmak isterler.

Dudaklarının üzerinde hafif bir tebessüm beliren Nejat:

— Evet, dedi, bizim haksızlığımıza karşı daima af ve müsamahayla hareket ederler.

— Nasıl... Bizim haksız olduğumuzu kabul ediyorsunuz öyle mi?

— Evet. Onlar bizlerden daha fazla lütufkâr ve daha fazla fedakâr oldukları için.

Gözlerimi kendisine doğru kaldırdım.

— Teşekkürler ederim, genel olarak kadınları müdafaa ediyorsunuz. Fedakârlık cihetine gelince, her kadın kendi vicdanına düşen vazifeyi yerine getirir. Bu büyük fedakârlık sayılamaz zannederim.

Nejat titreyen sesiyle cevap verdi:

— İşte şimdi şu sözlerinizle yüceliğinizi ispat etmiş oldunuz. Yaratılışınızdaki nezaket sizi muhabbet göstermeye mecbur ediyor.

— Aldanıyorsunuz efendim. Eşiniz hanımefendide gördüğünüz seçkin yaratılışı başkalarında görmek istemeyiniz. Her kadın zannettiğiniz gibi yüce gönüllü değildir.

Mediha Hanım:

— Teveccühünüze teşekkürler ederim, dedi.

Nejat tavırlarımdaki ciddiyete ve büyük bir soğukkanlılıkla kendisine verdiğim cevaba karşı hayretini ima eden bir

bakışla yüzüme baktı. Bu bakışlar, "Bunu sen mi söylüyorsun, lakin onun sana benzemesi ihtimali var mı?" demek istiyordu.

Bu sırada kocam:

— Emredin de Nedret'i getirsinler, diyordu.

Bu fırsattan istifade ederek derhal dışarı çıktım. Çocuğu dadısının kucağından aldım. Öpücüklere boğarak bağrıma bastım. Dudaklarım sanki şu acı dolu hayatın zehirleriyle o gül renkli yanakları kirletecekmiş gibi korktum. Başımı çevirdim. Tekrar onu dadısının kolları arasına verdim.

Salona girdiğimiz zaman Mediha Hanım koşarak çocuğu aldı. Pencerenin önüne doğru götürdü.

— Ne kadar sevimli, diyordu, tıpkı size benziyor.

Nejat da o tarafa yürüdü ve kollarını uzatarak Nedret'i kucağına aldı.

Artık bu manzarayı görmemek için oradan kaçtım.

* * *

Akşam yemeği yapmacık bir neşeyle bitti. Mediha Hanım sağımda, doktor sol tarafımdaydı. Onun asla yemek yemediğinin farkındaydım. Zoraki olarak gülmeye, konuşmaya gayret ediyordu. Uğradığı şu ani darbenin sersemliğinin henüz kaybolmadığını anlıyordum. Çocukların tabaklarına yemek koyma işleri beni oyaladı, iştahsızlığımı kocamın bakışlarından sakladı.

Yemekten sonra tekrar salona geldik, panjurlar açıktı. Serin ve tatlı bir rüzgâr sinirlerime biraz kuvvet vermişti.

Terasın açık kapısından, dağların kimsesiz suskunluğu üstünde mehtap berrak ve nurani bir lacivertlik içinde görünüyor, bülbüllerin nağmeleri, kurbağaların sesleri işitiliyordu.

Nejat başını pencerenin önüne dayayarak gecenin ve özellikle mevkiin şu kederli ıssızlığına karşı sakin kaldı.

Acaba neler düşünüyordu?

Asla kendinin olmayan bu ona kapalı hayatın karşısında böyle hasretle kalmak, ne bir incinme sesi ne de bir şikâyet iniltisi göstermeden susmaya mecbur olmak onu pek mi harap ediyordu? Kocamın ısrarı, Mediha Hanım'ın ricası üze-

rine piyanonun önüne oturdum. Nejat ağır ağır bulunduğu yeri terk ederek yanıma geldi.

Kocama hitaben:

— Ne güzel bir yer, dedi. Bbütün hayatımın şurada geçmesini isterdim.

Kocam:

— Evet, hakikaten hoştur; lakin şehirlileri sıkar zannederim, dedi.

— Belki. Bununla beraber kalben yalnız yaşamayanlar için tenhalık, sükûnet pek kıymetli, pek ketum bir dert arkadaşıdır, değil mi efendim?

Onun bu manidar sözlerini işitmemek için parmaklarımı piyanonun fildişi taşları üzerinde gezdirmeye başladım. Ne çalacağımı kendim de bilemiyordum.

Sait Bey:

— Alafranga havalardan hoşlanır mısınız? diye sordu.

Mediha Hanım:

— Pek o kadar değil, diye cevap verdi.

Nejat ise:

— Ne lütfederlerse büyük bir şükranla dinlemeye hazırım, dedi.

Kendilerine *Manon*'dan[1] bir parça çalmak istiyordum. Kalbimin feveranı parmaklarıma sirayet etmişti. Artık ruhumun galeyan eden aşkıyla çalıyordum. *Manon*'dan *Sapho*'ya[2] geçtim. Bu gece sanki Manon'nun ve Sapho'nun sevda hikâyelerini piyanonun ahenkli sedasına ekleyerek onlara bu iki zavallı aşk sefilesinin feci sonlarını anlatmak istiyordum. Mediha Hanım sıkıldığını ima eden bir tavırla çocuklarıyla meşgul oluyordu. Kocama baktım, bir koltuğun yumuşak yastıklarına gömülmüş, huzurla sigarasını içiyor.

Nejat... Başını bir eline dayamış, gözleri dalgın, rengi solgun, suskun, müteessir dinliyordu. Ona bu halde o kadar

---

1 Abbé Prévost'un *Manon Lescaut* adlı, klasikleşen aşk romanından uyarlanan opera.

2 Alphonse Daudet'nin tutkulu bir aşk hikâyesini konu ettiği *Sapho* romanından uyarlanan opera.

çok bakmak istiyordum ki, ruhumun bütün hasret çeken susuzluğuyla... Fakat mümkün müydü? Derhal bakışlarımı notalara çevirdim ve onları kapadım, artık kalkıyordum.

Nejat'ın küçük kızı Nihal, yavaş yavaş annesine sokuldu. Kulağına doğru eğilerek babasını gösterdi. Kadın dikkatli gözlerle kocasına baktı.

— Nejat, diye seslendi.

Derin bir uykudan uyanır gibi Nejat gözlerini kaldırdı.

— Bir şey mi söyleyecektiniz?

— Hayır, yorgun gibi görünüyorsunuz da...

— Bir şeyim yok.

— Biraz istirahat etseniz, yarın dört beş saatlik bir mesafe kat edeceksiniz.

— Hayır, yarın gitmeyeceğim, bir gün sonra olsun. Nasıl olsa bir hafta izin verilmiştir. Bundan dört gün istifade edebilirim. Üç günü de vazifeye ayırırım. Ne olma ihtimali vardır?

— Fakat iki gözüm...

— Hiçbir şey düşünmek istemiyorum şimdi.

Mediha Hanım yerinden kalktı, kocasına doğru yürüyüp yanına oturdu. Meşru sahibi olduğu bu adama bütün ruhunun mahremiyetiyle, bütün evlilik hakkının verdiği gururlu bir tahakkümle sokularak bir şey söylemek, onu istirahate davet etmek istiyordu.

İşte yalnız bu manzaranın yanında kalbimin öksüz hissiyle yandığını duydum. Salondan dışarı fırladım. Hizmetçileri çağırdım. Misafirlerin her şeylerinin hazır olup olmadığını bir kere daha sordum. Tekrar odaya girdiğim zaman Mediha Hanım'a hitaben:

— Daireniz hazırdır. Gerek çocuklar gerek beyefendi istirahat etmek isterlerse emrediniz, dedim.

— Teşekkür ederim, diyerek ayağa kalktı.

Kocasına doğru baktı, gidelim demek istiyordu. Nejat bunu anlamazlıktan geldi.

Kadın bundan fena halde sıkıldı. Dayısıyla bana dönerek:

— Şu hareketimi affedin. Kendisiyle bu kadar meşgul oluşum sağlığını korumak içindir. Geceleri uykusuz kalmak

asabını bozuyor. Geçen sene çekmiş olduğu rahatsızlığı görmüş olaydınız şimdi siz de hakkımı teslim ederdiniz.

Nejat güldü. Sonra içini çekerek başını salladı.

— Peki, üzülme, dedi. Uyumaya gayret ederim.

Genç kadın çocuklarıyla birlikte salondan çıktı. Kendilerini odalarına kadar götürdüm. Çocukların soyunmalarına yardım ettim. Geceliklerini giydirdim. Onların ikisini de gözlerinden, yanaklarından öptüm. Bu ilgi kendilerini pek memnun etmişti.

Yarım saat kadar Mediha Hanım'la oturdum, sonra veda ederek çıktım.

Bu gece kalbimde büyük bir rahatsızlık hissediyordum. Ara sıra nefes almaktaki güçlükten damarlarım patlayacak gibi oluyor, onun verdiği baskıyla başım dönüyordu. Aşağı kata indim. Sabah için bazı siparişlerimi hizmetçilere söyledim. Salona girdim. Burada büyük asma lamba söndürülmüş, piyano üzerinde iki mum yanıyordu. Kocama baktım, yoktu, gitmişti. Bu büyük oda yarı aydınlık bir haldeydi; terasın açık kalmış kapısından mehtabın hazin ışığı yerdeki halının üzerine doğru süzülmüştü. O tarafa doğru yürümek istedim. Göğsümü gecenin bu soğuk, bu nemli rüzgârına bırakmak ihtiyacını duyuyordum. Zira orada bir şey yanıyor, orada bir şey parçalanıyordu. Bir rüya denecek kadar kısa bir saadet düşüyle hayatımı aydınlatan emelin böyle sırf bir tahayyülden ibaret olduğunu; sonra birdenbire etrafımı boğan siyah dumanların içinde ümitlerimin ebediyen söndüğünü görmek, bu gece benliğimi incitiyordu.

Birdenbire helecandan ne yapacağımı şaşırdım. Nejat oradaydı. Odanın boş bir köşesinde pencerenin önünde oturuyordu.

İrademin dışında bir çekimle oradan ayrılmamak istedim. Ne yapacağımı bilmiyordum. O birkaç adım bana yaklaşmıştı.

İnler gibi bir sesle:

— Fikret... diyordu. Akşamdan beri gördüklerim rüya mıdır söyle, çıldırıyorum?

— Hal ve mevkiimi dikkate alın, dedim.

Gözlerim kararıyor, başım dönüyordu.

— Evet, hakkınız var. Bir şey düşünemeyecek kadar şuurum kuvvetini kaybetti. Beni mazur görün. Zira size bu kadar yakın olmak bütün kalbimdeki metanetimi yok ediyor.

— Rica ederim gidin. Buradan, benden uzaklaşın. Çünkü korkuyorum. Beni bu sakin, münzevi hayatıma terk edin.

— Sizden uzaklaşmamı emrediyorsunuz öyle mi? Bana şurada iki günlük bir saadeti çok görüyorsunuz. Peki, emrinize itaat edeceğim. Lakin siz bana o kadar büyük bir fedakârlık teklif ediyorsunuz ki yapması pek müşkül, pek ağır... Of, Fikret artık hakkımda bu derece merhametsiz olmayın.

— Başka türlü yapmaya muktedir değilim. Düşünün... Halimi, mevkiimi, sonra da yükümlü olduğum vazifeyi... Bana acıyın, Allah aşkına Nejat!

Nejat derin, göğsü tırmalayan bir ah çekti ve sonra dudakları arasından mırıldandı:

— Biçare Fikret, fedakâr kadın!

Oradan ne şekilde ayrıldığımı bilmiyordum. Sendeleye sendeleye oda kapısına doğru yürüdüm. Onun bütün çaresizlikler içinde sessiz bir halde ümitsiz ve perişan arkamdan baktığını hissetmek beni o dakika en kahredici ezalar altında inletiyordu.

Odama geldim, bir kanepenin üzerine düştüm. Nefes almak mümkün değildi. Bütün elbisemin göğsünü parçaladım. Hiç kimseyi çağırmak, bu halimi göstermek istemiyordum. Burada yalnızca ölmek, ne bir ıstırap feryadı, ne bir şikâyet sedası çıkarmadan ölmek istiyordum.

Bu andaydı, yataklığın ayakucundaki kapı açıldı. Kocam beyaz sakalı, uzun boyu, beyaz geceliğiyle göründü. Ağır ağır gelip yanıma oturdu. Odayı bir gece kandilinin ışığı aydınlatıyordu.

Dikkatli dikkatli yüzüme bakarak:

— Yavrum seni mustarip görüyorum, ne oldun? Söyle bana! Çok mu rahatsızsın?

— Hayır, merak etmeyin, bir şeyim yok. Merdivenleri biraz hızlı çıktım, sizi salonda zannetmiştim de...

— Evet.

— Yalnız biraz çarpıntım var, şimdi geçer. Rahat etmek lazım.

Kocam benim şu halime karşı son derece bir teessür, bir teessüfle içini çekti. Sonra saçlarımı derin bir sevginin şefkatiyle okşayarak alnımdan öptü.

— Vücudunu, sıhhatini pek fazla görmezden geliyorsun, dedi. Bu hallerinle beni ne kadar üzüyorsun bilsen. Seni böyle mustarip görmek ciğerlerimi parçalıyor. Ne türlü bir rahatsızlık hissediyorsan söyle çaresine bakalım. Çünkü bilirsin ki dünyada her şeyim, her emelim sensin. Hayatım, servetim, saadetim, hatta evladım bile senin yanında ikinci derecede kalır. Sen benim için pek muazzez, pek sevgili bir varlıksın Fikret. Bunu bilirsin. Bildiğin için beni böyle üzmek istersin değil mi?

— Hayır. Emin olun ben yalnız sizin saadetinizin devamı için yaşamak isterim. Eğer kendimde önemli bir hastalık hissetsem derhal size söylerim.

— Peki öyleyse... Yatınız, ben sizi bekleyeyim.

— Teşekkür ederim, fakat...

— Demek beni korkutuyorsun.

— Ah... Hayır, siz de rahat edin diyorum, yarın misafirlerimiz var, erken kalkmaya mecburuz.

Tekrar alnımdan öperek:

— Peki, üzülme, gidiyorum işte, rahatsız olursan beni uyandırmak şartıyla.

Yavaşça kapıyı kapayarak çekildi.

Ah biçare adam! Kalbinde yasak bir aşk gizleyen bu kadın senin huzurunda nasıl bir azapla titriyor! Seni aldatmaktan dolayı manevi işkenceler içinde, en takat bırakmayan ıstıraplarla kıvranıyordu bilsen!

Yavaş yavaş kalktım. Korsemi, elbisemi çıkardım. Nedret minimini beşiği içinde mışıl mışıl uyuyordu. Onu öpmek için eğildim. Gözlerimden damlayan yaşlar o pembe yanakları ıslattı. Uyandırmamak için çekildim.

Ah... Beni hayata bağlayan yavrum! Acaba bir gün beni lanetleyecek misin? Yarabbim, bu düşünce şimdi bütün tüylerimi ürpertiyor. Hayır, hayır... Ben onun lanet ve dargınlığına layık olmamak için aşkın bütün kuvvetlerine karşı metin olacağım.

Artık uyumak bence mümkün olamayacaktı. Onun bu kadar yakında olmasına bir türlü ihtimal veremiyordum. Şiirli, sevdalı bir rüyadan acı bir hakikate döneceğimden şüpheli bir halde bulunuyordum. Onunla salonda biraz yalnız kalmıştık. O aşkın bütün heyecanıyla "Fikret" diye titrerken ben nasıl olmuş da onun büyüleyici tesiri altında oraya düşüp rezil olmadan odama gelebilmiştim!

Ne kadar öldürücü bir mevkide bulunuyordum. Ufak bir hata, hafif bir zaaf belirtisi ne müthiş felaketlere sebep olacak, kaç kişinin birden huzur ve refahını perişan edecekti!

O zavallı kadın, o iki yavru! Bunların babalarına, Mediha'nın kocasına karşı ne sağlam, ne derin bağları vardı. Hayatının bütün zevkleri, saf ve meşru aşkı, yalnız Nejat'tan ibaret! Kocam belki Mediha'dan daha fazla acınacak dördüncü bir kişi ki hayatının saadet dayanağı olarak bana sarılmıştır.

Onu kahredici yumruklarla ölüm çukuruna yuvarlamak ne büyük alçaklık, ne affolunmaz bir suç, cinayetti.

Şimdi bunların içinde feda edilecek bir kişi vardı ki o da bendim.

Of, artık başım ateşler içinde yanıyor, gözlerimden akan yaşlar çehremi yakıyordu. Kalktım, terasın kapısını açtım. Biraz saf ve serin hava almak istiyordum.

Mehtap artık geceyi yine karanlıklarına terk ederek esmerleşen gölgeleriyle yamaçları aydınlata aydınlata batmak üzereydi.

Başımı ellerimin arasına aldım; ince bir rüzgâr, nisanın bu bereketli gecesinden topladığı güzel kokularıyla burnu

okşuyor, bülbüllerin sevdalı nağmeleri, ishakların[1] inleyen sesleri, kurbağaların yaygaraları işitiliyordu.

Korunun içinde akan dere, sanki bütün insanlığın gizli derdinden, kanlar fışkıran yaralarından kopan onulmaz acılar yüklü ümitsiz bir feryatla inliyordu. Gözlerim o sırlarla dolu aşk gecesinin latif şiirine dalmıştı. Şu dakika her türlü endişeden arınmış gibiydim. Fikrimi karıştıran, ruhuma azap veren kederlerim, elemlerim benden uzaklaşmış, gecenin karanlıkları içinde gizlenmişti. Ben şimdi yalnız aşkımla, onun zevk ve huzuruyla, tatlı sarhoşluğuyla yaşıyordum. Onu daima hırpalayan, zedeleyen hicranların merhametsiz pençelerinden kurtulmuş, şimdi en okşayıcı, en yumuşak temaslarla ruhumu saadetin mest ediciliği içinde ovuşturmuştum. Artık karanlık koyulaşıyordu. Ay karşıdaki yüksek dağların arkasında batıyordu.

Bu anda bir pencerenin açılmasına, bir panjurun gıcırtısına benzer bir sesle titredim. Beni tatlı bir hayalden acı bir hakikate davet eden bu gürültü bir daha tekrarlandı. O zaman uzandım, yan tarafın pencerelerine doğru baktım. Buradan beyaz bir cisim dışarı doğru sarkmış, başını ellerine dayamış, hayalperest denecek sakin bir vaziyette kalmıştı. Oradan kaçmak için davrandım. Mıknatısi bir kuvvet bütün irademi zapt etmişti, hareketsiz ona bakıyordum.

Bu gece beni uyutmayan, huzur bırakmayan dert, onun da uykusunu kaçırmıştı. Biz ikimiz de aynı emeli takip ediyorduk. Fakat birbirimizden ayrı, birbirimizden uzak, saadet emellerine hasret, ağlayışlarla inliyorduk.

Ne oldu bilmem, birdenbire başını çevirdi, bakışlarımız gecenin tenha sükûneti içinde birleşti. Bütün asabım suçlu bir hisle titriyordu. Kocamın odasına doğru baktım. Hafif bir kandilin titrek ışığı panjurun aralarından aksediyordu, zavallı adam huzurlu bir uykudaydı.

Vicdanım şiddetli bir azabın altında ezildi. Bulunduğum yeri terk ederek yatağımın soğuk yastıkları arasına saklan-

---

1 Geceleri öten, sesi dokunaklı bir baykuş türü.

dım. Galeyan eden aşkımın çaresizlikleri içinde sabaha kadar ağladım, ağladım.

***

Gözlerimi açtığım zaman güneş etrafa yayılmıştı, vücudum bitap, asabım son derece rahatsızdı. Kalp illeti bütün baskın tahakkümüyle hayatımı ezmişti. Gözlerimin etrafı siyah halkalarla çevriliydi. Bir gece içinde meydana gelen bu değişime kendim de hayret ettim. Kalktım, yüzümü yıkadım, saçlarımı taradım, gardırobu açtım. Burada rengimin uçukluğunu gizleyecek koyu renkli bir elbise aradım. Bunların içinde kloş bir kostüm ayırdım. Evet, talihimle aynı renk olan bu siyah elbise, bugün bana pek yaraşıyordu. Muhitim siyah! Ümidim siyah! İstikbalim siyahtı! Benim en fazla yakınlık duyduğum bu karanlık renk, hayatımın ayrılmaz bir yoldaşı olduğu için onu gökyüzünün en tatlı maviliklerinden, seherin en güzel renklerinden, günbatımının gönül çelen kızıllığından daha çok sevdim.

Aşağıya indim, salonda kimseler yoktu. Misafirlerin bahçede olduklarını söylediler. Bir kanepe üzerine oturdum, dizlerimde bir hasta dermansızlığı vardı; hizmetçi sütümü getirdi, birkaç yudum içerek geri verdim. Gözlerimi kapayarak başımı kanepenin arkasına dayadım, göğsümün sol tarafını sızlatan bir ağrı kolumu uyuşturmuştu. Bilmem bu halde ne kadar kalmışım. Yanıma yavaşça birinin oturduğunu hissettim. Gözlerimi açtığım zaman Nihat'ı gördüm. Çocuk merak içinde yüzüme bakıyordu.

— Ne oldunuz, efendim? dedi.

— Bir şey yok oğlum, şimdi yanınıza gelecektim.

— Evet, sizi bahçede bekliyorlar.

— Bu geceyi rahat geçirdiniz mi yavrum?

— Pek ziyade efendim.

— Memnun oldum. Buradan sıkılmadınız değil mi?

— Katiyen. Büyük bahçeler, akan sular, hele hayvanlar... Bunlarla insan geçen vakti duymaz ki...

— Tabii, hele sizin gibi minimini beyler bunları daha çok severler.

— Siz ne kadar naziksiniz yenge hanımefendi.

— Siz öyle görüyorsunuz. Terbiyenizi takdir ederim yavrum. Bu hususta annenizi, babanızı tebrik etmek isterim.

— İltifat ediyorsunuz.

On bir on iki yaşlarında görünen bu çocuğun ağzından çıkan bu sözler zekâsına delildi. Hem onda tıpkı babasına benzer bir hal vardı; hele bakışlarındaki cazibe, tavırlarındaki tatlı sadelik aynıyla Nejat'tan alınmıştı.

Ayağa kalktım, gidelim dedim. Bornozumu giydim, bahçeye indik. Nihat, sevgili çocuk yanımdaydı.

— Kolunuza girmeme müsaade eder misiniz efendim? diyordu. Zira sizin rahatsız olduğunuzu anlıyorum.

— Memnun olurum oğlum, diye cevap verdim.

Konuşa konuşa ince bir yoldan mandıraya doğru yürümeye başladık. Hangi mektepte okuduğunu sordum. Şimdilik rüştiyelerin[1] birinde olup sonra babasının Robert Kolej'e vereceğini, buradan ise bir seneye kadar diploma alacağını tatlı tatlı anlatıyordu. Bu masumane konuşmanın verdiği ruhani bir neşeyle biraz kendimi toplamıştım. Nejat'ın hayatının meyvesi olan bu sevgili çocuk, bu sabah hasta kalbime teselli vermişti.

Aheste bir yürüyüşle leylakların arasından yürüyorduk. Baharın en tazelik veren mevsimi olan nisan, bütün yeşil güzellikleriyle dağları, ovaları zümrüdi bir manzara içinde bırakmıştı.

Nihat etrafın şu göz alıcı güzelliklerine bakarak:

— Ne kadar güzel, dedi. Lakin kışın kim bilir şu güzel yerler ne kadar korkunç olur değil mi yenge hanımefendi?

— Tabii! Karlı, ıssız günlerin vahşeti, insanın hüznünü artırır oğlum!

— Niçin burada oturuyorsunuz? Kışın bizim tarafa, Şişli'ye gelseniz ne iyi olur. Annem orayı pek sever.

— Sen anneni çok sever misin?

— Pek çok, bütün ruhumla...

1 Tanzimat sonrası açılmış ortaöğretim kurumları.

— Babanı?..

— Onu belki annemden çok... Yok, yok, ikisinin de sevgileri kalbimde eştir, birinden ayrılsam mutlak ölürüm zannederim. Onları beraber görürsem sevinç ve mutluluk içinde yaşarım. Geçen sene babam İsviçre'ye gittiği zaman annemi yalnız görmek beni ağlattı. Her akşam gelecekmiş gibi kendisini pencerede bekledim. Nihal da benimle beklerdi.

Nihat'ın sözünü büyük bir teessürle dinlerken ziyan olan şu hayatın bütün kederlerine karşı vicdanımda "oh..." diyen bir ses vardı.

Artık susmuş, yürüyorduk; çocuk elini uzatarak ağaçların arasındaki yolu gösterdi.

— Beybabam bize doğru geliyor, dedi.

Vücudum birdenbire titredi.

Nihat hayretle sordu:

— Titriyorsunuz, ne oldunuz efendim?

Bu sorudan duyduğum azabı tarif edemem.

— Asabım çok rahatsız oğlum!

— Beybabama söyleseniz olmaz mı?

— Teşekkür ederim yavrum, zahmete ne lüzum var? Geçer... Ben her zaman böyle olurum.

Nejat yanımıza gelmişti. Pek tatlı bir sesle:

— Ne şairane bir tablo, sizi bahar perisi diye tasvir edeceğim. Gelişinizi uzaktan seyrediyordum. Siz beni görmediniz, Nihat sizi meşgul etmişti, dedi.

— Evet, kendisiyle konuşuyorduk. Övünecek bir babasınız. Tebrik ederim.

— Teşekkürler ederim. Oğlumun teveccühünüze mazhar olması bence pek büyük bir şereftir. Müsaade ederseniz ben de kendisini tebrik edeyim.

— Estağfurullah.

Nejat bu dakikada pek mesut görünüyordu.

Çocuk sordu:

— Annem ile beydayım nerededeler beybaba?

— Onlar vahşi hayvanların ahırlarına gittiler. Kışın ayağından vurularak avlanan bir kurt varmış, annen onu gör-

meyi istediği için dayı beyi de beraber götürdü. (Bana dönerek) Bendeniz bu gibi hayvanları seyretmekten nefret ettiğim için gitmekten vazgeçtim, dedi.

Nihat üzgün bir halde:

— Beybaba, ben de görmek isterdim. Ne tarafa gittiler?

Nejat elini karşıya doğru uzatarak ufak tepe üstünde görünen damı[1] işaret etti.

— Oraya doğru gittiler, dedi. Henüz varmamışlardır. Hızlı gidersen yetişirsin. Haydi, koş bakalım!

Acı bir heyecan içinde titrerken:

— Nihat Bey, durun, beraber gidelim! diye onun yanından uzaklaşmak istedim.

Fakat çocuk merhametli gözlerle yüzüme bakarak:

— Siz hastasınız hanım yenge. Oraya kadar nasıl yürürsünüz? Ben koşacağım. Siz beybabamla kalın. Ben şimdi onlarla gelirim.

Bir ağaca dayandım. Artık tesadüfün bu insafsız müsaadesine karşı isyan etmek istiyordum. Tekrar eve dönmeyi düşündüm. Fakat bu kocamla Mediha'ya karşı pek çirkin bir hareket olacaktı.

Kendisine doğru döndüm. Yalvarır bir tavırla:

— Allah aşkına biz de gidelim, dedim.

Bakışlarında tarif edemeyeceğim bir yalvarış vardı. Ağlayan, titrek bir sesle:

— Fikret, artık merhamet et! Yarım saatlik bir görüşmeyi benden esirgeme. Mevkiinin hassasiyetini kabul ediyorum. Fakat şimdi korkacak, çekinecek bir şey yok. Gel şu leylakların kokulu gölgesine sığınalım.

— Benim için vicdanımın sesinden başka çekinecek bir kuvvet yoktur. Ben ona karşı bir suçlu sıfatıyla yaşadıktan sonra o biçare adamı, o masum kocayı aldatmak pek kolaydır değil mi?

— Fikret... Fikret... Bana bunlardan bahsetmeyin, aşkımız sizi bir suçlu sıfatıyla yaşatacak kadar kirli değildir.

---

1 Hayvan konulan yer, ahır.

— Evet doğru! Fakat bundan böyle birbirimizi bir dost, bir akraba gibi tanısak, vicdanımız bu ufak şaibeden de kurtulsa...

— Ne söylüyorsunuz? Teklifinizin insan gücünün dışında olduğunu düşünmüyor musunuz? Bu sizin için bu kadar kolay mı? Soruyorum size!

— .....

— Niçin cevap vermiyorsunuz?

— Çalışacağım, bütün hislerimi öldürmeye gayret edeceğim.

— Peki. Çalışmadınız mı? Uğraşmadınız mı? Niçin kendinizi aldatmak istiyorsunuz? Benden uzaklaşmak, beni görmemek için gitmeyi tercih ettiniz. Evliliği aşkınıza bir set, bir siper sayıp, hayatınızı diğer bir hayatla birleştirerek gençliğinizi öldürmek istediniz. Fakat ne oldu? Bu tedbirlerinizle bana daha yakın oldunuz. Talih, tesadüf sizi karımın dayısıyla evlendirdi. Bundan sizin de benim de katiyen haberimiz olmadığı halde tesadüf, kader şurada, asla ümit etmediğim şu ıssız dağlar arasında bizi yine birleştirdi. Bunda bir günah, bir suç tasavvur ediyor musunuz, söyleyin Fikret?

— Bilemiyorum, ne söyleyeyim Nejat! Yalnız bildiğim bir şey varsa felaketimin başlangıcı sizi ilk gördüğüm gündür. Hayatımın on dokuzuncu baharında bir viranelikte ümitsiz, emelsiz, perişan kalmıştım.

— Bu mesuliyet size aittir. Çünkü önümüzde açılmış olan mutluluk yolundan uzaklaştınız. Size açılan evlilik kucağından kaçtınız. Beni de kendinizi de bedbaht ve perişan edip bıraktınız.

— Vicdanınızın sesine kulak vermeden söz söylüyorsunuz. Başkalarının bedbahtlığıyla kendi mutluluğumu elde etmek, beni şimdikinden beter bir mesuliyet yükü altında yaşatacaktı. Böylece bütün yakın olduğum varlıkların gözünde alçak, sefil bir kadın sıfatıyla kalacaktım. Sonra size bağlı olan o üç hayatı düşünün. Üstelik iki evladınız var. Anneleriyle asla ayrılmasalar bile muhabbetlerini bozacak bir rakibin varlığı, onları o derece üzecektir ki her gün işite-

ceğiniz şikâyetler, çekişmeler bir gün mutlak sizi pişmanlığa sevk edecek ve kuvvetli bir aşkın zorlamasıyla gireceğiniz bu hayatın pek tatsız ve pek süreksiz olduğunu görecektiniz.

— Aldanıyorsunuz; ben öyle hissediyorum ki sizi asla şiddeti eksilmez, kuvveti artan sonsuz bir aşkla sevecektim. Belki bazı ufak tefek şeyler üzülmeme sebep olur, fakat sizin varlığınız onu pek çabuk ortadan kaldırabilirdi.

— Hakikati inkâr ediyorsunuz. Neyse, bunların şimdi hepsi geçti. Aramızı açan uçurumlar daha çok derinleşti. Bizim için hiçbir şeyin mümkün olamayacağını görüyoruz. Ne bekleyeceğiz? Ne kadar beklenilse neticesi kedere, hiçe varacak bir boşluk içindeyiz. Her gün şu mahrum, şu nasipsiz hayali avutmaktansa onu öldürücü bir darbeyle ezmek, her şeyden kurtulmak, yok olmak gerekirken kızım, bedbaht hayatımın yegâne mahsulü olan o çocuk için böyle sürüklenmeye, inlemeye katlanıyorum.

— Fikret... Beni hiç düşünmüyorsun öyle mi?

— Sizi mi Nejat? Ah! Halbuki siz de benim gibi yaşamaya mecbursunuz.

Nejat üzüntüyle başını salladı:

— Sensiz yaşadıktan sonra, böyle bin türlü engel karşısında doğrusu şu üç günlük hayata değmez bir fedakârlığa katlanmak bana pek zor geliyor. Of... Keşke sizi bu defa hiç görmeseydim. Zira kalbimi yavaş yavaş mahrumiyetin acısına, ümitsizliğin bezginlik ve rehavetine alıştırmıştım. Bir şey duymuyor, bir şey anlamıyordum. Sevinç, keder benim için denkti. Bütün insanlardan uzak, yalnız hayalinizle yaşıyordum ve bununla yetiniyordum. Bir gün olup da sizi tekrar göreceğimi asla düşünmüyordum. Zira son görüşmemizdeki kesin tavrınız sizi ebediyen kaybettiğime beni ikna etmişti. Sizi haklı buluyordum. Size kendimden çok acıyordum. Bununla beraber şu hareketiniz aşkımı bütün bütün şiddetlendirip çoğaltmıştı. Gözümde bütün insanların üstünde yüce bir varlıktınız. Fakat şu ulvi sevginin bütün acılarına katlanarak sizi taklit etmeye çalışıyor, kadere boyun eğen bir sükûnetle bu hale tahammül ediyordum. Dört ay kadar İstanbul'dan

uzaklaştım. Bu benim için tek çareydi. Her ne kadar karımı, çocuklarımı gönül alıcı davranışlarla hoş tutmaya gayret ediyorduysam da yine elemlerimi onlardan gizleyemiyordum. Yalnız yaşamaya ihtiyacım vardı. Hiçbir kayıt altında bulunmayarak aşkımla yalnız kalmak istiyordum. Tam dört ay çılgın bir serseri gibi dolaştım. Lozan'ın zümrüdi kırları, dağları arasında sırf bir tahayyülden ibaret kalan saadetin hüsranıyla özlem içinde, ümitsiz bir halde inledim.

Nejat başını bir ağaca dayadı. Çehresi kızarmıştı. Şiddetli bir üzüntünün buhranı içindeydi. Gözlerim ona dalmıştı. Bütün ruhumun özlemiyle bakıyordum. Şimdi onu her zamandan daha çok sevdiğimi hissediyordum. O bir eliyle alnını tutmuştu. Sanki oraya üşüşen elem ve ıstırapları dağıtmak istiyor gibi bir iki dakika kadar suskun kaldı.

Sonra tekrar ağlayan bir sesle:

— Şimdi aşkımda isyan etmek isteyen bir şiddet var. Artık evvelki tahammülün bittiğini hissediyorum. Sizi tekrar görmek, hem bu kadar yakın görmek beni çıldırttı. Evvelce görmekten beni mahrum ettiğiniz kadınlığınızın en gizli, en büyüleyici cazibelerini, tesadüf olanca gücüyle bana gösterdi. Mesela ben sizi hiçbir zaman örtünmemiş bir halde görmemiştim ve göreceğimi ise asla tahayyül etmemiştim. Sonra düşünün Fikret... Muhteşem bir salonun bir aşk ve huzur loşluğunda, siz uzun etekli kadife elbiseniz içinde, narin ve latif endamınız, parlak ve kumral saçlarınız, beni harap eden o siyah, büyüleyici gözleriniz, o ağırbaşlı tavrınızla doğuvermiştiniz. Söyleyiniz Allah aşkına... Uzun müddet mahrum edilip de sonra birdenbire esirgenmeden sunulan, umulmadık bir saadet karşısında seven, çıldıran bir kalp nasıl tahammül edebilir? Bana sakin olmayı tavsiye etmeyin. Zira varlığınız bunu sarsıyor. Artık mutsuz, umutsuz inlemek istemiyorum. Biraz olsun beni yaşatın.

— Nejat! Keder buhranı içindesiniz. Biraz olsun düşüncelerinizi sakinleştirmeye çalışın. Bakın beni görmüyor musunuz? Belki çektiklerim sizden daha acı, daha ıstıraplıdır. Lakin vicdanımdan kulaklarıma akseden bir ses daima

bana, “Vazife ve insaniyet” diyor. Beni bütün arzularıma, en tatlı emellerime karşı güçsüz bir mahkûmiyet içinde bırakıyor. Nejat, Allah aşkına gidin, buradan kaçın. Bunu aşkımızın selameti adına rica ederim. Bu ateşli saatler, bu dünyaya değer saadetler hayatımızın bir aşk rüyası olsun. Bunun tatlı hatıralarıyla yaşayalım. Bununla yetinelim. Yoksa... Emin olun ben öleceğim. Zira kalbimin bu türlü hicranlarla çırpınmaya takati olmadığını siz herkesten iyi takdir edersiniz. Ben hastayım Nejat.

— Siz mi, yarabbim! Beni affedin, lakin beni bencil yapan yine sizsiniz. Söyleyin Fikret! Acınız... yine oradan... öyle mi?

— Heyhat!

Nejat’ın gözlerinden bir keder bulutu geçti. Birdenbire beynini yakan bir felaket yıldırımıyla sallandı. Endişesini gizlemek isteyen bir sesle:

— Evvelce sizde sinirsel bir rahatsızlık vardı. Bunun tamamıyla yok olup olmadığını anlamak için bir kere kalbinizi dinleyeyim. Müsaade edeceksiniz değil mi?

Güldüm ve:

— Ben sizden şifa istemedim, dedim.

— Niçin meleğim?

— Siz bu teselliyi başka hastalara verin. Ben ne tür bir illete tutulduğumu bilirim. Bundan şikâyetçi değilim. Yalnız sizden istirham ettiğim şey şu hasta uzvu heyecanlar, korkularla hırpalamamanızdı.

— Bu sözlerinizle beni öldürmek istiyorsunuz. Peki, ben hepsine razıyım. Lakin bana mevkiimizin tehlikesini unutturacak, beni ayaklarınızın altına düşerek hüngür hüngür ağlatacaksınız, dedi.

Uzaktan Nihat’la Nihal’in sesleri işitiliyordu. Geliyorlardı.

Nejat derin derin içini çekti:

— Eyvah! dedi. Aydınlık, şiir dolu bir rüyadan tekrar acı bir hakikate dönmek...

Ağır ağır yürümeye başladık. Beyaz güllerden oluşan ağaçlıklı yoldan geçiyorduk. Burası o kadar loş ve güzel

kokuluydu ki Nejat gayriihtiyari durdu. Bizim gelişimizden ürken kuşlar daldan dala kaçtılar.

Şu yeşil yuvanın saklı aşiyanında, şu serin gölgeler altında bir an olsun yalnız olmaktan doğan derin bir mutluluk ferahlamasıyla mest olmuştuk. Her tarafta huzur! Bazen uzaktan inek sesleri, kuzuların melemeleri işitiliyordu. Nejat bu bitmekte olan dakikaların mesut havasını bozmaktan korkan yavaş bir sesle:

— Bilir misiniz şimdi neler hissediyorum, neler düşünüyorum Fikret! dedi. Şurası saadet dolu gelin odamız, bu yeşil yapraklar gelin askınız, bu beyaz güller aşk tacınız olsa. Bizi unutsalar. Bizi ebediyen birbirimize bıraksalar. Sen benim olsan, tabiatın şu huzur dolu güzelliklerinin kucağında aşkın zevkleriyle hayat telaşından uzak yaşasak! (Asabi tebessümle) Lakin ne garip!.. Bir dakika olsun insan kendini aldatarak gerçekleşmesi mümkün olmayan bir saadetin lezzetlerini duyuyor gibi oluyor, hayallerini daha da genişletmek istiyor. Öyle zannediyorum ki şu anda bütün elemlerim, hüzünlerim benden uzaklaşıyor. Sen de böyle misin Fikret?

— Ah!.. Evet Nejat! İşte bu kısa saadet rüyası, mahrum ve nasipsiz hayatlara bağışlanan bir sadakadır. Biz bununla kanaat etmeye mahkûm edilmiş biçarelerdeniz!

Nejat derin bir üzüntüyle başını salladı. Sonra iki tane gül kopararak bana uzattı:

— Rica ederim, bunları göğsünüze takın; kalbinizin sıcaklığıyla solmaya başladığı zaman salondaki piyanonun üzerine bırakın, ben oradan alırım. Şu bahtiyar anın kıymetli bir yadigârı olsun.

Gülleri kalbimin üzerine taktım. Yürümeye başladık. Tarlaları takip ediyorduk. Düz bir yoldan onları karşılamak için sağa doğru saptık.

Ağaçların arasından kocam ve Mediha göründü. Genç kadın bu bahar güneşinin sıcak kolları arasında kızarmış, terlemiş, başörtüsünün altından sarı saçları dağılmış; dolgun vücudu, al yanakları, ufak mavi gözleriyle dinç ve güzel bir köylü kadınına benzemişti. Gülerek:

— Of!.. Yoruldum, bittim. Aman Nejat, dur, biraz koluna gireyim.

Mediha böyle söylerken tam bir aldırmazlıkla kocasının koluna asılmıştı.

Bu manzarayı görmemek için kocama doğru yürüdüm. O güleç fakat endişeli bir halde yüzüme bakıyordu.

— Nasılsın? Ne var, söyle bakayım? Bu sabah seni görmeden çıktım. Daha doğrusu uyandırmaya, rahatsız etmeye kıyamadım. Nihat biraz rahatsız olduğunu söyledi.

— Hiçbir şeyim yok, niçin merak ediyorsunuz?

Ellerimi tutarak öptü, o anda kahrolmak istiyordum.

— Bilirim, dedi. Üzülmemi istemediğin için daima hastalığını benden saklarsın değil mi?

Nejat bu aralık hem karısının sözlerini dinliyor hem bize bakıyordu. Kocam bundan istifade ederek:

— Nejat Bey! dedi. Karım hasta ve hastalığını ise daima benden gizlemek istiyor. Rica ederim bugün kendisini bir kere muayene edin.

Ne olduğumu şaşırmıştım. Yarabbim, bu ne kahredici bir dakika olacaktı!

O zaten bu müsaadeyi bekliyordu. Derhal, "Emredersiniz" cevabını verdi. Artık benim için boyun eğmekten başka çare yoktu.

— Peki, içeri girelim de... diyerek sözü kısa kesmek istedim.

Mediha Hanım bu bahar sabahının latif neşesiyle mesut ve sermest olmuş halde yanıma geldi. Zavallı kadın:

— Oh!.. Ne güzel bir gün, ne güzel yerler, diyordu. İnsan burada sakin ve rahat bir hayat geçirebilir.

Büyük ıhlamur ağaçlarından oluşan küçük bir korunun serin gölgeleri altında ağır ağır yürüyordu.

Nejat birkaç adım geriden geliyor, derin bakışlarla bizi takip ediyor, ihtimal ki hislerimizdeki, kişiliğimizdeki farklılığı tetkik etmeye, bu iki kadını birbirinden ayıran tabii tezadı daha iyi keşfetmeye çalışıyordu.

Gerçi Mediha Hanım sevilmeyecek kadar çirkin değildi. Tombul yanakları, ufak ve birbirine yakın mavi gözleri, sarı

saçları, biraz uzunca çehresi, yüz hatlarının birbiriyle uyumu ilk bakışta onu hoş ve latif gösteriyordu. Lakin Nejat gibi bir erkeğin ruhunu okşayacak bir histe yaratılmamıştı! Kocasını çılgın bir muhabbetle seviyordu! Bu yüzden onun ruh halini asla keşfedemeyerek, gözlerini kapayan bir gaflet perdesi içinde körü körüne denecek bıktırıcı bir muhabbetle seviyordu.

Bakışları onun en gizli arzularına, en saklı hislerine karşı kapalı ve kayıtsız kalmış, hiçbir zaman kocasının ruh eşi, hayat arkadaşı olamadığından bihaber yaşamıştı.

* * *

Köşke döndükten sonra kocam ile Nejat terastaki uzun sandalyelere yaslandılar.

Doktor Bey dalgın olduğu halde bu halini yapmacık bir neşeyle gizlemeye uğraşıyordu.

Mediha Hanım odasına çekilmişti. Yarım saat sonra salona geldiği zaman hakikaten pek latif bir kadın olmuştu.

Elini yüzünü yıkamış, sarı saçlarını başına toplamış, üstüne dantelalarla süslenmiş pembe bir robdöşambr giymişti.

İkimiz de tesadüfen piyanonun karşısındaki büyük aynanın önünde duruyorduk. Gayriihtiyari bakışlarım oraya doğru çevrilmişti. Orada iki kadın hayali vardı.

Biri bir bahar kadar zengin, hayatın acı elemlerini duymamış veyahut duymak hissinden uzak yaşamış! Diğeri ise henüz yirmi iki yaşındayken elemlerinin sıkıntılarıyla yorulmuş, gelecekten ümitsiz, hayattan dargın, daima kalbini kemiren bir illetle mustarip! Çehresine bir hüzün rengi veren siyah elbiseleri içinde bir sonbahar çiçeği kadar düşmeye yakın...

İkimiz de terasa doğru yürüyorduk. Eşim ellerimi tutarak beni yanına oturttu. En tatlı ve en şefkatli bakışlarla yüzüme bakıyordu. Nejat sapsarı olmuştu, gayriihtiyari başını çevirdi.

Mediha Hanım gülerek:

— Bütün eşlerin gıpta edeceği bir yerde bulunuyorsunuz hanım yenge. Ne kadar bahtiyarsınız, zira dayımın bütün kalbine hâkim olmuşsunuz...

Bu sözlere cevap vermekte zorlanmıştım. Ne demeliydi? Bu zavallı kadın o kadar idraksiz söz söylüyordu ki... Yirmi iki yaşında bir kadının elli yaşında bir erkekle nasıl ve ne suretle hayatını geçireceğini düşünmüyor da kocamın bana karşı pek tabii olan aşırı sevgisini umulanın üstünde buluyordu. Tebessüm ederek:

— Evet, dedim. İtiraf edebilirim ki bu hal beni gururlandırıyor.

Öğle yemeğinden sonra piyanonun önüne oturdum. Karcığardan bir taksim yaptım. Mediha Hanım benden ufak tefek bazı şarkılar istiyordu. Aralıksız çalıyordum. Artık ruhumun coşan elemlerini parmaklarıma teslim etmiştim.

Nejat ayaktaydı. Notaları karıştırırken karısının bu kişiliksizliğine karşı sıkıldığını ima eden bir tavırla hızlı hızlı nefes alıyordu.

Birdenbire kendisine dönerek:

— Makamların hangisini seversiniz? diye sordum.

Derin derin yüzüme bakarak cevap verdi:

— Hüseyni makamını.

Hayatımızdaki bu aynılığa hayrette kalmıştım. Zira ben de hüseyniyi her makama tercih edecek kadar severdim.

— Ya siz?.. dedi.

Vereceğim cevabın yaratacağı etkiyi düşünemedim:

— Aynı makamı.

Nejat susarak önüne baktı.

Tekrar piyanoya döndüm.

Kendisinin suskunluğuna bir cevap olarak:

Bilmem ki safa neşe bu ömrün neresinde
Şad olsa gönül bari biraz son nefesinde[1]

şarkısı bu yorgun hayatımın, bu zavallı aşkımın titreyen ve ağlayan bir temennisiydi. Bunu kalbimin en acı hisleriyle çalmaya başladım.

---

1 Güftesi Ahmet Rasim'e, bestesi Leon Hancıyan'a ait karcığar makamında şarkı.

O sakin, dalgın dinliyordu.

Karcığardan hüseyniye geçtim. Parmaklarımda ruhumdan akseden bir titreyiş vardı. Ağlamak istiyordum.

Piyanonun önünden kalktığım zaman bütün asabım yorulmuştu. Bir kanepe üzerine yaslandım.

Nejat hâlâ derin bir aşk sarhoşluğu içinde varlığından sıyrılmış gibiydi. Onu bu halde görmek beni çıldırtıyordu. Ayağa kalktım, oradan kaçmak istiyordum.

Kocam, "Nereye?" diye sordu.

— Müsaade ederseniz biraz dinleneyim. Belki kendileri de istirahat etmek isterler, mani olmayalım, dedim.

Yukarı çıktım. Korsemi, elbisemi çıkardım. Kendimi bir kanepenin üzerine attım. Bu sabahki görüşmenin sihirli etkileri altında bütün hissiyatım galeyan ediyordu. Göğsümdeki beyaz gülleri kalbimin üzerine bastırarak öptüm, kokladım. Bunlar mesut bir dakikanın kıymetli hatırasıydı.

Of! Nejat benim sakin ve münzevi hayatımı tekrar esasından sarsmıştı. Yarabbim, ondan tekrar ayrılmak; yalnız ve terk edilmiş, hayatın sonsuz karanlıkları içinde gamlı ve perişan yaşamak, bu evvelkinden beter bir azaptı.

Odaya giren hizmetçiye camları kapattırdım, misafirleri sordum:

— Hanımefendi uyuyor, beyefendi terasta oturuyor. Bizim beyefendi de kitap okuyor.

— Pekâlâ!

— Siz uyuyacak mısınız hanımefendi?

— Hayır kızım.

Kadın yavaşça kapıyı kapayarak çekildi.

Gözlerimi kapayıp biraz uyumak istediğim halde katiyen uyuyamayacağımı anlamıştım. Kalktım, elime bir kitap aldım. Okuyamadım. Yüzümü biraz soğuk suyla yıkadım. Sırtıma bir sabahlık giydim. Saçlarım omuzlarımdan aşağı dökülmüştü. Onları toplamak için kollarımda kuvvet yoktu. Nedret'in yanına gitmek için kapıya doğru yürüdüm. Zira yavrumu sabahtan beri görmemiştim.

Bu dakikada kocam içeri girdi. Gülerek:

— Sizi rahatsız edeceğiz, müsaade eder misin? Doktor Bey geldi.

Karşı konulmaz bir üzüntüyle titredim. Ne tehlikeli dakikalar geçirecektim!

— Buyursunlar.

Nejat ağır adımlarla içeri girdi.

Kocam yüzüme bakarak:

— Ne oluyorsun Fikret? Çocuk gibi korkuyorsun. Emin ol sende hiçbir rahatsızlık bulamayacaklardır. Bu benim sırf boş bir endişem. Hem diyelim bir hastalık keşfedilse bile dünyada ne kadar fedakârlık varsa yapmaktan geri durmayacağımı sen bilirsin, değil mi ruhum?

Ah biçare adam! Seni aldatan bu kadının şu anda kahrolmasını temenni etmeliydin. Bu saatte onun ayaklarına kapanarak ağlamak ihtiyacıyla yanıyordum.

Kocam ellerimden tutarak beni şezlongun üzerine oturttu.

— Sen hepimiz için yüce bir varlıksın, diyordu.

Artık bayılıyordum. Başımı omzuna dayadım. Gözyaşlarım sakin sakin yüzüme doğru akmaya başladı. Mümkün değil kendimi zapt edemiyordum.

Kocam şu üzüntü ve gözyaşlarına hayret ederek:

— Fikret, benim sevgili yavrum. Ağlıyorsun... Niçin, söyle bana? Nejat Bey, karımın halini görüyor musunuz? Yarabbim, o ağlıyor, diyordu.

Doktor bir adım kadar yürüdü. Kesik bir sesle, "Korkmayın, buhran" diyebildi. Sonra ilave etti, "Ağlamasaydılar şiddetli bir baygınlık geçirecektiler."

Boğazımı tıkayan hıçkırıklar içinde:

— Affedin, diyordum. Zira asabım çok rahatsız.

Kocam ellerimi öperek:

— Fikret, her şeyim sensin. Seni ağlar görmek beni harap ediyor. Söyle seni mustarip eden, sana gözyaşı döktüren sebep nedir?

— Oh... Yemin ederim ki hiçbir şey, hiçbir sebep yok. Yalnız büyük sevginizin kalbime verdiği sevinç.

Nejat nutku tutulmuş, bütün hissiyatı donmuş, hareketsiz bir heykel gibi bize bakıyordu.

Şu anda gösterdiğim zayıflıktan dolayı o kadar sıkılmıştım ki ne yapacağımı bilemiyordum. Ancak bunu düzeltmek, tekrar metaneti kazanmakla mümkün olacaktı. Her şeye dayanmaya karar vermiş gibi vicdanımda bir kararlılık vardı. Ayağa kalktım. Gözyaşlarım, kalbimde yanan ateşle kurumuştu. O dakika her şeyden, hatta kendimden bile nefret ediyordum. Of! Artık bu beyhude yorgunluk, bu faydasız mücadele! Karanlık, yarınsız bir aşk! Bunların altında ezilen, çırpınan ruhum şimdi boğuk, derin bir hiddetle çırpınıyordu.

Nejat'a bir sandalye verdim, kendim de karşısına geçtim. Tam bir doktor ile bir hasta vaziyetini aldık.

O bana birtakım sorular soruyordu:

— Ara sıra başınız dönüyor mu? Sol kolunuz uyuşuyor mu? Bazen nefes almakta zorluk çekiyor musunuz?

Hor gördüğüm şu hayata bu derece ehemmiyet verildiğini görmek, aynı zamanda uzun uzun sorulara maruz kalmak bana son derece eziyet veren hallerdendi. Lakin ne çare ki o biçare kocamın memnuniyeti için bu sıkıntılara katlanmak mecburiyetindeydim.

Lakin korkuyordum. O, bir dakika sonra acı bir hakikatten haberdar olacak, zavallı adam!

Nejat ayağa kalktı, "Müsaade eder misiniz?" dedi.

Başını göğsümün üzerine dayadı.

Bu temas üzerine bütün vücudum ateşler içinde kalmıştı. Kocam büyük bir endişeyle Nejat'ın gözleri içine bakıyordu.

Nihayet doktor başını göğsümün üzerinden kaldırıp da sandalyesine oturduğu zaman çehresi ümitsizlikle kararmıştı.

Kocam inler gibi bir sesle, "Doktor..." dedi.

O ise gizlemeye çalıştığı bir keder ve acıyla başını kaldırdı. Titreyen, üzüntülü bir sesle:

— Emin olun... Efendim! diye cevap verdi.

Ben bu hale tamamen kayıtsızlıkla bakıyordum. Bana doğru dönerek:

— Hiçbir şey değil, hafif bir çarpıntı; bununla beraber hava değişimine ihtiyacınız var! Buranın temiz havası inkâr edilemezse de elbet insanın memleketinden alacağı fayda buradan yüz kat fazla olur. Bunun için birkaç ay kadar mutlaka İstanbul'da, havası latif bir yerde bulunmalısınız.

— Pek güç.

Kocam hemen söze atılarak:

— Yok... Artık bu hususta sizi katiyen dinlemem!

— Peki, emrinize itaat edeceğim.

Nejat tekrar bana dönerek:

— İkinci bir tavsiye... dedi. Katiyen üzülmeyeceksiniz. Size en çok lazım olan sükûnettir! Kalbinizi yoracak heyecan, üzüntü, telaş gibi şeylerden sakınacaksınız!

Bu sözler üzerine Nejat'ın yüzüne öyle bir baktım ki... Bu bakışla "Bana bunları tavsiye eden sen misin? Heyhat!.. Bütün men etmek istediğin şeylerin sebebi sen olduğun halde benim için rahat, sükûn bulmak mümkün müydü?" diyordum.

Nejat ne demek istediğimi anladığı için sinesini yırtan derin bir ahı zapt etmek maksadıyla dudaklarını ısırdı. Boynunu bükerek melül bir bakışla yüzüme baktı.

Sanki, "Seni ben mi öldürüyorum? Bu hain, bu çaresiz yarayı ben mi açıyorum? Bilmeyerek, istemeyerek celladın mı oluyorum?" demek istiyordu.

Ah! Halbuki onun tarafından gelecek her derdin, onun yüzünden çektiğim her sıkıntının bence bir lezzeti vardı.

Artık kendilerini yalnız bırakmak lüzumunu hissettiğim için bir iş bahane ederek ayağa kalktım, yavaşça dışarı çıktım, kapıyı aralık bırakarak orada oturdum. Bir his beni dinlemeye mecbur ediyordu. İçeride yavaş yavaş konuşuyorlardı. Nejat'ın bir ara, "Henüz bayılma yok, iyi bir tedavi neticesinde kurtulma ümitleri tükenmemiştir," dediğini işitiyordum. Biraz daha yavaş konuşmaya başladılar. Birdenbire kocamın boğuk, kederli bir sesle, "Hayatım ona bağlıdır. Onu kurtarın," diye inlediğini, Nejat'ın ise, "Kalbini en çok zedeleyen, hırpalayan heyecanlardan onu korumak zorun-

ludur. Lakin bu mümkün olacak mı?.. İşte beni düşündüren tarafı burası" dediğini duyuyordum! Bu sözleri çok acı bir iç çekiş takip etti. Bütün tüylerim ürperdi. Artık oradan kaçtım, zira kocam ağlıyordu!..

Nedret'in odasına yürüdüm. Henüz uyanmıştı. Onu kollarımın arasına aldım. Ah!.. Bedbaht kızım! Ölüme mahkûm anasının kucağında her şeyden bihaber, en tatlı tebessümlerle gülüyordu. Onu bir doyamamazlık içinde öptüm, öptüm... Heyhat!

Salona indiğim zaman Nejat'la kocamı ve Mediha Hanım'ı orada buldum. Bu saatte ruhumda vahşi bir neşe vardı. Gülmek, söylemek istiyordum.

Kocam benim bu neşemi Nejat tarafından temin edilen sıhhatime atfediyor, benim hiçbir şey bilmeyerek inandığıma emin oluyordu... Biçare adam en kahredici ezalar altında üzüntüsünü gizlemeye uğraşıyordu.

Nejat'a baktım, o kocamdan daha rahat görünmek istiyordu. Ben bu hallere dikkat etmiyormuş gibi davrandım.

Yukarı çıktım. Güzel hazırlandım. Üstüme beyaz ipekli bir elbise giydim. Boynuma inci gerdanlığı taktım.

Aşağı indim. Arabayı hazırlamalarını söyledim. Mediha Hanım'la beraber köyleri gezecektik.

Salona geldiğim zaman hepsi kıyafetimi beğendiler.

— Bugün ruhumda garip bir neşe duyuyorum. Bu da sizin sevinç bahşeden varlığınızdan, dedim.

Mediha Hanım'la hazırlandık. Araba bizi bekliyordu.

Kocam gelemeyeceğini özürleriyle söyleyip çekildi, gitti. Onun ne derece üzgün olduğunu anlıyordum.

Mediha Hanım bir şeyden haberi olmadığı için:

— Dayı beyime ne oldu? diye sordu.

— Arabada anlatırım, dedim.

Çocukları alarak üçümüz de landoya[1] bindik. Araba çiftliğin büyük bahçesinden çıkarak koruya varan yokuşun

1 Üstü önden ve arkadan açılıp kapanan körüklü, geniş binek araba türlerinden biri.

aşağısındaki düz vadiye inmeye başladı. Bazı yerde büyük ıhlamur ağaçlarının yeşil zirveleri dalgalanıyor, bazı ufak ufak korular oluşturan çamlar donuk, koyu, yeşil renkleriyle göze karanlık, sakin bir manzara sunuyor; uzaktan bir köyün toprak sıvalı evleri, dumanları çıkan bacaları görünüyordu. Daha ileride derenin dinmeyen coşkusu arasında değirmenin ağır, hazin gıcırtısı işitiliyor; karşımızdaki tepede bir koyun sürüsünü önüne katan çoban dağlı bir şiveyle hazin hazin kavalını çalıyordu.

Mediha Hanım soruyordu:

— Köylüleri sever misiniz hanım yenge?

— Pek çok, emin olun onlar pek munis insanlardır. Bu arazi dâhilinde ne kadar köy varsa bütün kadınları, çocukları beni pek severler ve beni "çamlı çiftliğin hanımı" diye adlandırırlar.

Mediha Hanım, "Aa! Ne tuhaf," diye gülüyordu.

— Hele birkaç ihtiyar nine vardır ki bunlar ekseri beni görmeye gelirler. Kendilerini ağırlar ve ikramda bulunurum. Oturur konuşurum.

— Aa... Sahi mi söylüyorsunuz? Sıkılmaz mısınız?

— Niçin iki gözüm, onlar da bizim gibi insan değil mi?

— Tabii, fakat bilmem herkesin mizacına hizmet etmekten sıkılırım da...

— O halde ahlaklarımızda tezat var demek?..

— Öyle olacak...

Araba şimdi ekin tarlaları arasında geniş bir yoldan ilerliyor, karşıda bir dağın karanlık eteğine sığınmış gibi görünen ufak bir köyceğize doğru yaklaşıyordu.

Nejat dalgın ve sakin oturuyordu. Bakışlarına sunulan bu tabiat güzelliğine karşı ilgisiz bir gözle bakıyordu.

Mediha şikâyetle karışık bir sesle:

— Bey!.. dedi. Niçin bir şey söylemiyorsun? Canım bey dayımla size ne oldu bugün bilmem.

Nejat sapsarı kesildi:

— Sizi dinliyordum, diye cevap verdi.

Gözlerimi kendisine çevirerek:

— Affınıza sığınarak sizden bir ricam var, dedim. Zaten bunun için de fırsat bekliyordum.

Mediha büyük bir hayret ve merakla yüzüme baktı. Bu sorgulayan bakışlara cevaben dedim ki:

— Beyefendinin beni muayene ettiklerinden tabii haberiniz yoktur zannederim. Kendileri muayene esnasında bende sonu ölüme varan bir kalp hastalığı buldular...

Nejat bağırarak:

— Ne söylüyorsunuz hanımefendi? Vücudunuza, sıhhatinize iftira etmekle hepimizi yaralıyorsunuz. Ben sizi temin ediyorum. Bir doktor olarak aldanmayacağıma emin değil misiniz?

Güldüm ve dedim ki:

— Teminatın bence asla ehemmiyeti yoktur. Buna emin olun. Çünkü ölüm beni korkutmuyor. Ricam ise kendim için değil, kocam içindir. Onu böyle üzgün ve kederli görmek beni son derece mustarip ediyor. Bu bir yana, beni şu asude hayattan ayırarak hava değişimi için birtakım külfetlere mecbur edecek. Halbuki bende bu gibi zorluklara, daha doğrusu beyhude uğraşlar içinde didinmeye takat yok. Buradan ayrılmak istemem. Bu hal beni bütün bütün üzecek, aynı zamanda rahatsızlığımın şiddetlenmesine bile neden olacak! Onu gitmekten vazgeçirtecek ancak sizin kendisine söyleyeceğiniz birkaç sözden ibaret olacağını bildiğim için bunu bilhassa rica ediyorum.

Nejat, karısının yanında istediği gibi meramını anlatamamaktan doğan bir ıstırapla:

— Lakin emriniz mesleğimin, vazifemin haricinde olduğu için üzülerek yerine getirilemeyecektir. Kocanızın üzüntü ve kederi ise size karşı sevgisinin çokluğundan ileri geliyor. En ehemmiyetsiz, en ufak rahatsızlığınız onun yüreğini dağlar. Bunda sizin için üzülecek bir şey yok.

Bu sözlerin altında saklı olan serzeniş manasını anladığım için artık bahsi kısa keserek susmaya karar vermiştim.

Mediha Hanım şaşkın şaşkın yüzüme bakarak:

— Latife mi ediyorsunuz? Allah aşkına bu söz hakikat mi hanım yenge, diyordu.

— Yok güzelim, yok. Bahsi uzatmaya bile değmez, hayati bir mesele! Şimdi şu acı sözleri bırakalım da karşımızda duran tabiat güzelliklerinden istifade edelim. Mademki her hayatın sonu ölüme dayanır, geç veya erken ölmekte bir fark göremiyorum.

Artık köye yaklaşmıştık. Uzaktan arabayı gören çocuklar koşa koşa yanımıza geliyorlardı.

Mediha Hanım bu hale kahkahayla gülüyordu.

Köy kadınları bizi karşılamak için yola çıkmışlardı. Yüzlerinde kalplerinin temizliği görünüyor, gözlerinde gönül alıcı ifadeler parlıyordu.

Bunlar kadar asude yaşayamamak hissi beni şu dakikada harap ediyordu.

İçlerinden biri:

— Buyurun benim paşa hanımım, diyordu. Köyümüze safa geldiniz.

Mediha, "Aaa... Aaa... O nasıl tabir?" diye gülüyordu.

Zavallı bir köylüyü küçümseyerek eğlenen şu fikirsiz kadına hayretle baktım.

Arabadan indik. İlerideki söğüt ağaçlarının gölgelerine doğru yürümeye başladık. Bunlar dereye doğru eğilmişti. Burada durduk. Şimdi onun hırçın, telaşlı çağıltısını dinliyor, kayaların üzerinden hiddetli bir süratle akan sulara bakıyorduk.

Çocuklar ve kadınlar etrafımızı sarmışlardı. Bunların kuşatmasıyla sanki biraz olsun hayatın acılarından uzaklaşmış gibiydim. Bize taze yoğurt ikram ettiler ve yanımdakilerin kimler olduğunu sordular.

"Çiftlikli beyin akrabaları" dedim. Kocamı böyle adlandırırlardı.

Nihat ile Nihal bu küçük, bu harap köyden çok hoşlanmışlardı. İhtimal ki gördükleri samimi sevgi halleri onların ruhunu okşamıştı.

Güneş büyük bir dağın dumanlı tepesinden batarken biz çiftliğe dönüyorduk. Sanki tabiat şu anda sessiz bir hüzne

gömülmüş gibiydi. Bazen bu sessizliği bir buzağının bağırması, birkaç kuzunun titrek melemesi bozuyor, vadilerin ıssızlığı içinde uzun bir feryadın yankısını uyandırıyordu.

Çiftliğe geldiğimiz zaman kocamı bizi bekler bulduk. Bu gece onu meşgul etmek, üzüntüsünü gidermeye yardım edecek ne varsa yapmak istiyordum. Zira kendisini hüzün ve elem dolu görmek, diğer türlü de bedbaht etmeye sebep olmak beni daima pençesinde ezen azabı artırıyordu.

Koluna girdim. "Biraz gezelim" dedim.

Memnun ve gülen bir çehreyle yüzüme baktı:

— Yorulmaz mısın? dedi.

— Hayır hayır. Şimdi o kadar iyiyim ki tarif edemem. Hiçbir şeyim yok. İki saatlik yol yürüsem asla yorulmayacağıma eminim, ilaçlarıma devam ve sıhhatime itina edersem daha fazla kuvvet kazanacağım şüphesizdir. Hem efendim, doktorların bazı hastalıkları teşhiste yanıldıkları görülmemiş şeylerden midir?

— Şüphesiz yavrum, defalarca olmuştur. Bu sözlerinle beni ne kadar mutlu ettiğini bilsen...

— Benim de arzu ettiğim yalnız budur.

— Melek kadın!

Bir damla yaş yanaklarımın üzerine yuvarlandı. Başımı çevirdim. Bu kanlı damla gittikçe kararmaya başlayan gecenin siyah elleri altında gizlenmişti...

İki gün sonra, Çiftlik, Nisan

Artık heyecanlarımın geçici bir zaman tatilindeyim. O gideli iki gün oluyor. Mediha'yla ikimiz bu uzun günlerin tenha sessizliği içinde yaşıyoruz. Genç kadını kocasına karşı biraz şikâyetçi buluyorum. Hakkında gösterilen bu ilgisizlik halleri onun dikkatini çekmeye başlıyor. Derin düşüncelerin rahatsız edici elemi yavaş yavaş kalbinde yer tutuyor. Bu hal bana dehşet veriyor. Bir an evvel gitmelerini diliyorum. Mediha'yı ufak bir şüpheyle zehirlemek beni kederimden mahvedecek bir felakettir. Nejat kalben metanetini korumakta âciz kalıyor ve karısının aşırı sevgisi, bunaltıcı muamelesin-

den sıkılıyor. Bu halin devamının iyi bir netice doğurmayacağı ve aramızdaki yakınlığın büyük bir felakete sebep olacağı düşüncesi tüylerimi ürpertiyordu.

Mediha'yla bulunduğumuz şu iki gün zarfında onu eğlendirmek, sıkmamak için zoraki neşeler göstermeye, şen kahkahalar atmaya katlandım. Kocam benim bu hallerimden son derece memnun, beni kuşatan bakışlarında aşkının şiddetinin bütün izleri belli, en küçük bir arzum için her türlü fedakârlığa hazırdı. Onu bu halde görmek beni bütün bütün yaralıyor, vicdanımdaki sızının artmasına sebep oluyor. Yarabbim, ben günahımın cezasını bu şekilde mi çekiyorum?

***

Dün Mediha'yla benim yatak odasında oturuyorduk. Genç kadın kocasının iki günlük ayrılığından üzgündü. Ruhunda sıkıntı, bakışlarında bir dalgınlık vardı. Kendisini ne kadar oyalamak istedimse bu hali yok etmeyi başaramadım.

Nihayet:

— Fikrinizde bir endişe var. Sizi dalgın görüyorum, dedim.

Sanki benden bu soruyu bekliyormuş gibi:

— Ah, evet, dedi. Nejat'ı düşünüyorum. Yolların düzgün olmayışı, sonra köyde geçireceği bir iki gecenin zahmeti... Onu rahatsız etmesinden korkuyorum. Bu türlü hayata alışkın değildir.

— Emin olun yollar oldukça düzgündür. Lakin vazife karşısında bu kadar rahatsızlığa katlanmanın zaruri olacağını düşünerek teselli olmalısınız, üzülmeyin, belki iki günden evvel dönerler.

— Ah... Keşke öyle olsa...

Şu konuşmanın verdiği netice benim ona maddeten ne kadar uzakta kaldığımı anlatıyordu. O kadın kocasını bekliyordu. Ben ise, heyhat!

Bir anlık sessizlikten sonra Mediha tekrar söze başladı:

— Şu düşüncemi biraz yersiz buluyorsunuz zannederim, değil mi? Fakat bilseniz onu ne derin bir muhabbetle severim! Bilmem ki aşk denilen his buysa ben bunu kocama karşı tamamıyla duymuşumdur.

— Elbette, bir kadının kocasını çılgın bir muhabbetle sevmesi kadar dünyada bahtiyarlık olamaz. Tersi ise hayatın en büyük, en acı işkencesi olabilir. O hiçbir şeyle telafi edilemez. Gayrimeşru bir muhabbetin ruha verdiği azap, aşkın lezzetini kabul edenlere karşı kullanılacak bir delildir. Kocasını cidden seven bir kadın her türlü felaketi, her türlü meşakkati yalnız o kuvvet karşılığında çeker.

— Pek doğru söylüyorsunuz.

— Emin olun ki kadınlar pek dayanıklı varlıklardır, fakat... Kocalarının ellerindeki muhabbet zinciri onları tamamıyla kuşatırsa... Bu da erkeğe ait bir vazifedir. Bu o kadar kolaydır ki... Maalesef bunu idrak edemeyen, karısının ruhuna vâkıf olamayan pek çok kocanın felaket hikâyelerini dinlemişimdir. Onlar eşlerinin ufak bir arzusuna hizmet ederek, karşılığında ne büyük, ne sağlam bir sevgi mükâfatıyla mutlu ve mesut olacaklarından bihaber ve lakayt yaşamışlardır. Doğrusunu itiraf etmek gerekirse bu aymazlık çoğu kadınlarımızda da var. Birbirini anlayamamak, of... İşte bizi harap eden, saadetimizi zehirleyen, zorla bedbaht etmeye sebep olan şu karanlık ve fakat...

— Bunu aydınlatmak mümkün mü?

— Evet, mümkün. Her iki taraf aynı hisle yaratılmış olursa...

— Nasıl?

— Nasıl mı?.. Ruhlardaki tabii bir yakınlık, hayatta bir karşılık bulur. Karşınızdakinin ne istediğini, ne beklediğini size anlatır. Zaten yaratılış bakımından siz onun sevdiği, hoşlandığı şeylerden hoşlanır, onun sevmediğini de sevemezsiniz.

— İşte bu fikriniz yanlış. O halde kocamın beni sevmemesi gerekir. Halbuki o bana en sağlam bir sevgiyle bağlıdır. Ben Nejat'ın sevdiği şeylerin pek çoğunu sevmem. Bu, sevgiye zarar veremez. Mesela en birinci ben, erken uyumayı severim, o bilakis geç yatar. Hiçbir gece onu beklemem. Sonra o roman okur ve her şekilde üzerinde düşünmeyi sever. Ben katiyen bundan hoşlanmam. Daha buna benzer çok şeyler... Doğru söylemek gerekirse ben biraz iktisadı severim, kendisi

bundan şikâyetçidir. Ben bir şeyin dayanıklı olmasını isterim, o şık ve zarif olmasını tercih eder. Geceleri mehtabın güzelliğini seyredeceğim diye uykumu kaçırmak ve feda etmekten bir lezzet tasavvur edemem, halbuki o bundan son derece haz ve lezzet alır.

— Aranızda külliyen farklılık var.

— Evet, lakin kesinlikle ehemmiyeti yok.

Hayretle yüzüne bakıyordum. O hiçbir şey anlayamayarak mütemadiyen konuşuyordu.

— Ben kocamın gönlüne hâkim olduğumdan eminim. Bunun için müsterihim. Yalnız şimdi kendisi asabi bir rahatsızlıkla mustarip, iki seneye yakın daima ruhunda bir sıkıntı var. Endişe ettiğim taraf burası. Ben onu eğlendiremiyorum. Eğer kendisinden emin olmasam mutlaka fikrini bir kadının işgal ettiğine hükmedeceğim.

Yanakları ateş gibi kızarmıştı.

— Bilseniz gözüm, dedi. Saadetimi kıskanan ne kadar çok kahpe var. Bunlar kocama rahat vermiyorlar ki... Bilmem bundan ne kadar evvel, herhalde bir buçuk iki sene kadar oluyor zannederim, muayenehanedeki hizmetçiden işittim. Hastalardan birisi, kara gözlü, güzelce bir kız her zaman kardeşiyle beraber gelirlermiş. Nasılsa o zaman Nejat buna biraz fazlaca ilgi göstermiş olacak ki küçükhanım bundan cesaret alarak Nejat'a varmaya kalkmış. Aldığı ret cevabı üzerine oradan öyle bir gitmiş ki... Merdivenden inerken artık kendini tutamayarak hıçkıra hıçkıra ağlıyormuş. Bir iki defa sendelemiş, hizmetçi haline acımış, koluna girerek onu arabaya kadar götürüp bindirmiş. Bunu işittiğim zaman kahkahalarla güldüm. Oh olsun! Beni ve iki çocuğumu düşünmeyen şu kahpe cezasını çeksin dedim!

Bilmem bunları dinlerken ne hallere girmiştim. Of... Neler işitiyordum yarabbim. Kahpe bir kız, öyle mi?.. Bu bendim.

Aşkımı, saadetimi uğruna feda ettiğim şu kadın bilmiş olsaydı ki o kahpe kız karşısında oturan şu hasta kadındır. Aşkının kahramanı, fedakârı olarak kocasını yine ona bırakmıştır. Yoksa bir bakışım, ufak bir zaafım, bir tek sözümle

onun ilelebet bedbaht etmek gücüne sahipken, ben şu savaş meydanında yalnız kendimi feda etmiştim.

Çiftlik, Nisan

Dün akşamüstü doktor geldi. Mediha memnun ve güler yüzle kocasını karşılarken ben terasta onları seyrediyordum. Yemekten sonra biraz bahçede oturduk. Mediha daima rahatsız olup olmadığı hakkında Nejat'ı yokluyordu. Onun bu hallerden fena halde mustarip olduğunu anlıyordum. İçeri girdik, biraz salonda vakit geçti, Nejat ertesi gün gidecekleri için son derece üzgün ve mahzundu. Köyde geçirdiği iki gecelik hayatı ve verdiği raporun içeriğini anlatıyordu. Konu yine bizim İstanbul'a gitmemize geldi. Nerede istersem bir köşk veyahut bir yalı bulacağını söylüyordu.

Kocam ise adadaki köşkün dayayıp döşetilmesini, bir iki ay kadar orada oturduktan sonra ister tekrar çiftliğe dönmek, ister kışı İstanbul'da geçirmek, her durumda bunların yine isteğime kalmış olduğunu ilave ediyordu.

Bu çoğunluğun karşısında suskun, tevekkülle dinliyordum.

Artık talihimin bu acı alaylarına tahammülden başka çarem olmadığını görüyordum. Kadere dizginleri teslim ederek, görünmez bir kuvvetin sürüklediği aşk yoluna doğru yürüyordum.

Büyükada, 20 Haziran

Gökyüzü bulutlu, deniz dalgalı. Bir saat evvel yağan yağmur ortalığa tatlı bir serinlik vermişti. Çamların hayat bahşeden kokuları bulunduğum yere kadar gelerek burnuma doluyor, rüzgârın titrek ve okşayan temaslarıyla birbirinden buseler alan yaprakların üzerinde pırlanta gibi parlayan damlalar yere dökülüyordu. Her taraf hazin bir örtüye bürünmüştü. Heybeli'nin üzerine doğru mavi bir tül gibi hafif bir sis iniyor, güneşin aydınlık çehresi bu mavi renkli allığın altında görülüyordu. İleride beyaz bir kotra denizin üzerinde çırpınıyor, bazen köpüklü dalgaların arasında gömülüyor, pes etmeyen bir atılışla koşmak, kaçmak için rüzgârlarla

mücadele ediyor, bazen yükseliyor, yükseliyor ve suyun üzerinde beyaz bir martıyı andırıyordu.

Penceremin önünde başım ellerime dayalı, gözlerim denizin bu sonsuz boşluğuna dalmış, vücudumu hırpalayan heyecanlar, teessürler altında yorgun, bitap oturuyordum. Buraya geleli on gün olmuştu. Her türlü ısrarıma rağmen kocamı fikrinden döndürememiştim.

Buraya geldiğimiz gün Nejat'ı Pendik istasyonunda trenin varmasını bekler bulduk. Bana karşı bakışlarında şükran ve muhabbet titriyordu. Bunlara katiyen karşılık vermeyerek vagonun bir köşesine çekilmiştim. Şu dakikadaki metanetime rağmen kalbim en acı hislerle sızlamıştı. Lakin artık ona hiçbir şekilde ümit vermek istemiyordum. Neticenin pek acı ve pek dehşetli olacağından korkuyordum. O bu halimden dolayı şaşkın ve üzgündü. Adaya kadar bize eşlik etti. Kendisine Mediha Hanım'ı ve çocukları sormaktan başka bir şey söylemedim. Yorgunluğumu bahane ederek odaya çekildim. O gittikten sonra kocam:

— Onları bir kere bile buraya davet etmedin, dedi.

— İsterlerse gelebilirler, cevabını verdim.

Buranın kıyafetleri, ihtişamları, resmiyetleri beni sıkıyordu. Bunların arasında yaşamak için her türlü insani kabiliyetten mahrumdum. Ah! O yüce dağların mavi sükunetinde uyuyan çiftlik... O tenha, o saf ormanlar... Ben orada aşk hayatımın en heyecan verici saatlerini yaşamıştım.

Ada, 28 Haziran

İki gece büyükannemde kaldıktan sonra tekrar adaya geldim. Nejat'ın evvelce beni tedavi ettiğini kocamdan sebepsizce gizlediğimi büyükanneye söyledim ve onların da bu konuda bir şey söylememelerini tembih ettim.

Suat fevkalade üzgün ve kederliydi. Daima endişeli gözlerle yüzüme bakıyordu. Onu bir odaya çektim. Kendisini ikna ettim:

— Her zamanki metanet mevcut, korkma. Hele şimdi ise üzerimde bir evlilik hakkı var. Onun ne kadar büyük olduğunu bilmeyecek kadar cahil değilim. Müsterih ol kardeşim.

İkimiz de ağladık.

— Sizi birleştiren şu akrabalık ne uğursuz bir tesadüf! diyordu.

Adaya döndüğümün ertesi günü kocam bazı işlerini halletmek için İstanbul'a inmişti. Ben de evin sabah işlerine baktıktan sonra dikişimi alarak odama çekilmiştim.

Nedret dadısının kucağında, bahçenin gölgeli yollarında geziniyordu. Bakışlarım ara sıra onu okşadıktan sonra tekrar dikişime dönüyordu.

Nejat o günden sonra bir daha gelmemişti. Yalnız Mediha Hanım resmi olarak hoş geldinize uğramıştı.

İadeiziyaret hususunda biraz ağır davranmak istiyordum. Mümkün olduğu kadar münasebeti seyrekleştirmek ve resmiyeti korumak kararındaydım. Belki bu tedbir selameti temin edebilirdi.

Rahatsızlık meselesine gelince... Bütün acılarımı kocamdan saklamaya gayret ederek ona sağlıklı olduğumu ispat ediyordum. Artık doktorların elinde bir oyuncak gibi vücudumu hırpalatmamasını ağlayarak istirham ediyordum.

O benim bu yalvaran halime, yaşlı gözlerime karşı:

— Peki, sen üzülme, diyordu.

Ah, kim bilir ruh halimi bilmeyenler ne kadar mesut olduğumu zannederler! Büyük bir servete sahip, âşık bir eş, ama biraz yaşlı... Ne zararı var? Köşkler, konaklar, ufak bir arzum için hazır. İstediğim şekilde yaşamak için kocam emrime amade.

Hakikaten var olan saadetin bu kadarı insanlara biraz fazla görünüyor. Lakin... Hakikatin bazı karanlık ve derin noktaları vardır ki ne kadar çalışılsa görünmez. Bu saadet perdesinin altında, ne kanlar içinde işleyen yaralar saklıdır. Senelerden beri metruk halde kalan köşkün tamiri ve döşenmesi üzerine benim buraya gelişimin komşularımız tarafından dedikodu konusu olduğunu işittim. Çiftlikten getirdiğimiz bir çift kuvvetli beygire alınan Viyana işi bir fayton ahıra çekildiği gün, buna binip adada tur yapacak olan bu mesut kadını görmek için pek çok bakışın gözlediğini duydum. Buna gülmekten başka bir cevap vermedim. Heyhat!

Artık dikişten sıkılmıştım. Bugün yine ruhuma azap veren elemler içinde bunalıyordum. Hava biraz fazla sıcaktı. Panjurları açtım. Deniz, güneşin parlak kucaklayışları içinde mavi eteklerini serpmiş, uyuyordu. Bütün ada sessizliğe dalmış gibiydi. Sabah gezintisinin verdiği yorgunluğu tatlı bir öğle uykusuyla telafi etmek için herkes evlerine çekilmişti.

Kalktım. Biraz saçlarımı düzelttim. Elime bir kitap aldım. Kanepenin üzerine uzandım. Şimdi Nedret de dadısıyla yanıma gelmişti. Hem onun neşeli yaygaralarını dinliyor hem de elimdeki kitabın sayfalarını çeviriyordum.

Bu esnada odaya giren hizmetçi:

— Misafir geldi, dedi.

— Kim? diye sordum.

— Nejat Beyefendi, diye cevap verdi.

Asabım birdenbire şiddetle titredi. Helecanımı yatıştırmak için iki elimle kalbime basıyordum.

— Geliyorum. Biraz beklesinler, dedim.

Elbisemi değiştirdim. Aşağıya indim. Kendisi başı açık olarak masanın yanında, ayakta duruyordu. Rengi yarı beyaz olmuştu. Korkuya benzer bir ifadeyle yüzüme bakıyordu.

— Buyurun, oturalım, dedim.

Karşı karşıya koltuklara geçtik. İkimiz de titriyorduk.

Aramızdaki ıstırap veren sessizliği bozmak için:

— Hava ne kadar sıcak? diyebildim.

Nejat kesik ve titrek bir sesle:

— Evet, diye cevap verdi.

Tekrar sessizlik başladı. Of!.. Bu sessizliğin altında sanki ruhlarımız eziliyordu. Düşüncelerim darmadağınık olmuştu. Konuşmak için bir kelime bulamıyordum.

Bu sefer söze başlayan Nejat oldu:

— Beyefendi İstanbul'a mı indiler?

— Evet.

Sıhhatimi yoklayan bir ifadeyle yüzüme bakıyordu.

Çekingen bir tavırla:

— Nasılsınız? Havadan istifade ettiğinizi hissediyor musunuz?

— Teşekkür ederim. Tabii değil mi?

İkimiz de önümüze bakıyorduk. Sessizlik yine başlamıştı. Elbisemin dantelalarıyla oynuyordum. Helecan, nefesimi kesecek kadar şiddetliydi.

Nejat birdenbire başını kaldırarak:

— Bilmem bugün buraya nasıl geldim? Zira irademi kontrol edemiyorum. Kendimi burada gördüğüm zaman hayrette kalmıştım.

— İnsan bazen böyle olur.

Nejat derin bir göğüs geçirdikten sonra bitap, hazin bir sesle:

— Fikret, niçin bana karşı bu kadar resmi davranıyorsunuz? dedi. Hayatımın en sevilecek anları sizin yanınızda geçen şu kısa saatleridir. Onu da böyle sessizliğiniz, durgun tavrınızla kederlendirmeyin. Ah!.. Sizi böyle yalnız gördüğümden ve bir an olsun beraber bulunmak saadetine mazhar olduğumdan dolayı ruhumun nasıl bir aşk sarhoşluğu içinde uyuştuğunu, kalbimin ne tatlı heyecanlarla çırpındığını bilseniz...

Hiç cevap vermeyecek kadar bitap bir haldeyim. Nejat derhal halimi anladı:

— Fikret, beni affet, dedi. Bilmeyerek, istemeyerek seni rencide ediyorum. Bütün hayatını, bütün gençliğini zehirledikten sonra şimdi de... Yarabbim şimdi de...

Sözünü bitiremedi. Kendisine dedim ki:

— Hayır Nejat, hayır, hiçbir şeyim yok. Bilakis varlığın beni en tatlı emellerle yaşatıyor. Fakat vazife... beni uzak, resmi kılıyor. Size yakın olmaktan, sözlerinizi dinlemekten korkuyorum. Sizi her gün, her saat görmek istediğim halde acı bir mecburiyetle kendimi bundan mahrum ediyorum. Bunu size defalarca söylemiştim.

— Evet, lakin ben sizin kadar dayanıklı olamadığımı çaresizlikle itiraf etmiştim. Söyleyin ben ne yapayım?

— Mümkün olduğu kadar benden uzaklaşın. Beni görmemek için bahaneler yaratın. Bilmem ne söyleyeyim, size neler öğreteyim.

— Of... Biliyorum, hepsini düşünüyorum. Bir an oluyor ki her şeyi göze alıyorum. Gözümde hiçbir şeyin ehemmiyeti kalmıyor. O zaman sizi görmek arzusu bütün kararlılığımı yok ediyor.

— Hakkınız var Nejat, lakin konumumuzun hassasiyeti, vazifenin ehemmiyeti karşısında hayatın bu gibi acılarına karşı göğüs germeye uğraşmalısınız. Karınızın bakışlarının daima üzerinize çevrili olduğunu unutmayın. Aynı zamanda bu kadın ufak bir hisle de şüphelenmiştir zannederim. Sizin hareketiniz onu ikaz ediyor. O şimdilik bunları rahatsızlığınıza atfedebilir, sonra ise...

— Ah!.. Böyle hasta ve bedbaht olarak inlememe sebep o değil mi? Hissiz bir kadınla geçen hayatın ne kadar tatsız, ne derece soğuk olduğunu bilseniz... On senelik evliliğimizde ben kendisinde aradığım, beklediğim meziyetlerin hiçbirini göremedim. Ben isterdim ki... O benim ruhumun gıdası, kalbimin arkadaşı olsun. Bütün varlığımı bir sevda şiiriyle okşasın. Halbuki hayal kırıklığıyla dolu bir yokluk içinde ezildiğimi görüyordum. Ben onu uyandırmak istedikçe o derin ve ağır bir uykunun sersemliği içinde uyuştu... Beni sevdi. Yazık ki benim beslediğim emellerden pek uzak, pek ayrı bir hisle sevdi. Hiçbir vakit onu rencide edecek bir davranışta bulunduğumu hatırlamam. Ona karşı yalnız derin bir merhametten, karım olduğu için saygıdan başka bir his duyamadım. O lakayt, karşısındakinin yaralı ve acı bir yoklukta ebediyen bedbaht olduğundan bihaber yaşıyordu. Mediha'nın dünyada sevdiği üç şey: Birincisi uyku, ikincisi ben, üçüncüsü evlatları. Ah!.. Sizi ilk gördüğüm o günden sonra yaşadığımı anlıyordum. Sanki senelerden beri görmediğim tanıdık bir ruhla karşılaşmıştım ve o anda yanınızdan hiç ayrılmamak istiyordum. Hatırlıyor musunuz? Yatağınızın beyazlığı içinde bir nöbetin tesiri altındaydınız. Ellerim nabzınızı tutmak için uzandığı zaman ben titriyordum. Bilmem ki niçin o zaman bakışlarımız birleşmişti. Ruhumun derinliklerine kadar nüfuz eden bu güzel gözlerinizin süzgün ve bitap bakışı altında aşkın ilk heyecan titreyişini hissediyordum. Ah, ne mesut

günlerdi o günler! Bir leylak ağacının hoş kokulu gölgesinde sizi hülyalara dalmış olarak bulduğum bir bahar sabahını hiçbir zaman unutamıyorum. Benim gelişim sizi uyarıp da ayağa kalktığınız zaman o güzel çehreniz ne tatlı bir pembelik içinde kalmıştı. Kalbinizin derinlerine nüfuz etmek isteyen bakışlarımdan kaçan gözlerinizi masum bir utanmayla önünüze doğru çevirdiğiniz anda uzun kirpikleriniz o pembe yanaklarınıza ne latif bir gölge bırakmıştı. Ben ise sizi doymazlık içinde böyle saatlerce seyretmek istiyordum.

— Of!.. Susun Nejat! Bana mazinin bu güzel günlerini hatırlatmayın. Zira ümitsizliğin acısını artırmış oluyorsunuz.

— Bırakın, söyleyeyim, maziyi yâd etmek kederli saatlerimin avutucusudur. Fikret sizden ayrı bulunduğum, sizi görmekten ümidimi kestiğim bu bir buçuk seneyi ben hep böyle geçirdim. Sizi çiftlikte ilk gördüğüm gün çıldırmadığıma hâlâ hayretteyim. Hayatımda unutulmaz bir an varsa o da o dakikadır. Aniden sizi öyle evlilik, annelik gibi kadınlığın en ulvi mevkiinde gördüğüm zaman gözlerime inanamamıştım. Benim minimini Fikretim, öyle büyük bir evin hanımı olarak karşımda ağır bir tavırla konuşurken onu her zamandan daha güzel ve daha cazibeli halde görüyordum. Beni tanımamış gibi davrandığınızı, ne ağır, ne müşkül bir vazifenin ağır yükü altında ezildiğinizi hissediyor, beklenmedik bir tesadüfün bizi tekrar birleştirmesinden doğan şaşkın bir sevinç içinde bütün kalbinizi okuyordum. Biçare Fikretçiğim, bizi ağırlamaya uğraşır, kendi ellerinle istirahatimizi sağlamaya gayret ederken ne tahammül edilmez ıstıraplar içinde kıvranıyordun değil mi? Ben de o vakit ayaklarınıza kapanmak ihtiyacıyla yanıyordum. Orada bulunduğumuz dört beş günlük misafirliğimiz esnasında ne dayanılmaz eziyetler içinde yaşamıştım. Mecbur olduğunuz serinkanlılık ve sakinlikle benden çok ona yakın bulunmaya mecbur olduğunuzu anlatan uzaklığınıza karşı ne acı bir kıskançlıkla yandığım dakikalar, ne isyan etmek için titrediğim anlar olmuştu.

— Demek beni kıskanmıştınız, öyle mi? Kocamın benden ne kadar yaşlı olduğunu gördüğünüz halde?

— Beni affedin Fikret. Onun size karşı çılgınca sevdasını, bütün varlığınıza hâkim olmasını, size benden daha fazla yakın olarak beraber yaşamanızı, of, bilemem. Bu bencilce fikrime kızacak mısınız?

Önüme bakıyordum.

— Hayır, dedim. Tabii olan bir hisse kızamam. Ancak bu hususta istediğim bir şey varsa kalben onun için bir kin, gizli bir nefret beslememenizdir.

— Bunu bana söyleyen siz misiniz Fikret?

— Evet, benim. Ben söylüyorum.

— Demek onu bu kadar çok seviyorsunuz?

— Evet, o benim şefkatli bir babam, cömert bir kocam, alicenap bir koruyucum olduğu için ona çok büyük bir hürmet beslerim.

Nejat dudaklarını ısırdı:

— Bugün en çok gıpta ettiğim onun nail olduğu saadettir. Ben böyle ne zamana kadar yaralı ve biçare inleyeceğim, söyleyin?

— Öyle bir soru soruyorsunuz ki Nejat, bunun cevabı sükûttur.

— Sükût, öyle mi? Her zaman sükût... Aşkımı susturan bu emrin ne kadar acı olduğunu biliyor musunuz?

— Başka çaremiz var mı?

— Hiç olmazsa sizi ara sıra böyle yalnız görmek için belli bir zaman tayin edin. Bu kadarcık lütfu benden esirgemeyin.

— Mümkün değil. Hatta aşkımızdan bile bundan sonra bahsedilmemesini rica edeceğim sizden. Bunu kalbimizin gizli bir köşesinde saklayalım. İkimiz de şikâyet etmeden payımıza düşen ıstırabı çekelim.

— Fikret, Fikret beni öldürüyorsunuz. Vicdanen bir suçlu gibi her gün azap içinde çırpınmak daha dehşetlidir.

— Beni hiç düşünmüyor musunuz? Ben sizden daha sıkıntılı bir hayat geçirdiğim halde şikâyet ediyor muyum?

— Demek artık aşkımdan bile bahsetmekten beni men ediyorsunuz?

— Evet.

— Yarabbim, bu mümkün mü?

— Mümkündür. İnsan kalbini ezerek, bütün arzularını öldürerek yapamayacağını zannettiği şeyleri yapar. Bunlar insanlığın son gayretleridir.

Nejat başını elleri arasına aldı. Derin derin düşünüyordu. Aramızda hazin bir sessizlik meydana gelmişti. Şimdi artık kalplerimizin inleyişini dinliyorduk. O ağır ağır başını kaldırarak kendi kendine söylenir gibi:

— Şu bir saatlik saadet bir rüya, bir serap, belki bütün hayatımda duyamayacağım son bir mutluluk anı. Böyle emrediyordunuz değil mi? Fakat bu fedakârlık kimin için?

— Hepimizin selameti için. Nejat bana acı, beni düşün, ne müşkül bir mevkide bulunduğumu unutma.

— Acımak mı? Zavallı kadın, seni böyle bedbaht, perişan gördüğüm zaman aşkımın bir ikinci azabını çekiyorum. Ah, bilsen, bilsen seni nasıl saygı dolu aşkla sevdiğimi; söyleyin, emredin. Nasıl istiyorsunuz, sizi görmekten bütün bütün mahrum olarak mı yaşayacağım?

— Hayır, hayır. Artık bu kadar büyük bir fedakârlığı yaptıracak kadar gaddar değilim, daha doğrusu bu gaddarlığı kendime yapacak kadar cesur değilim. Aramızda ilişki ve akrabalık mevcut olduğu için ara sıra ailece bulunmanızda bir mahzur yok. Ben sizin için mazide bir Fikret idim. Lakin hâlihazırda karınızın yengesi bulunuyorum.

— Ne kesin, ne merhametsiz bir karar. Bununla beraber bana aşkın yüceliğini öğreten, kalbimi arındıran, düşüncelerimi yükselten o melek gibi tavrınız, o cesur hareketleriniz, o masum bakışlarınız en kesin emirlerden daha etkilidir Fikret...

Bu sözleri söylerken yavaş yavaş ayağa kalkıyordu. Sesinde ağlayan bir elem vardı. Onun bu ümitsiz hali ciğerlerimi parçalıyordu. Lakin ne yapabilirdim, heyhat!

İkimiz de odanın ortasına doğru yürüdük, o birdenbire durdu. Yalvaran gözlerle yüzüme bakarak:

— Son bir lütuf, dedi. Bir kere gözlerinizden öpeyim... Bu veda, aşkımızın son bir hatırası olsun.

Artık ölüyordum, vücudum bir kere titredi.

— Bunu size vaat ederim, dedim...

Hayretle baktı:

— Ne vakit? diye sordu.

— Ölüm döşeğinde. Dudaklarımı ilk ve son defa size uzatırım. Aşkımızın son ve ebedi bir veda hatırası olur. Bunu unutmayın. Ben sizin yanınızda ölmek isterim ve bütün hayatımda çektiğim kederlerin mükâfatı olarak bu saati bekliyorum.

Nejat titreyen sesiyle cevap verdi:

— Sen yalnız ölmeyeceksin. Seni ebedi kucağına alan mezar ikimizi de sessiz karanlıkları içinde uyutacak, dedi.

Sonra yorgun ve bitap adımlarla ağır ağır kapıdan çıktı. Bahçenin kumları üzerinde yalnız ayak seslerini işitiyordum. Başımı kanepenin yastıkları arasına sokarak hıçkıra hıçkıra ağlıyordum.

4 Temmuz, Büyükada

Dün Mediha'ya iadeiziyarete gittim. Kadın beni biraz durgun ve üzgün bir tavırla karşıladı. Her ne kadar elemini gizlemeye gayret ederek neşeli görünmek istiyorduysa da başaramadığını anlıyordum. Yüzü sararmış, gözlerinin etrafı siyahlanmış. Bakışlarında kırgın bir ruhun hazin yorgunluğu vardı. Yukarı çıktık. Gayet zarif bir şekilde döşenmiş misafir salonuna girdik. Mediha teras kapısını açtı. Burayı kuşatan beyaz yaseminlerin hoş kokuları içeriye nüfuz ediyordu.

Karşı karşıya oturduk. O dayısı, ben çocuklar hakkında birbirimizden karşılıklı bilgi aldık. Biraz afaki sözlerle vakit geçirdikten sonra elemini gizleyemeyenlerde görülen bir sabırsızlıkla içini çekti ve dedi ki:

— Şu durgun tavırlarımla size ağırlık vereceğimden korkuyorum. Fakat mazur görüleceğimden eminim. Zira kocam bir iki gündür şiddetli bir baş ağrısından mustarip. Bugün ise vazife icabı mecburen sokağa çıkabildi.

Kayıtsız görünmeye gayret ederek:

— Vah vah, ihtimal sıcakların tesiridir. Merak etmeyin, geçer.

Garip bir tebessümle:

— Öyle olmalı, dedi.

Sonra birkaç damla yaş yanaklarına doğru yuvarlanıyordu. Zavallı kadın bu gayriihtiyari ağlayıştan sıkılarak başını çevirdi.

Hemen bir elini tutarak:

— Sevgili kardeşim, dedim, sizi biraz fazla üzgün, aynı zamanda asabi görüyorum. Niçin bu kadar kendinizi üzüyorsunuz?

Mediha yaşlı gözlerini mahzunca bana çevirerek içini dökmekle büyük bir teselli bulacakmış gibi:

— Ah bilmezsiniz, yengeciğim, dedi. Kederimin sebepleri bir kadının varlığını harap edecek kadar ağırdır. Artık bugün hakikat olanca acısıyla gözümde belirmiştir. Zira kocam bütün ruhuyla başka bir kadını seviyor.

Birdenbire kanımın beynime doğru hücumu gözlerimi kararttı:

— Belki aldanıyorsunuz, diye cevap verebildim.

Kadın fikrinin kesin olduğunu ima eden bir tavırla:

— Asla, dedi. Onu iki seneye yakın bir zamandan beri asabi bir rahatsızlıktan mustarip zannediyordum. Bunu ise çiftlikte size söylemiştim değil mi? Halbuki şimdi aldandığımı ve bu aldanış karşısında bütün kadınlığımın yaralandığını görüyorum.

— Bunu nereden çıkardınız?

— Bundan iki gece önceydi. Kendisi erkenden yazı odasına çekilmişti. Çoğu gece, saat on bire kadar çalışmak onun zaruri ihtiyacıdır. Ben de yatak odama çekilmiştim. Daha doğrusu yatağıma girip uyumuştum. Bilmem ne kadar sonra gözlerimi açtığım zaman Nejat'ın henüz yatağında olmadığını görmüştüm. Saate baktım, on ikiyi geçiyordu. Yavaşça kalktım. Dışarı çıktım. Ayaklarımın ucuna basa basa bulunduğu odanın önüne geldim. Kapı aralıktı. Usulca içeri girdim, katiyen duymadı. Bense hayretimden donmuştum.

Kollarını yazıhanenin üzerine dayamış ve başını iki elinin arasına almış ağlıyordu. Anlıyor musunuz? Ben ilk defa kocamı ağlar görüyordum. Önünde ise iki tane kurumuş beyaz gül ile buruşmuş bir kâğıt parçası vardı. Gözünün yaşları bu beyaz güller üzerine damla damla akıyordu. Birkaç adım daha yürüdüm. Bu hafif gürültü üzerine başını çevirdi. Beni görünce o kadar şaşırdı ki ne yapacağını bilemeyerek derhal gülleri kitapların arasına soktu. Koştum, önündeki kâğıdı kaptım. Onda şu sözler yazılıydı: "6 Nisan, sabah saat 8. Mesut bir dakikanın hatırası." O, gözyaşları arasında tebessüm etmeye gayret ediyordu. Yanına oturdum. "Bana her şeyi söyle" dedim. Kalbinin çarpıntısı, sesinin titreyişi onu ele geçiren derdin ne kadar kahredici olduğunu gösteriyordu. "Ne demek istediğini anlayamıyorum," diyordu. Elimi tuttu, beni okşayışlarıyla oyalamak istiyordu. Halbuki ben en nazik, en hassas yerimden yaralanmıştım.

"Söyle," diyordum. "Seni böyle ağlatan derdin ne olduğunu bana söyle."

"Çocukluk ediyorsun Mediha. Bir iki sayfa roman okumuştum, sinirime dokundu. Bunda bu derece ısrar edecek ne var iki gözüm! Hadi git, rahatına bak, güzelce uyu. Ben de geliyorum."

"Hayır," dedim. "O gülleri bana ver, parçalayacağım."

"Rica ederim, çocukluğu bırak! Hem kendini hem de beni üzüyorsun. İki tane kurumuş gül kıskanılır mı? Bunlar geçen yazdan beri kitaplarımın arasında kalmıştı."

"Peki, şu tarih ile bu hatıra ne olacak?"

"Zannedersem not defterimden kopmuş bir sayfa. Bu gibi ehemmiyetsiz bir olay için uykunu feda ederek beyhude üzülmene teessüf ederim."

6 Nisan'da biz neredeydik, bir türlü hatırlayamıyorum. Sonra birdenbire buldum. Evet, çiftlikteydik. Bununla Nejat'ın ne ilgisi olabilirdi? Velhasıl halledilmesi zor bir muamma karşısında bulunduğumu anladım. Gayriihtiyari kendimi onun kolları arasına attım, başımı göğsüne dayadım. İlk defa hissettiğim bir üzüntü ve acıyla gözlerimden yaşlar

akıyordu. O benim saçlarımı okşarken ben, "Nejat, sen beni aldatıyorsun" diye inliyordum.

Şu itirafların karşısında kalbim parçalanıyordu. Kendisine bir söz söylemiş olmak için:

— Bir şeye bu derece hükmetmek iyi değildir zannederim. Bir insanın ağlaması mutlaka birini sevdiğine delil olamaz. Keder ve acıya sebep dünyada nice elem vardır.

— Bunun en kuvvetlisinin aşk olduğunu inkâr mı edeceksiniz? Metin bir erkeğe gözyaşı döktürenin ancak aşkın ezici kuvveti olduğunu bilmeyecek, anlayamayacak kadar idraksiz bir kadın olduğumu düşünmeniz gerekiyor.

— Yok, estağfurullah. Tabiidir ki Nejat Bey'in ruh haline vâkıf olmadığım için böyle söylüyorum. İhtimal ki siz zannınızda aldanmamışsınızdır.

Aramızda ıstırap veren bir sessizlik olmuştu. Mediha'nın bakışları terasın açık kapısından bahçeye doğru dalıp gitmişti. Biçare kadın, on iki senelik mesut hayatının böyle birdenbire bir hicran darbesiyle sarsıntıya uğramasını kendi kusurlarına, kendi ihmallerine atfetmekten pek uzak bulunuyordu.

Gözlerini tekrar yüzüme çevirerek şu çaresizliğe karşı sanki bir teselli, bir yardım bekleyen bir âcizlik ve ümitsizlikle:

— Söyleyin, ben şimdi ne yapayım? dedi. Birbirimize karşı yabancı değiliz. Gerçi siz benden beş altı yaş daha gençseniz de ben yine size yenge diye hitap ediyorum. Zira mevkiiniz bana karşı büyüktür. Bence pek muhterem, pek muazzez olan sevgili dayımın karısısınız. Annemi, babamı ebediyen kaybettiğim zaman dünyada koruyucum, benim maddi manevi saadetimin yegâne dayanağı yalnız dayımdı. Ah! Ona ne büyük bir hürmet ve muhabbet hissiyle bağlı olduğumu bilseniz... Fakat şimdi bunun bir kısmı da size ayrılmıştır.

Mediha'nın bu masumane ifadeleri karşısında birdenbire kalbime keskin bir hançerin sivri ucu saplanıyormuş gibi bir acı duydum. Başım dönmeye, gözlerim kararmaya başladı. Birdenbire hiçbir şey işitemez, göremez oldum. Mediha'nın büyük bir telaşla kalkarak üzerime doğru koştuğu-

nu fark edebiliyordum. Ondan sonra ne olduğunu bilmiyorum. Artık bayılmışım.

Bilmem ne kadar sonra kendime gelebilmişim. Mediha yanımda oturmuş, ellerimi tutmuş ısıtmaya çalışıyordu. Hizmetçiler başıma toplanmış, korkuyla yüzüme bakıyorlardı.

— Korkmayın, dedim; tebessüm etmeye çalışıyordum. Ah! Bu hal çektiğim hastalığın sebep olduğu buhrandı.

İşte Nejat'ın kocama söylediği ilk tehlike! Artık bundan sonra çare ümidi yoktur. Henüz hiç bayılmamıştım. Demek ki ölüm yaklaşıyor. Belki bir gün böyle bayılıp da hiç ayılmayacaktım.

Beni bir kanepe üzerine yatırmışlardı. Mediha korku ve heyecanından şaşırmıştı.

— Size üzdüm, affedin, diyordu.

— Ehemmiyet verilecek bir şey değil iki gözüm, üzülme. Zaten birkaç gündür rahatsızdım. Yalnız bundan Nejat Beyefendi'ye de dayınıza da katiyen bahsetmeyin. Sonra beni rahatsız ederler. Bense bu gibi sıkıntılardan azade olarak yaşamak istiyorum. Tedavi ve tetkik beni sıkıyor. Benimle hiç kimsenin meşgul olmasını arzu etmem.

Başıma biraz soğuk su döktürdüm. Mediha kolonyalarla göğsümü ve kollarımı ovuyordu. Elbiselerimi çıkarttı. Korsemi çözdü. Hizmetçiler başıma yastıklar koydular.

Biraz ferahlamıştım. Bir müddet sakin yattım. Yalnız nefes almada hafif bir zorluk vardı. Mediha ufak bir iskemle alarak kanepenin önüne oturdu. Gözlerimin içine bakıyordu. İhtimal ki orada ölüvereceğimden korkuyordu.

— Müsterih olun, bir şeyim kalmadı, dedim. Yalnız şöyle yatarak istirahat etmeye muhtacım. Şimdi bahsimize dönelim. Sizi kederlendirip gücendiren şu olay ister bir zan, ister bir şüphe, ister bir hakikat olsun. Buna karşı en büyük tedbir sabır ve sükûndur. Anlıyor musunuz? Gerçi bu kelimeler biraz zor uygulanır, lakin gelecek için selameti temin eder. Bunun için size tavsiyem budur. Sabredin, bekleyin. Belki bir gün her şeyden umudunu keserek ebediyen kaybettiği aşkının bütün mahrumiyetiyle tekrar size dönmeye mecbur olur.

Belki sizin göstereceğiniz metanet ve tahammül onu pişman olmaya sevk ederek tekrar kollarınız arasına atılır. Aksi takdirde sizin soğuk ve sitemli tavrınız ve sözleriniz kendisini isyana davet edebilir. O zaman ne yaparsınız?

— Evet, hakkınız var, lakin bilseniz!.. Saadetimi çalan, hakkımı gasp eden o kadın hakkında hissettiğim kin ve nefreti... Onu bulmak, onu parçalamak, ondan intikam almak için neler feda etmezdim?

— Yok! Böyle düşünmeyin kardeşim... Kim bilir belki o da mazurdur, belki masumdur, belki de istemeyerek saadetinizi gasp etmiştir.

Mediha'nın gözleri haddinden fazla büyümüştü. Çehresi mosmor halde:

— Hayır, hayır! diye bağırdı. Kocamı kandıran bir kadının masumiyetini düşünmeniz bence kabul edilemez, aynı zamanda hissettiğim kin ve nefreti bir şey yatıştıramaz. Kocanızı kıskanmak, belki de çok sevmek hissinden uzak yaşadığınız için bunun ne can yakıcı bir darbe olduğunu bilemezsiniz.

— Bu fikriniz yanlış. Hiçbir zaman kendisine karşı müsamahakâr bulunduğumu hatırlamıyorum. Ona en samimi, en hürmetkâr bir hisle bağlı olduğuma emin olun.

Mediha sıkıldığı için gözlerini önüne çevirdi:

— Dayımın her konuda bahtiyar olduğunu kabul ederim, dedi.

Zavallı kadın, şu sözün kalbime nasıl zehirli bir iğne gibi battığını bilseydin... Hakkımda vereceğin cezanın bir kısmını olsun affederdin...

Bir an evvel şuradan kaçmak istiyordum. Kendimi arabaya kadar atabilsem artık gerisi kolaydı.

Mediha'nın yardımıyla çarşafımı giydim. Biçare kadın, "Sözlerinize uyacağım, sonuna kadar bekleyerek tetikte kalacağım" diyordu.

Bir iki dakika dinlendikten sonra dedim ki:

— İçimden bir ses şu sıkıntınızın pek kısa bir zaman için devam edeceğini söylüyor. Her halükârda hissedeceğiniz acı-

ya dayanmaya gayret edin ve eşinize güler yüz göstererek her zamanki gönül okşayan davranışlarınızdan ayrılmamaya uğraşın. Bu tavırlarınız onda muhabbetle karışık bir merhamet hissi uyandıracaktır.

— Acaba?

— Emin olun ki böyle.

Adaya geldiğim zaman kocamı bahçede beni bekler buldum. Rengimin değişikliği onu ürküttü. Denizde rahatsız olduğumu söyleyerek odama çıktım, kendimi yatağa attım.

Artık benim için selamet yolu tekrar o yalnızlık köşesine çekilmekten ibaret kalıyordu. İşte korktuğum ve daima düşündüğüm tehlikeler yavaş yavaş etrafımı sarmaya başlamıştı. Bu acı dolu hayatın son günlerini olsun rahat yaşamak ve o ıssız dağların kimsesiz sükûneti arasında uyumak, ebediyen uyumak istiyordum.

Ada, 12 Temmuz

Dört gün evvel Nihat'tan bir kartpostal aldık, babasının ölümcül bir tifodan yatağa düştüğünü yazıyordu. Çıldırıyorum zannettim. Ne yapacağımı şaşırdım. Kocam da çok üzüldü. "Gidelim," diyordu.

Ah! Gitmek, onu görmek için titrediğim halde acı verici bir his beni bu arzudan uzaklaştırıyordu. Yarabbim!.. Şu imkânsızlık içinde çırpınarak, didinerek öleceğimi bildiğim halde hâlâ gerçekleşmeyecek emeller arkasında ümitsizce koşmak istiyordum. Bu hissimi hiçbir şey yok edemiyor. Talihimin onu da kendimi de nasıl elem dolu bir geleceğe sürüklediğini görmekten doğan bir çaresizlik içinde inlerken onun yakıcı ateşler içinde kavrulduğunu düşündükçe her felakete karşı göğsümü açarak "Razıyım..." diyecek kadar cesur olacağımı anlıyordum.

Yarabbim! Artık bu elemlerin, bu hicranların, bu bitmez tükenmez gizli feryatların sakin bir sonu, bir kurtuluş devresi yok muydu?

Akşam yemeğinden sonra kocam arabayla bir tur yapılmasını isteyerek ısrar etti. Kabul etmemek kederimin

son derecede olduğunu hissettirmeye ve onda da bir şüphe uyandırmaya vesile olacaktı. Çaresiz itaat etmeye mecbur oldum.

Mehtap adayı ışıklara boğuyor, deniz gökyüzünden dökülen gümüş yollar içinde, sahilin şıpırtıları arasında sakin uyuyordu.

Arabanın bir köşesine büzülmüş, düşünüyordum; bütün insanlardan uzaklaşmış gibiydim. Kocamın bin türlü sorusuna muhatap olduğum halde nasıl cevap verdiğimi bilemiyordum.

Onun yatağında ateşler içinde, bitap bir bekleyişle çırpındığını bilip hissederken şu herkesteki neşeye katılmaya mecbur olmak, bir huzur ve saadet içindeymiş gibi daima mutlu bir yüzle gülümsemeye çalışmak... Yarabbim... Ne ağır, ne kahredici bir azap!

Yaşlı gözlerimin önünde beliren sevdalı manzara, ruhumun acısını artırıyordu. Şimdi, şurada arabadan inip çamların simsiyah gölgesine gizlenerek istediğim gibi ağlamak istiyordum. Bu gece ruhumda buna derin, karşı koyulmaz bir ihtiyaç vardı. Heyhat! Bu mümkün müydü?.. Ben istediğim zaman gözyaşlarımı akıtabilmek iznine sahip miydim?

Daima imkânsızın karşısında didinmekten yorulan zihnim şimdi garip ve geçici birtakım tatlı hülyalara dalıp gidiyordu.

Şu anda yanımda o olsa diyordum. Fakat her türlü vicdani mesuliyetten azade, bizi birbirimizden ayıran engellerden uzak... Her ikimiz de varlığımıza sahip olmak şartıyla... Şurada, mehtabın nurlarıyla henüz aydınlanmamış sahilin bir köşesine çekilip rüzgârın titrek dokunuşlarıyla inleyen çamların iniltilerini dinleseydik; ben ona bütün çektiklerimi, bütün duygularımı, kalbimin gizli bir köşesinde kalıp henüz itiraf edilemeyen dertlerimi, acılarımı dökseydim... O ise bu teselliden mahrum, bu tedaviye muhtaç aşkın şikâyetlerini sakince dinleseydi... Sonra bir sandal, denizin bu sonsuz boşluğu içinde bizi uzaklara, hiçbir felaket elinin uzanamayacağı tenha bir yere bıraksaydı...

Of! Bütün bu hayallere karşılık hakikat ne kadar acı vericiydi! İhtimal ki yarın bir yabancının ilgisiz tavırlarıyla onu görmeye gideceğim. İrademi ezen, metanetimi harap eden üzücü bir manzara karşısında hissiz ve lakayt görünmeye çalışacağım.

Kocamın sesi beni şu acı düşüncelerden ayırmıştı:

— Gidelim mi Fikret? diyordu.

— Siz bilirsiniz, diye cevap verdim.

— Ne kadar dalgın görünüyorsunuz?

— Mehtabı seyrediyordum. Deniz ne kadar parlak! Sanki gökyüzünden avuç avuç nurlar dökülüyor, değil mi efendim?

— Evet, lakin sen bana bu letafetlerden daha güzel, daha aydınlıksın. Senin yanında olduğum zaman gözüm hiçbir şeyi görmez.

Bu sözlere cevaben güldüm. Ah! Eğer kocam buna dikkat etseydi, bunun gülme değil, göğsümü yırtan bir keder hıçkırığı olduğunu anlayacaktı. Zavallı adam!

Araba ağır ağır Maden Yolu'na doğru yürümeye başladı.

Ada, 20 Temmuz

Onu sormaya gittik. Mediha bizi solgun ve mustarip bir çehreyle karşıladı. Nejat'ın yanında doktorlar olduğu için yarım saat kadar aşağıdaki salonda bekledik. Mediha'nın bakışlarında bugün anlaşılmaz bir gariplik vardı. Bunların kuytularında derin bir dargınlık, daha doğrusu ruhuma, kalbime nüfuz etmek isteyen korkunç bir kuvvet mevcuttu.

* * *

Mümkün olduğu kadar metanetimi toplamaya çalışıyorsam da ellerim, dizlerim şiddetle titriyordu. O bugün benim her halime dikkat etmek istiyormuş gibi mütemadiyen yukarıdan aşağıya her tarafımı süzüyordu.

Artık etrafı kuşatmaya başlayan kara bulutlardan üzerime doğru bir felaket yıldırımının düşeceğini hissediyordum. Lakin vicdanen müsterihtim. Onun emirlerinin aksine hiçbir şey yapmamıştım. O benim akıl hocam olmuştu. Unutulmuş

bir köyün ücra köşelerine gizlendiğim halde aşk beni takip etmişti. Ben yine de bunun büyüleyici kuvvetine mağlup olmamıştım.

Evet, seviyordum. Bu kelimenin bütün yakıcı manalarıyla, aşkın tahammül edilmez ıstırabıyla, varlığımın bütün kuvvetiyle seviyordum. Fakat...

Yoluma çıkan engeller, beni kendimi fedaya mecbur eden gerçekler, hayatın saadet payından beni mahrum ve nasipsiz bırakmıştı. Demek şimdi şu hüsran karşısında her türlü azar ve serzenişe muhatap olarak hor görüleceğim öyle mi? Elimde müdafaa gerekçesi olarak ne var? Yalnız nezih ve saf aşkım. Halbuki bu benim için en büyük itham sebebi!

Doktorların merdivenden inen ayak seslerini işitiyordum. Mediha bir müddet dışarıdakilerle görüştükten sonra kocamla beraber yanıma geldi.

— Buyurun, yukarı çıkalım, dedi ve dayısına dönerek, siz de beraber, diye ilave etti.

O ise:

— Ben şimdi hastanın yanından geliyorum. Fazla kalabalığa lüzum yok. Ben gidiyorum, bir saat sonra gelirim, diyerek bana döndü: Ne emrediyorsunuz Fikret?

— Rica etmek istediğim bir şey varsa bu gece büyükannede kalalım. Ben Nedret'i dadısıyla oraya yolladım.

— Pekâlâ, nasıl arzu edersen.

— Teşekkür ederim efendim.

Kocam ağır ağır oda kapısından çıktı. Mediha şu kısa konuşmayı dinlerken dayısının itaatkâr tavırlarına karşı dudaklarında küçümseyici bir tebessümle yavaşça içini çekti. Ben bunu anlamazlığa gelerek soğukkanlılığımı muhafaza ettim ve kocamı kapıya kadar geçirdim.

Nejat'ın yatak odası evin üst katındaydı. Buradan içeri girer girmez düşmemek için tutunacak bir yer arıyordum.

Zavallı Nejat beyaz yatak içinde sapsarı bir çehreyle gözleri kapalı ve hareketsiz bir halde yatıyordu. Bizim geldiğimizi duymadı bile. Yavaşça Mediha'nın gösterdiği yere oturdum.

Kadın dikkatle yüzüme bakıyordu:

— Ne kadar sarardınız, diyordu. Biraz su içer misiniz?

— Hayır hayır, merdivenler yordu. Şimdi geçer.

Dudaklarının üzerinde beliren alaycı bir tebessümü göstermemek için derhal başını çevirdi. Yarabbim! Acaba bu kadın her şeyi öğrenmiş miydi?

Bu aralık Nejat dudakları arasında bir şeyler mırıldanıyordu. Mediha benim kulak verdiğimi görünce:

— Sayıklıyor, dedi. Bilseniz neler söylüyor neler! Bütün gece yoruluyor, çırpınıyor, ağlıyor. Zavallı Nejatçığım, benden gizlemek istediği kalbindeki derdini meydana çıkarıyor. Sevdiği kadını çağırıyor. Bazen o zannediyor. Onun bu haline ne kadar acıyorum bilseniz...

— Tuhaf şey!.. Yüksek ateşle bir hastanın saçma ve manasız sözlerini hakikat olarak mı kabul ediyorsunuz? Demek siz bu hale inanıyorsunuz öyle mi?

— Niçin inanmayacağım. Ruha nakşedilmiş bir hayali, hastalık yok edebilir mi? Bilakis ateş düşünme kabiliyetini bulandırarak onun ifşasına sebep olur. Pek çok tifolunun böyle sayıklamalar arasında bazen kalplerinin sırlarını ifşa ettikleri görülmemiş şeylerden midir?

— Şimdiye kadar böyle bir şey işittiğimi hatırlayamıyorum.

Mediha kindar gözlerle yüzüme baktı.

Nejat derin derin inliyordu ve bu iniltiler arasında çabalıyordu. Birdenbire kollarını uzattı:

— Ben yalnız kaldım. Kurtarın beni! diye bağırdı.

Sonra bir an kadar sakinleşti. Şiddetli şiddetli nefes alıyordu.

Mediha kocasına doğru baktı:

— Buhran, yine başlıyor.

— Doktorlar ne söylüyorlar? diye sordum.

— Ne diyecekler, tehlikenin savuşturulduğuna beni inandırmak istiyorlar. Halbuki bu müthiş hastalığın tehlikeli devrelerinde korkulur. Daha o zamanları geçiremedik ki...

Nejat tekrar sayıklamaya başladı:

— Fikret! Neredesin? Seni göremiyorum. Benden kaçıyorsun öyle mi?

Mediha dudakları üzerinde beliren acı gülüşle yüzüme baktı:

— Ne kadar garip, sizinle uğraşıyor.

— Evet, olabilir. Lakin dünyada benden başka Fikret yok değil ki.

— Her halükârda acayip bir tesadüf olduğunu kabul edersiniz ya.

Nejat bu yorgunluk üzerine gözlerini açmıştı.

Mediha yatağın içine doğru dizini dayayarak:

— Biraz su vereyim mi? diye sordu.

Kesik ve bitap bir ses ona cevap verdi:

— İstemem, istemem... Fena bir rüya görüyorum. Şey... Ah... Mediha...

— Ne var iki gözüm, ne oluyorsun? Ne istiyorsun, söyle?

— Bir şey istemiyorum... Beni affet... Seni çok... üzüyorum... zavallı kadın...

— Şimdi bunları bırak, inşallah sağlığına kavuştuktan sonra görüşürüz olmaz mı? Bak şimdi burada seni sormaya gelen bir misafirimiz var.

— Kim?

— Fikret Hanımefendi.

Nejat'ın dudakları arasından gayriihtiyari boğuk bir inilti çıktı.

Yavaş yavaş yatağın önüne doğru yürüdüm.

O, baygın bakışlarını bana çevirmişti. Çehresi bir an içinde mosmor kesilmişti. Göğsü şiddetle hareket ediyordu. Artık şu halin inkâr edilecek neresi kalmıştı? Kadın büyük bir dikkatle yaşananların her noktasını süzüyordu.

Gayet sade bir tavırla:

— Sizi böyle hasta görmek istemezdim. İnşallah yakında sağlığınıza kavuşarak doktorlara yakışmayan şu yataktan kalkarsınız. Bu şefkat dolu kız kardeşiniz kalbinin bütün samimiyetiyle her an Cenabıhak'tan bunu temenni ediyor, dedim.

— Teşekkür ederim. Varlığınız benim için şifadır, diyebildi.

Artık fazla bir kelime söyleyemeyecek kadar yorulmuştu. Duyduğu heyecan bu hastaya, hasta vücuda darbeler indirmişti. Gözleri yavaş yavaş kapandı. Tekrar daldı, gitti.

Mediha karyolanın kenarından kalktı. Ayakta durarak acı bir bakışla bir müddet eşine baktı. Sonra aklına bir şey gelmiş gibi omuzlarını silkti. Şimdi o bakışların mavi derinliğinde siyah bir kin noktası vardı. Kıskançlık o dakikada kocasının ölüm derecesinde olan hastalığı karşısında bu kadının bütün metanetini yok ediyordu.

İhtimal ki artık Mediha'nın hakkımdaki fikri pek fenaydı. O hiçbir zaman ciddi, masum ve sabırlı bir aşka mesken olacak bir kalbin var olduğunu bile tasavvur etmemiştir. Onun için sevmek bir cinayet, sevilmek ise ondan beter bir kabahatti. Zavallı kadın, ben onu haksız bulmuyordum. O da yaralanmıştı. Varlığım onun huzurunu bozuyordu!

Artık derin derin düşünüyordu. Düşüncesini boğan kederin karanlıkları arasında şüphelerinin gerçeğe yakın olduğunu görüyor ve sonra durumun nezaketi ve darlığı onu boğuyor, istediği gibi kızgınlığını gösterememekten mütevellit bir ıstırap, bir acı içinde üzülüyor, harap oluyordu.

Nejat yine söylenmeye başladı:

— Ateş, her taraf ateş... Su dökün... Beni yakıyorlar! Fikret... bakın işte... ben...

Bu manasız, kesik kesik cümleler arasında ismim defalarca tekrar ediliyordu. Artık Mediha'nın kindar bakışları altında bir mücrim gibi titreyip önüme bakmaya takatim kalmamıştı. Ne yapacağımı bilemez bir halde ayağa kalktım. Bu ayrılış belki ebedi bir veda idi. Ona son defa baktım. Gözyaşlarım kalbimde kanayan yaranın üzerine ateş gibi dökülüyordu. Nejat sanki bu zavallı aşkın şu gizli feryadını duymuş gibi:

— Gitme, gitme... diye inliyordu.

Merdivenlerden inerken kendimi hiç bilmiyordum. Koşuyordum, sendeliyordum. Mediha da beni takip ediyordu.

İki savaşçı gibi birbirimizi kovalıyorduk. Kocam henüz gelmişti. Salonda ayakta duruyordu.

— Gidelim, dedim.

Çarşafımı giymek için karşıdaki küçük salona girdim. Her tarafım titriyordu.

Bu anda uzun boylu, zayıf bir kadın elinde bir bohçayla içeri girdi. Bohçadan büyük bir itinayla çarşafı çıkartı. Ben giyinirken pürdikkat yüzüme bakıyordu. Mediha ise yanı başımda bir kin ve garaz heykeli gibi duruyordu. Başımı düzelttim. Eldivenlerimi giydim. Bir adım atıyordum. Birdenbire hizmetçi:

— Ah... Hanımefendiciğim, beni tanıyamadınız mı? dedi.

Gözlerimin önünü siyah bir duman kaplamıştı.

— Sizi mi?.. diyebildim.

— Evet, iki gözüm efendim. Doktor beyin muayenehanesindeki Kalyopi değil miyim? Siz daima oraya gelmez miydiniz?

— Bilmem. Şimdi hatırlayamıyorum.

Mediha asabi bir kahkaha attı.

Mevkiimi sarsan bu darbe artık öldürücü ve dehşetliydi. Adi bir hizmetçiye karşı yenilmek... Yarabbi bu ne kahredici bir ceza! Varlığımdan bir şey kopuyormuş gibi sallandım!

Döndüm, kocamın bulunduğu odaya doğru yürüdüm. Arkamdan bakan o iki kadının küçümseyici gülüşlerini işitiyordum. Mediha yanıma gelerek yavaşça kulağıma doğru eğildi. İntikam şiddetiyle gıcırdayan dişleri arasından:

— Yarın sizinle görüşmek isterim, dedi.

Ayaklarımın altında karanlık, derin bir uçurum korkunç ağzını açmış, beni bekliyordu.

* * *

Arabayla Beşiktaş'a doğru iniyorduk. Ninem bu sene o tarafta yeni almış olduğu evde oturuyordu. Kapıdan içeri girer girmez Suat bizi neşeli bir çehreyle karşıladı. Kendimi onun kolları arasına attım. Kocam ninemin yanına çıkmıştı.

Suat benim bu halime şaşırarak:

— Ne var? Ne oldun? Yine buhran içinde misin? diyordu.

— Evet, buhran, şiddetli bir buhran içindeyim. Eğer bu gece buraya gelmemiş olsaydım muhakkak çıldırırdım.

— Aman yarabbi, yine ne oldu söyle bakayım?

— Ah! Suat kardeşim, rezil oldum, bittim. Mediha her şeyi biliyor. Beni mahvetmek için hakkımda şiddetli bir intikam hissi besliyor.

— Ne söylüyorsun Allah'ı seversen?

— Evet kardeşim, evet. Mevkiim pek sıkıntılı! Ne yapacağımı henüz kararlaştırmadım. Eğer bunu kocam duyacak olursa düşün Suat, düşün... İçine düşeceğim halin vahametini... Zira o yüce, o cömert eşimin bu şekilde felakete uğradığını görmek istemem. Ona karşı hürmetim pek büyüktür.

— Bunları karısına Nejat mı söylemiş?

— Hayır, hayır. Nejat ölüm derecesinde denecek bir halde yatıyor. Katiyen kendisini bilmiyor. Ah! Kalyopi'nin orada bulunması, işte bu uğursuz tesadüf... Bütün mazinin sırlarını meydana koyan o. Zaten Mediha kocasından şüpheleniyor. O beyaz güller meselesinden sonra son derece tetikte. Artık üst tarafını sen tasavvur et. Bütün kötü olaylar birbirini takip ediyor. Kardeşim, benim en büyük hatam Nejat'ı evvelce tanıdığımı gizlememdir. İşte itham edilmemin en büyük sebebi bu olacaktır.

— Şimdi kendini nasıl müdafaa etmek fikrindesin?

— Ben mi? Buna asla tenezzül etmeyeceğimi bilirsin. Çünkü vicdanen bir mesuliyet hissetmiyorum. Hakkımda ne türlü isterlerse öyle hükmetsinler. Ölmek üzere bir vücuda nasıl bir ceza lazımsa yapmaktan geri durmasınlar.

Suat hayretle yüzüme baktı:

— Demek aşkını, saadetini, ömrünün bütün lezzetlerini feda ettiğin bu insanlara karşı şimdi bu son fedakârlığın sükût? Öyle mi?

— Evet Suat, hakka karşı sükût lazımdır. Mediha'yı bu hususta eleştiremem. Zira Nejat onun kocasıdır. Onu sevmeye hakkı vardır elbette, beni itham eder. Kardeşim, fedakârlık tarafını bırak. Çünkü o manevidir, görünmez ve inanılmaz!

Suat'la konuşmamıza burada son vermeye mecbur olmuştuk. Kocam yukarıdan:

— Neredesiniz küçük hanımlar? diye bağırdı.

Ninemin yanına çıktığımız vakit beni çocuk gibi kucakladı. Defalarca yanaklarımdan öptü.

Nedret dadısının kucağındaydı. Beni görür görmez kollarımın arasına atıldı. Onu göğsümün üzerinde sıkarak pembe yanaklarını kokladım.

Zavallı nineciğim, gözleri yaşarmış halde sevinçle bize bakıyordu. Kocama hitaben dedi ki:

— Beyefendi, kızımın böyle mesut olduğunu gördüğüm için ne kadar rahat öleceğim bilseniz.

Kocam kalktı. Onun iki elini birden öptü:

— Kızınız benim iftihar ve saadetimin sebebidir, diye cevap verdi.

Suat benim ellerimi tutmuştu. İkimiz de birbirimize baktık. Gayriihtiyari olarak başımı önüme çevirdim. Bütün vücudum sıcak bir ter içinde kalmıştı.

Ertesi gün... Beşiktaş

Bugün vücudumda bir kesiklik, fikrimde bir durgunluk, kendimde her şeye karşı bir lakaytlık vardı. Durmaksızın mücadeleler altında yorulan zihnim bir an durup dinlenmeye hasretti.

Sabahleyin her zamankinden erken uyanmıştım. Aşağı indim. Kocamın kahvaltısını hazırlattım. Tekrar yukarı çıkıp odaya girdiğim zaman kendisi henüz uyanmıştı. Beni görünce güldü. Bir çocuk gibi yatağının içinde kahvaltısını yedirdim. Gazetesini okudum. Pek memnun ve pek mutlu bir haldeydi.

— Fikret, diyordu, biraz tembelliğim var. Bu sabah yataktan geç kalkmak istiyorum. Bilmem vücudum pek kırık, herhalde üşümüş olacağım.

— Yatın, rahat edin. Ne zaman isterseniz o vakit kalkarsınız, diye cevap verdim.

Tatlı bir rehavetin etkisinde gözleri kapanıyordu. Yavaşça kapıyı kapayarak çıktım. Bu hal ekseriya kendisinin âdetiydi. Vücudunda hafif bir rahatsızlık hissettiği zaman mutlaka sabahleyin bir ikinci uyku uyumadan yataktan kalkmazdı.

Ne yapacağımı bilmez bir kararsızlık içinde aşağı yukarı dolaşıyordum.

Ne istiyordum, ne bekliyordum; bunu ben de bilmiyordum. Yalnız kulaklarımda bir uğultu vardı... "Fikret gitme, gitme!" diye ağlayan bir sesin yankısı çınlıyordu.

Ninemin odasına çıktım. Suat oradaydı. Ah bu sevgili kadın, tatlı ve yumuşak bakışlarıyla ruhumu sevindirmek istiyordu. Ninem ise Suat ile ikimizin yanında bulunmasından kaynaklanan bir saadetin sevinci içinde gülüyor, ikimizi de şefkatli bakışlarıyla okşuyordu.

Şu an bana üç sene evvelki genç kızlık hayatımın, en huzurlu zamanlarını hatırlatmıştı. Ah! O zaman şimdiki gibi gelecekten ümitsiz, hayata küskün, talihimden şikâyetçi değildim. Bu sevgili varlıklar arasında bence bir mutluluk ve saadet yuvası olan evimizin içinde ne kadar şen, ne kadar mesut yaşıyordum. Yarabbim! Ta ki onu gördüğüm güne kadar hayatın bu kadar cefalı, bu kadar acı verici olduğunu bilmiyordum. Onun her devresinde bir saadet tebessümü var zannediyordum. Sonra ne kadar aldanmışım! Suat bana bu geceyi rahat geçirip geçirmediğimi soruyordu. Her haliyle bana acıdığını belli ettiği için üzüntümü ondan gizlemek istiyordum. Artık bu zavallı kadını da kendimle üzmemek için zoraki olarak gülümseyerek cevaplar veriyordum.

Bu aralık kapının önünde bir arabanın durduğunu işitmiştim. Suat gayriihtiyari ve bu gelen misafirin kim olduğunu anlamak için derhal dışarı çıktı. Ağır ağır oda kapısına doğru yürüdüm. Merdivenlerden hızlı hızlı biri çıkıyordu. Sofaya çıktığım zaman Suat'la karşı karşıya geldik. Çehresi bembeyaz olmuştu.

— Fikretçiğim, Mediha Hanım aşağıda seni bekliyor, diyordu.

Zihnimin yorgunluğu arasında bu sözler bana bir mırıltı gibi geliyordu. Kendisine doğru döndüm, sakin ve rahat bir halde sordum:

— Sahi mi söylüyorsun kardeşim?

Suat aşırı heyecan içinde olduğu için sadece başını sallayabildi. Yavaş yavaş merdivene doğru yürüdüm. Heyecansız, donuk ve hissiz bir haldeydim.

Suat arkamdan bakarak, "Aman yarabbi! Aman yarabbi!.." diye söyleniyordu.

Odaya girdiğim zaman Mediha'yı siyah çarşafının içinde kızarmış, morarmış, ufak mavi gözleri normalinden fazla büyümüş, titrek ve öfkeli buldum.

Artık şu an, acıklı hayatımın son ve elim bir sayfasıydı. Zira karşımda duran şu kadın, kavgaya hazır vaziyetiyle, hain ve keskin bakışlarıyla her şeye karar verdiğini ima ediyordu.

Ben ise bilakis en sade ve en sakin bir suretle metanetimi muhafaza ediyordum. Alaycı bir edayla:

— Ziyaret sebebimi izah etmeye lüzum yok zannederim, değil mi hanımefendi?

— Lütfunuza teşekkürler ederim, fakat sözlerinizden bir şey anlayamadım.

— Tabiidir ki anlamak işinize gelmez! Rica ederim efendim, açıkça görüşelim. Artık çehrenizi örten o riya örtüsünü kaldırın. Karşınızdaki kadının o kadar safdil olmadığını pekâlâ anladığınız halde niçin hâlâ hakikati gizlemek istiyorsunuz?

Soğukkanlılığımı muhafaza ederek kendisine dedim ki:

— Hiddetinizi yatıştırın efendim. Bu derece öfkeye ne lüzum var? Maksadınız ne ise sakince söyleyin. Sizi dinliyorum.

Mediha asabi bir hareketle yerinden kalkarak:

— Aman yarabbi! diye bağırdı. Kocamı baştan çıkarmaya uğraşan, evimi yıkmak isteyen bir kadınla yüzleşirken sakin ve ölçülü söz söylemem emrediliyor. Buna hangi kadın tahammül eder? Şimdiye kadar sükûtum elvermedi mi, söyleyiniz?

— Affedersiniz ama hakaretiniz biraz şiddetli oluyor. Bir ev sahibesi sıfatıyla göstermeye mecbur olduğum nezaketi bozacaksınız. Terbiyemizi muhafaza ederek görüşelim. Şimdi ne demek istiyorsunuz?

— Yüzünüze karşı bütün kötülüklerinizi söylemek istiyorum. Kendinizi savunmaya muktedirseniz size izin veriyorum.

— Şu halinizi mazur görürüm. Bununla beraber hükmünüz pek yanlıştır hanımefendi.

— Yanlış mı? Asla, asla! Ortada bu kadar delil varken... Peki, mademki bunu iddia ediyorsunuz o halde söyleyin efendim: Niçin evvelce kocamı tanıdığınızı benden gizlemiştiniz? Buna sizce ne lüzum vardı? Soruyorum size.

— ....

— Sükût, öyle mi?

— Hayır, hayır. Sükûtum size karşı değildir. Yalnız durumun hassasiyeti beni susmaya mecbur ediyor. Peki, velev hakkımdaki suçlamalarınız doğru... Ne türlü bir cezaya layık bulunuyorum?

— Ben de size bunu soruyordum?

Mediha ayağa kalkarak önüme doğru yürüdü. Dişlerinin gıcırtıları arasında dedi ki:

— Sizi rezil edeceğim, sizi kocanıza söyleyeceğim, sizin kalbinizi parçalayacağım!

— Ya!..

— Evet! Mademki siz benim evlatlarıma acımadınız, mademki kocamın kalbini benden çaldınız, mademki saadet binamı yıktınız. Ben de sizi göz diktiğiniz dayımın servetinden, onun size bahşedeceği refah ve saadetten ayıracağım. Sizin kadar gaddar, sizin kadar merhametsiz olacağım...

— Zaten sizden başka bir şey beklemezdim. Bunu yapmak hakkınızdır.

— Demek artık inkâr etmiyorsunuz? Zira Kalyopi bugün tamamıyla mazinize vâkıf ve kocamla yaşadığınız aşka şahit.

— Bunun bence katiyen ehemmiyeti yoktur hanımefendi. Çünkü vicdanım her türlü şaibeden uzak, mazim ise huzurunuzda yüzümü karartacak kadar kirli değildir...

Mediha omuzlarını silkerek gülmeye başladı:

— Nasıl efendim? Nejat'ı baştan çıkarmaya uğraşan, onunla evlenmek için ayaklarına kapanan siz değil misiniz? Yazık ki hayal kırıklığına uğramışsınız. Düşünmeliydiniz ki onun sizden güzel bir karısı vardı.

Gayet soğukkanlılıkla:

— Evet, dedim, hata etmişim. Bunu düşünmeliydim.

Mediha asabi bir kahkaha salıverdi:

— Hatanızı tamir etmeye uğraştınız. Ona yakın olan biriyle evlendiniz. Başıma ikinci bir felaket daha açmak için türlü oyunlar kolladınız. Lakin tesadüf bunları altüst ediyordu değil mi? Siz böyle olacağını hiç ümit etmiyordunuz. İkinci defa yakaladığınız avınızı artık bütün bütün gasp etmek için bir fırsat bekliyordunuz. Bu fırsat ise dört gözle beklediğiniz bir ölüm! Anlıyor musunuz?.. Bir ölüm! Biçare dayımın vefatı...

Büyük bir üzüntü ve öfke içinde ayağa kalktım. Boğazımı tıkayan hıçkırıklar arasında bağırdım:

— Susun! Zira kıskançlık duygusu sizi şaşırtmış. O sözü bir daha tekrar etmeyin! Bütün insanlığımdan nefret ediyorum. Bana her vazifeyi unutturacak kadar isyan ettireceksiniz.

Mediha başını sallayarak:

— Şimdiye kadar onu o kadar çok aldattınız ki, dedi, bütün şeref ve namusunu lekeleyerek zavallıyı manen öldürmüş oldunuz.

Artık gözlerim dönmüştü, çıldırıyordum. Elimi kapıya doğru uzatarak:

— Şimdi... diyordum. Şimdi çıkın buradan!

Bu esnada kapı hafif bir gıcırtıyla açıldı. Yarabbim, yarabbim... O ne dehşetli bir manzara idi.

Kocam cansız bir heykel gibi orada duruyor, çehresi bembeyaz, gözleri cam gibi parlıyordu.

Ağır ağır birkaç adım attı.

Ben bir sandalyeye dayanmıştım. Bütün kanım donmuştu. O, mahzun ve acı dolu gözlerle yüzüme baktı.

Mediha koşarak onun üzerine doğru gitti:

— Dayıcığım, dayıcığım! Yemin ederim ki bu kadın sizi aldatıyor. İkimizi de mahvetmek istiyor. Bunu size her şeyle ispat edebilirim.

Kocam ağır bir sesle cevap verdi:

— Ben hepsini duydum, yetişir.

Sonra bana dönerek:

— Fikret, dedi, yeğenim seni bütün sebep ve delillerle itham ediyor. Kendinizi müdafaa edin. Nejat Bey'i evvelce tanıdığınızı ve bunu saklamak için gizli bir mecburiyet altında bulunduğunuzu kendisine söyleyin ve bana bunu yeminle temin edin...

Heyhat! İdrak yoksunluğundan gelen bir bezginlik içinde nutkum tutulmuştu. Kalbim acı darbelerle göğsümü sarsmaya başlamıştı. Ne müşkül bir mevkideydim Allahım!

Mediha tekrar söze atılarak:

— Lakin dayıcığım, bana inanmıyor musunuz? Sizinle evlenmeye razı oluşu dahi ancak bu sebeptendir. Bu kadın kocamı çok senelerden beridir seviyormuş. Ah, bu hususta biz ikimiz de aldanmışız.

Kocam inler gibi bir sesle:

— Mediha, dedi, bu sözlerinin hayatıma, namusuma ne büyük tesiri olduğunu düşünerek mi söylüyorsun?

— Evet dayıcığım! Size acı bir hakikatten bahsediyorum. Gözlerinizi kapayan gaflet örtüsünü kaldırmak istiyorum. (Ağlayarak) Çünkü bugün sizin de benim kadar bedbaht olduğunuzu görüyorum.

Ben kendimi kâbuslu bir rüyada zannediyordum. Bütün bu olanlar karşısında donakalmıştım. Ne oluyordu? Bu kadar mücadele benim için miydi? Halbuki sonu bir hiçten ibaret olan şu üç günlük ömrün bu kadar keşmekeşe takati yoktu.

Kocamın kindar bakışları bana çevrilmişti:

— Zavallı kadın... Demek beni kendi emellerinize bir alet olarak kabul etmişsiniz. Kalbinizde bir aşk gizleyerek beni tatlı tebessümlerinizle aldatmışsınız. Ah! Zaten sizin benden gizlemek istediğiniz bir kederiniz, kanlar içinde işleyen bir

yaranız olduğunu ben ta evliliğimizin başında anlamıştım. Yazık Fikret, yazık... Bakın şimdi kaç kişiyi birden harap edip bıraktınız. Sizi asla affetmeyeceğim!

Bu sözleri bitirdikten sonra son derece vakarla Mediha'ya doğru döndü:

— Şimdi buradan çıkıp gidin! Bundan böyle sizi de görmek istemem, dedi.

Nefesim kesilmek üzereydi. Kollarımı kendisine doğru uzattım, "Masumum, beni affet!" diye bağırmak istedim. Fakat dizlerim vücudumun ağırlığını çekemiyormuş gibi bükülüvermişti. Onun ayakları altına doğru yuvarlandım. Artık kendimi bilmiyordum.

Çiftlik... 10 Kasım

Dört aydır görüş günü olmayan mahpuslar gibi şu ıssız dağlar arasında yaşıyorum. O felaketli günden sonra kocam katiyen yüzüme bakmıyor, daima benden uzak duruyor. Keşke bana en ağır işkenceyi yaptırsaydı da beni bu türlü ezalar altında öldürmeseydi. Ben işlediğim günahtan fazla cezaya çarptırılmıştım. Onun sükût ve dargınlığına karşı her an kalbimi tırmalayan zehirli pençeler altında kıvranıyordum. O müthiş vakadan sonra kendisi hiçbir suretle işin aslını anlamaya ve buna dair bir kelime sormaya bile tenezzül etmedi. Bu hususta ne düşündüğünü tam olarak anlayamıyorum.

Yalnız hissettiğim bir şey varsa o da ortaya çıkan bu sırların duyulmasını mümkün olduğu kadar engellemek için susmayı tercih etmesidir. Lakin zavallı adam, kalbinin üzerine yığılan keder bulutlarının ağır yükü altında ezilmiş kalmıştı.

O uğursuz günün bütün safhalarını hatırladıkça üzüntümden, dehşetimden titriyordum. Bayıldıktan bilmem ne kadar sonra gözlerimi açtığım zaman başucumda yalnız Suat'ı görmüştüm. Sıkıntılı, uzun bir rüyanın yorgunluğuyla etrafıma bakarken Suat'ın yaşlı gözleriyle kederli hali beni hayrete düşürüyordu.

Ne olmuştu? Zavallı kadın, benim bu şaşkın şaşkın bakışıma karşı ellerini ağzına götürerek:

— Sus! dedi. Metanetini toplamaya çalış. Zira benden başka kimsenin, hatta ninemin bile haberi yok.

Bu söz üzerine hakikat olanca dehşetiyle gözümde canlanmıştı. Gayriihtiyari olarak dudaklarımın arasından şu sözler dökülüvermişti:

— O şimdi nerede?

— Sait Bey mi?

— Evet.

— İçeri odada senin ayılmanı bekliyor.

— Bu mümkün mü Suat?

— Evet, kendisince böyle lazım geliyor.

Bir şey söylemeyerek hayretle Suat'ın yüzüne baktım. Benim sevgili dert ortağım, bu muazzez kadın, beni şu kederli anımda teselli etmek için saçlarımı, yüzümü okşuyordu. Yavaşça kulağıma doğru eğilerek:

— Fikretçiğim, dedi. İnsanlar daima felaket anında dayanıklı ve cesur olmalıdırlar. Zaten insanlığın en çok muhtaç olduğu tahammüldür kardeşim.

Adaya gider gitmez odalarımıza çekildik. Yolda tek kelime etmemiştik. Lakin bu sükût beni korkutuyordu.

Ertesi gün odama geldi. Büyük bir vakar ve kararlılıkla ayakta durarak ağır ve kati bir sesle:

— Yarın çiftliğe gideceğiz! dedi.

Sonra bir kelime söylemeye meydan vermeden dışarı çıktı gitti. Bense ona yeminler etmek, teminat vermek arzusuyla yanıyordum. Halbuki o, bakışlarımızın bir an karşılaşmasından bile korkarak kaçmıştı. Buraya geldikten sonra yanımdaki odadan ta salonun sonundaki daireye çekildi. Artık asla bana yüzünü göstermek istemediğini anlıyordum. Fakat niçin bana bir kelime olsun sormaya lüzum görmüyordu? Bu ne kadar derin bir kin ve küskünlük! Bu ne kadar metin bir azim ve karar! Ah, Mediha, bu bencil kadın, benim hasta ve zavallı benliğime indirdiği gaddarca darbeden başka dayısını da felaket çukuruna sürüklemişti.

Çiftlik... 25 Kasım

Of!.. Artık bu yalnızlık beni boğuyor, rüzgârın uzayıp giden iniltileri kalbime korkular salıyor. Her taraf keder örtüsüne bürünmüş, odamın hüzünlü yalnızlığı içinde ağlıyordum. Bir defa başarı elde etmeye çare bulamadığım bu faydasız ömür acaba ne vakit bitecek? Ne vakit sönecek? Bu bekleyiş beni yormaya başladı. Ara sıra ufak tefek baygınlıklar geçiriyordum. Göğsümün sol tarafındaki sıkıntı fazlalaşıyor. Oh!.. Bunlar kurtuluşumun müjdecisi! Fakat onun affına mazhar olmadan ölmek istemiyorum. Hâlâ bana yüzünü göstermek istemeyen bu kalbi kırık koca sanki benim buradaki varlığımdan bihabermiş gibi davranıyor, beni görmemek için dairesinin karanlık, sessiz köşelerine saklanıyor, orada gözyaşlarını, teessürlerini benden gizliyor.

Ah!.. En çok vicdanımı ezen bu sükûta karşı harap oluyorum. Onu rencide eden sırların en hakiki safhalarını söylemek için bütün ruhuma musallat olan âcizlik ve sükûnetten kurtularak cesaretle karşısında durup, "Aşkım hukukunuzu ayaklar altına almadı. Vücudumu size sattılar. Fakat ben kalbimi evvelce başkasına vermiştim. Bu ziyanı telafi etmeye, bütün hislerimi öldürmeye çalıştım. Hayatımın son gününe kadar size sadık olmaya gayret ettim ve bunu başardım. Bu hal affıma sebep olmaz mı?" demek için titriyordum.

Acaba o buna inanacak mıydı? Heyhat!.. Yoksa ben onun küçümseyen bakışları altında bu kadar cesur olabilecek miydim?..

Çiftlik... 30 Kasım

Kızıma

Nedret! Hayat denilen bu felaket yerinde seni öksüz bırakacağım zaman artık yaklaştı. Çok seneler sonra okuyup anlayacağın şu yaralı gönlümün özlemlerini sana ithaf ediyorum yavrum. Her kelimesi bir damla gözyaşıyla yazılan şu satırları bir genç kız olduğun zaman okumanı isterim. Her

ne kadar hayatımın bu acı safhalarını bilmeni, o yüce kalbinin teessürlerle sızlamasını arzu etmezsem de sen ey zavallı yavrum, koruyup kollayan, şefkatli bir kucaktan mahrum olarak yaşamaya mahkûm olduğun için hayat yolunda rastlayacağın bazı karanlık noktalarda anacığının şu günlüğü sana bir ibret dersi olacaktır.

Nedret, benim sevgili kızım! Babanı şu son günlerde bedbaht ettiğim için beni affedeceksin değil mi? Emin ol ki annen aşkın bütün günahlarına karşı masum kalmış bir kadındır. Lakin görüyorsun ya, bu hal affa sebep olamıyor. İnsan daima kınayan bakışlar altında bir suçlu gibi başını önüne eğmeye mecbur oluyor. Evet kızım, evli bir kadın için aşk, en büyük suçlardan sayılır. Ne kadar ulvi emelle, ne derece iyi niyetle beslenirse beslensin maddeten cezası pek ağırdır. Mademki hakkın olmayarak kalbinde bir hayal, bir aşk gizliyorsun bu karı koca hukukunu ihlal eder. Bu hususta benim en büyük günahım evlenmemdir. Evet, ben yalnız yaşamalıydım. Yazık ki varlığımı borçlu olduğum insanların emirleri hilafında hareket etmeye kadir değildim.

İşte bu evliliğin en büyük hediyesi olarak bugün elimde yalnız sen varsın, anlıyor musun Nedret? Çünkü sen benim ikinci bir aşkımsın. Öteki gibi gaddar, yıkıcı bir aşk değil, bütün nurlarla kaplı, huzur veren, bir ananın iftihar sebebi olan yüce bir aşk! Şu yirmi iki senelik hayatımda mesut olduğum bir an varsa o da seni ilk kucağıma aldığım gündür. Evet, o gün karanlık ömrümü aydınlatan bir saadet güneşi doğmuştu. Seni anne şefkatinin en tatlı özlemiyle bağrıma bastığım vakit uzun zamandan beri bana acı veren o saklı mazime bir deva buldum zannetmiştim.

Artık sen benim kimsesiz gönlümün tesellisi olmuştun. Fakat bazen senden utanırdım. O zehirli illetin bütün acılıklarına bulanan göğsümün sana bir sığınak olmaya layık bulunmadığını anlayacakmışsın, sanki bu muhabbeti benden kıskanacakmışsın gibi titrerdim.

İşte bu azap, çektiklerimin en can yakıcısı, en yıkıcısı olurdu. O zaman yanından kaçardım. Odamın sessiz yalnızlığı içine gizlenir, orada ağlar, ağlardım.

Nedret! Şimdi hasta yatağımda şu satırları yazarken seninle hasbihal ediyorum zannediyorum. Beni harap edip bitiren elem ve kederlerden sıyrılır gibi oluyorum. Seni karşımda bir genç kız olarak görüyorum!.. Meğer insanlar gerçekleşmesi imkânsız bir emelin hayaliyle de zevk alıp teselli oluyorlarmış. Ama öyle bir genç kız ki... Bütün insanlık meziyetlerine vâkıf, yüce değerlerin peşinde, güzel huylu, faziletleri bütün hissiyatına hâkim, bütün varlığı ince bir şiirle bezenmiş, fakat... Aşktan sakınan, uzak duran, yalnız tabiatın güzelliklerine tutkun.

Kızım! Emin ol ki hakiki saadet evliliktedir. Hissinle duygulanan bir eşle birleşen hayatın refah ve huzuru en tatlı bir aşkın bütün zevklerine denk ebedi bir saadettir. Aşk denilen bu illet ise yazarların sevmediği yıkıcı bir felakettir. Bunun lezzetinde bir zehir, saadetinde daima bir hicran vardır. Bunun insafsız, amansız pençeleri altında nice genç hayatlar harap olup gitmiştir. İşte bak kızım, hayatım sana bir ibret dersidir.

Perişan, faydasız, harap bir yaşayış ve sonra hiç takdir edilmeyerek, hiç bilinmeyerek, ne bir yakınma sesi, ne bir şikâyet iniltisi çıkarmadan sönüp bitmek!..

Yavrum! Seni asıl sahibin olan Allah'a emanet ediyorum. Adına ithaf ettiğim şu satırları bir zaman gelip de okuduğun vakit kalbin derin bir acıyla sızlayacaktır. Beni hiç tanımadığın halde görünüşümü canlandırmaya çalışacaksın. Hayalinde sararmış çehreli, iri ve siyah gözlü, mahzun bakışlı, narin, uzunca boylu bir kadın belirecek. İşte bu hayal senin annendir kızım! O zaman seni istila eden yalnızlık içinde bütün varlığını yakan bir mahrumiyetle, "Anneciğim! Anneciğim!" diye inleyeceksin.

Hayır, hayır, belki o vakit sana da "anneciğim" diye hitap edecek sevgili bir yavrun olacak. Yüzün onun ipek saçları arasında kaybolurken, onu bağrına basarken beni yâd edeceksin.

"Anneciğim!.. Anneciğim!.. Zavallı anneciğim!.." diyeceksin, değil mi yavrum?..

Çiftlik, 6 Aralık

Hayatımın son günlerini asla tasavvur etmediğim elim, hazin bir terk edilmişlik içinde geçiriyorum. İki gündür şiddetli bir kar fırtınası dağları inletiyor. Etrafın bu ıssız, dehşetli manzarası bana yalnızlığın acılığını hissettiriyor.

Yarabbim, bu ne garip yalnızlık! Bazen ellerimi şakaklarıma dayayarak saatlerce dalıyorum. Bakışlarım ta ileride, karların örttüğü ince bir yolun sonuna kadar uzanıyor. Bir bahar sabahının hatırasını yaşıyorum. Güneşin parlak tebessümleri altında kuşlar şen nağmeleriyle ötüşmekteyken beyaz güllerden oluşan yeşil bir bahçenin hoş kokulu loşluğunda saklı, birbirine âşık iki ağlayan ruhun birbirinden uzaklaşan hayalini seyrediyordum. Kulaklarıma uzaktan inek sesleri geliyor. Dere ise aynı ahenkle çağlıyor. Maziyi canlandıran şu sedaya mukabil kederli bakışlarımın önündeki beyaz, soğuk manzara ruhumu titretiyor. Sema siyah bir örtüye bürünmüş, karlı tepeler üzerinde sisler uçuyor. Ağır ağır düşen kar parçaları bakışlarımın ötesine geçmek istediği mahalleri örtüyor. Ah!.. Ben öyle istiyorum ki öldüğüm zaman beni oraya gömsünler. Hayatımda bir an yaşadığım o yer benim mezarım olsun...

Çiftlik, 10 Aralık

Bugün İstanbul'dan kocamın adına pek çok mektubun geldiğini haber aldım. Garip bir merak hissiyle bunların kimden olduğunu öğrenmek istiyorum. Acaba daha ne bekliyorum? Ne ümit ediyorum? Heyhat! Bütün etrafımı saran şu yalnızlık içinde her an hayatımın son bulmasını temenni etmekten başka benim için artık bir maksat var mı?

Her gün ölüm çukuruna doğru düşüyordum. Ayaklarımın altında her dakika derinleşen karanlık, soğuk bir uçurumun kenarında dolaşıyorum.

Onun bu kadar merhametsiz, bu kadar inatçı olduğunu hiç tasavvur etmemiştim. Hayatımın pek kısa kaldığını bildiği halde bu derece aldırmaz hareketleri çektiğim azabı artırıyor. Hizmetçiler onun emriyle belirli hizmetlerini ta-

mamlayarak odalarına çekiliyor. Beni şu garip yalnızlık içinde bütün ıstıraplarım, iniltilerimle yalnız bırakıyorlar.

Bu gece yine şiddetle devam eden fırtına, odamın her sessiz köşesinde bir çığlık yankısı uyandırıyor. Camlar sarsılıyor, panjurlar gıcırdıyor, çiftliğin bu büyük ormanları inliyor, kar mütemadiyen yağıyor, köpeklerin sesleri, çakalların ulumaları beni titretiyordu. Masanın üzerinde yanan iki tane mum artık bitmek, sönmek için dalgalanıyordu. Odanın şu kederli loşluğu içinde karşımdaki büyük aynadan beyaz sabahlığı içinde hasta bir kadın hayali görülüyor. Saçları omuzlarından aşağı dökülmüş, gözleri nefes darlığından büyümüş, dudakları kurumuştu.

Gözlerim aynaya döndükçe bu hayalden ürkmeye başlamıştım. Öyle zannediyordum ki ölümün soğuk eli üzerime uzanmış, ruhumu ebediyete ulaştırmayı beklemekte. Bulunduğum yerden kalktım, kapıya doğru yürüdüm. Nereye doğru gidiyordum? Bilmiyorum. Çünkü o dakika irademe sahip değildim. Karanlıkta kocamın dairesine doğru yürüyordum. Hafif bir ışık kapı deliğinden dışarı aksetmişti. Durdum. Evet, onun yanına gitmek istiyordum. Yavaşça gözlerimi anahtar deliğine çevirdim. Kendisi yataklığın ayakucundaki koltuğa oturmuş, kollarını masaya dayamış, başını elleri arasına almıştı. Önünde beyaz bir kâğıt vardı; gözlerini bunun satırlarına dikmiş, sarı abajurlu lambadan yayılan parlak ışık onun solgun çehresine, beyaz sakalına hazin bir renk vermişti.

Bakışları mütemadiyen önündeki kâğıda dikiliydi. Ara sıra gözlerini siliyor, bazen de derin bir gazabın kiniyle başını sallıyor, yumruklarını sıkıyordu.

Bu manzaranın karşısında bütün cesaretim kırılıyor, vücudum şiddetli titremelerle sarsılıyordu. Son bir kuvvetle elimi kapıya doğru uzattım. Yavaşça açtım.

Kocam bu ses üzerine başını kaldırmıştı. Bir iki adım yürüdüm. Sallanıyordum. O biraz şaşkın bir halde ayağa kalkmıştı. Dudaklarında soğuk bir tebessüm, tavırlarında zalimce aldırmazlık vardı.

Gayet ağır bir sesle:

— Fikret Hanım, dedi. Bu vakitte daireme kadar zahmet etmekteki maksadınız nedir?

— Efendim! Merhametinizi uyandırmak için ne yapayım söyleyiniz?

— Zavallı kadın!.. Benden merhamet isteyeceğinize Cenabıhak'tan af talep edin. Ben sizi rencide edecek bir muamelede bulunmuyorum. Siz günahınızı çekiyorsunuz. Haydi, odanıza çekilip rahat edin.

Şu aşağılayıcı kelimelerin karşısında bütün asabım donmuştu. Boğazımı tırmalayan acı bir hıçkırıkla:

— Efendim, yemin ederim ki ben masumum. Hukukunuz bence pek mukaddestir. Onu ayaklar altına almadım. Beni haksız yere itham etmeyin. Maksadım ölmeden evvel affınıza mazhar olmaktır. Zira halimi görüyorsunuz.

Kocam omuzlarını silkerek:

— Sizi itham eden ben değilim, dedi. Siz benim için bütün insanların üstünde kıymetli bir varlıktınız. Siz benim bu solmuş ömrümün parlak yıldızıydınız. Hâsılı siz benim iftihar sebebimdiniz... Heyhat Fikret, heyhat! Beni o kadar zalimce aldattınız ki... Bu aldanış karşısında beni bütün insanlardan nefret ettirmeye sebep oldunuz.

— Ben mi?.. Ben mi?..

— Evet, siz Fikret!

Masanın üzerinde açık duran bir kâğıdı bana uzatarak:

— Bunu okuyun, ithamnamenizdir. Mediha yazıyor. Baştan sona günahlarınızla dolu. Yeğenimin kocasıyla evvelce aranızda geçen aşkın tarihçesi... Artık benimle izdivacınızın bu maksat üzerine yapıldığını inkârda devam etmeniz pek gülünç olur zannederim. Yalnız size şunu sormak isterim ki beni kendi emellerinize bir alet olarak kullanırken hakkınızda beslediğim saffet ve muhabbete karşılık vicdanınızda hiçbir eza duymadınız mı?

— Yarabbim! Yarabbim! Bu kadar suçlamaya karşı fikrinizi düzeltecek bir şeye sahip değilim. Meğer hakikati ortaya çıkarmak kadar zor bir şey yokmuş. Mademki nazarınızda

bu derece düşmüş bir kadınım, hakkımda reva gördüğünüz zulmü uygulayın. Dayanacağım.

— Sizin hakkınızda reva gördüğüm ceza sükûttur. Buna da sebep o zavallı çocuktur. Anlıyor musunuz? Çirkefinizle kızımın istikbalini lekelememek için sizinle yaşamaya katlanıyorum. O sizi lanetle yâd edecektir. Babasına ihanet eden anasını asla affetmeyecektir. Bu sizin için en büyük cezadır Fikret!

— Ah!.. Artık susun, yetişir. Zira bu kadar merhametsiz olduğunuzu görmek, bilmek istemem.

İkimiz de titriyorduk, ikimiz de ağlıyorduk. Kocam elini duvardaki pile uzatarak hizmetçiye hitaben:

— Hanımı odasına götürün, dedi.

Hizmetçinin yardımıyla odama gelebildim. Her taraftan üzerime saldıran karanlıklar, kâbuslar içinde yorgun, perişan, kırgın bir halde kendimi yatağa attım.

Çiftlik, 11 Aralık

Sabahleyin

Bütün gece rüyamda Nejat'ı gördüm. Sabahleyin gözyaşları içinde uyandım. Heyhat! Kim bilir o şimdi nerelerdedir? Aramıza sınırlar koyan bu uzun mesafeler artık onu benden ebediyen ayırmıştı.

İhtimal ki şimdi hiçbir şeyden haberdar değildir. O kadın hiçbir vakit hakikati söylememiştir. Zavallının hasta bulunduğu zamandan istifade ederek vurduğu darbenin ne acı, ne kadar can yakıcı olduğunu bildiği için mutlaka bunu kocasından gizlemiştir.

Anlayıp dinlemeden yaptığı zulüm ve haksızlıktan Nejat haberdar olursa mevkiinin sarsılacağını, saadetinin bozulacağını düşünmüştür.

Fakat ben öyle istiyorum ki... Nejat, kendisinden ebediyen ayrıldıktan sonra başka bir hicran rengine bürünen, başka bir hazan haline gelen şu tahammül edilmez hayatı görse... Nasıl bir tevekkül, nasıl bir teslimiyetle talihimin bu acı cefalarına tahammül ettiğini bilse! Ne imkânsız bir arzu...

İhtimal ki öldüğümü bile duymayacak. Onun için çektiğim dertlerin hiçbirini bilmeyecek...

***

Artık gecenin gamlı örtüsü çekilmiş, fırtına durmuştu. Lakin her şeyde bir kasvet, bütün eşyada bir hüzün vardı.

Bugün daha da dermansız bir haldeydim. Odaya giren hizmetçi perdeleri kaldırdı. Bütün dağlar, ovalar beyaz bir örtüye bürünmüştü. Bir sürü serçe karşımdaki büyük çınarın üzerinde cıvıldıyordu. Bunların hayat mücadelesine örnek olan bir şevkle günlük gıdalarını arayıp bulmak için uğraşmaları bana ömrün kıymetini düşündürüyordu. Yaşamak için çalışmak! Didinmek... Hayvanlar bile buna tâbi... Ne kadar yorucu ve fakat ne usanılmaz bir çaba! Neticesi hüsrana varacak bir hayat için!

Hizmetçinin sessizce sobaya odun attıktan sonra karşıma gelerek, "Bir emriniz var mı?" demesi beni düşüncelerimden ayırmıştı. Bu aralık pencerenin altında köpek sesleri, hızlı hızlı ayak sedaları geliyordu. Başımı cama dayayarak aşağı doğru baktım.

Subaşı[1] hayvanları hazırlamıştı, kocam ava gidiyordu. Bu kendisinin en tatlı ve en sevgili eğlencesiydi. Koruda sona eren yolun kenarında ise beş süvari duruyordu. Öndeki eşimdi. Yanındakilerle görüşüyordu. Beygirin üzerinde vakur tavrıyla bir genç gibi dimdik durmuş, subaşının zağarları salıvermesini seyrediyordu. Hayvanlar neşeli bir atılışla birbirilerini takip ederek avcıların yanlarına doğru gittiler.

Ufak bir pamuk parçası gibi düşen karlar arasında görünen şu manzara vahşetle karışık bir letafet arz ediyordu.

Avcılar bir devir yaptılar. Kocam bu esnada başını benim bulunduğum pencereye doğru çevirmişti. İhtimal ki bu gayriihtiyari bir hareketti.

Uzaktan hayalimi gördüğü için midir nedir, birdenbire altındaki hayvanı mahmuzlayarak döndü. Kendisini takip eden diğer süvarilerin önünde koşarak gözden kayboldu,

1 Çiftlik kâhyası.

gitti. O anda bütün varlığımın her zamandan daha elim bir terk edilmişlik hissiyle inlediğini duydum. Etrafımda derin ve suskun bir hüzün vardı. Uzaklardan baykuş sesleri işitiliyordu. Derenin daimi çağıltısı bugün daha gamlı bir uğultuyla kulakları tırmalıyordu.

Gözlerim bir müddet onun kaybolduğu yolun karları üzerinde dalıp kalmıştı. Bilmem bu halde ne kadar zaman geçmişti? Boğazımdan dudaklarıma doğru sıcak bir şeyin geldiğini hissederek derhal mendili ağzıma götürmüş, ardından onun kırmızı lekeler içinde kaldığını görmüştüm.

Arkamda duran hizmetçi birdenbire, "Aman yarabbi, kan!" diye bağırmıştı.

Kendisine doğru döndüm. Kadıncağız fena halde korkmuştu:

— Zavallı hanımcım! Zavallı hanımcım! diyordu.

— Korkma, dedim. Yalnız biraz su...

Kadın, arkamı kanepeye dayadı. Bir iki yudum su içtim.

Artık bir iki günlük ömrüm kalmıştı. Zira tanıdıklarımdan biri vardı. Aynı benim gibi kalp hastalığına yakalanmıştı. Ölmeden bir hafta evvel ağzından böyle siyah kan pıhtıları gelmişti. Lakin niçin bilmem, aşkın tahripkâr didinmeleri altında yorulan bu hayatın artık bitmek, sönmek üzere olduğuna acımıştım. Bunun sevilecek, istenecek neresi kalmıştı? Ne tarafa bakılsa hüsran, elem ve ümitsizlikten başka ne vardı?..

Hizmetçiye pencereyi açmasını işaret ettim. Kadın hayretle yüzüme bakıyordu. Göğsümü açtım. Dondurucu bir rüzgâr çehremi yaktı. Fakat orası... Göğsümün sol tarafı ateşler içinde yanıyor, oraya soğuğun tesiri olmuyordu!

Çiftlik, 13 Aralık

Bugün ansızın beliren bir felaket karşısında ümitsizce ağlıyorum. İşte hayatımın kalan mukadderatını gördüm. Dün akşamüzeri kocamın cansız bedenini getirdiler. Biçare adam, attan düşerek beyni parçalanmıştı. Tüylerimi ürperten bir ihtimal karşısında çıldırıyordum. Acaba bu bir intihar mıydı?

Bütün hizmetliler çiftliğin büyük kapısı önüne toplanmışlar, her çehrede matem izleri görülüyordu. Şehirden gelen doktor tarafından gerekli muayenesi yapılmıştı. Kazanın ne şekilde gerçekleştiğini defalarca yanındakilerden sordum.

Çamlı tepeden aşağı gayet dik bir yokuş vardı. Hayvan bu yokuştan birdenbire ürkmüş, dörtnala denecek bir şiddetle koşmaya başlamış, kocam her ne kadar metanet göstermişse de hayvanın zapt edilemez gidişine dayanmak mümkün olamamış, sonunda ayağı birdenbire üzengiden kurtulmuş, biçare adam toprağa serilip kalmış.

Bunda bir intihar izi yoktu. Zavallı bedbaht, kaderine boyun eğmişti. Takdiriilahî böyle imiş, ne denir? Benim gideceğim yere, o benden evvel varmıştı.

Bütün gece ölüm döşeğinin yanında oturdum.

Şu ölü odasının korkunç sessizliği içinde derin bir tevekkülle, her türlü manevi ıstıraptan arınmış olarak sabahı ettim.

Evet, bu sabah... Hayatımın son elim safhasını tamamlayan matemli bir sabahtı!..

Kar durmuş, dağlar bembeyaz olmuş; her tarafta ölümün esrarengiz soluğunu dinleyen bir sükût var... Karşımdaki orman, hareketsiz duran ağaçlarıyla bir cansıza sığınak olmuş gibi soğuk, vahşi bir manzara arz ediyor. Kulübelerin bacalarından çıkan mavi dumanlar, yüksek tepelerden ovalara yayılan beyaz sisler arasında kayboluyor. Çiftliğin çalışma nizamı bir mezar neşesizliğiyle ağlıyordu.

Cenaze namazı köyün camisinde kılındı. Onun son hizmetlerini büyük bir saygıyla ifa ettim. Üzerime düşen vazifenin hepsini yerine getirdim. Artık bu sayfalara yazacak bir şeyim kalmadı.

Kaç gün daha yaşayacağımı bilmiyorum. Yalnız kalbimde ölüme hazırlananlarda bulunan derin tevekkül var. Yarın buradan hareket etmek istiyorum. Zira bu vahşi dağların acı veren ıssızlığı şu son günlerimin muhtaç olduğu sükûn ve huzuru tahrip ediyor. Her köşede mazinin bir hatırası, her şeyde bir hüzün var... Bunlar beni ağlatıyor!

Ey ıstıraplı sevdamın sessiz sığınağı olan yerler... Sizlere elveda! Ey kederli ömrümün ketum sırdaşı olan defter! Sana da ebediyen elveda!

***

Fikret'in acı hayatını ihtiva eden defter burada son bulmuştu.

Şu satırlar ölmek üzere olan zavallı kadının son inleyişleri gibi zihnimde hazin ve derin bir akis bırakmıştı! Onu yanımda ve bana pek yakın zannediyordum. Sararmış çehresi, iri ve siyah gözleri, uzunca ve nazik endamıyla karşımda durduğunu görür gibi oluyordum.

Saatler gece yarısını geçeli üç saat olmuştu. Suat'a baktım. Gözleri yaşlı, çehresi hüzünle kaplıydı. Bizi istila eden kederli bir sükût içinde ikimiz de derin düşüncelere dalmış gibi duruyorduk.

Suat oturduğu yerden davranarak biraz ötede karyolasının yumuşak yastıkları arasında mışıl mışıl uyuyan Nedret'e doğru baktı. Kalbinden kopan göğsü tırmalayan bir ahla, "Dinleyiniz," dedi. "Onun hayatının akıbetini ben söyleyeyim:"

Bir akşam idi. Gecenin siyah rengi henüz ortalığı karartmaya başladığı bir zamanda kapının önünde bir araba durmuştu.

Şiddetli bir soğuk hüküm sürüyor, iri iri kar parçaları yerlere düşüyordu.

Bu vakitsiz gelen misafirin kim olduğunu anlamak için merdivene doğru yürüdüğüm zaman hayretimden donakalmıştım.

Bu gelen Fikret'ti.

Hiçbir şey söylemeyerek iki kadının kollarına yaslanmış halde ağır ağır merdivenlerden çıkıyor, daha doğrusu sürükleniyordu.

Onu derhal kucakladım, odaya getirdim. Bir kanepe üzerine yatırdım. Sönmek üzere devam eden bir sesle:

— Donuyorum! Donuyorum! diyordu.

Sobaya odun attım. Odanın bütün gazlarını yaktım. Az kalsın üzüntümden bir çığlık salıverecektim. Aman yarabbi! O ne hallere girmişti! Henüz açmaya başlayan nadide çiçekler gibi tazelik saçan bu güzel çehre şimdi sonbahara rastlamış bir çiçek gibi solmuştu. Yaşadığı acıların yükü şu zavallının genç ömrünü ezmiş, bitirmişti.

Yanına oturdum, elini tutarak okşadım.

O yorgun, bitap bir halde yatıyordu. Siyah kadife kaplı uzun bir kürke sarılmış, parlak kumral saçları omuzlarından aşağıya dağılmış, uzun kıvırcık kirpikleri solgun yanaklarına esmer bir gölge bırakarak ona ilahi bir güzellik bahşetmişti.

Kendisine dedim ki:

— Bu ne aldırmazlık! Sekiz saatlik bir yerden bu havada gelmek, hele senin gibi nazik, nahif bir vücut için ne büyük tehlike!

Derin bir göğüs geçirerek:

— Ah!.. Bilseniz... Nasıl ani bir felaket beni böyle son zamanlarımda sürünmeye mecbur etti. Kocamı ebedi kabrine teslim ederek geldim, kardeşim!

— Nasıl?..

— Evet, feci bir kaza neticesi...

Gözleri yaşardı. Sesi titremeye başladı:

— Üzülme, dedim. Ne yapalım, dünyada herkes ölecek!

— Evet, biliyorum. Lakin bir hicran beni yakıyor. Onun affına mazhar olmadım. Gözünde bütün kadınlık şerefim yok olmuştu. Bu zavallı kocanın küskün ruhu altında yaşamak artık bana ağır geliyor.

— Şimdi böyle şeyleri düşünüp üzülecek zaman değil. Zihnen, ruhen istirahat lazım güzelim.

Ümitsizlikle başını salladı. Bahsi değiştirerek:

— Ninem nerede? dedi. Sakın ona bir şey söyleme!

— Sen müsterih ol, ben her şeyi düşündüm. O şimdi yukarıda Nedret'le meşgul. Senin biraz rahatsız olduğunu, bu gece yukarı çıkamayacağını kendisine bildirdim. Sen biraz uyusan iyi olmaz mı meleğim?

— Uykum yok Suatçığım, üşüyorum. Sanki bütün asabım donuyor.

Onu ısıtmak için hemen dizlerine, omuzlarına fanilalar koydum. Kendisine rahat bir yatak yapılmasını rica ettiğim halde reddetti.

Tekrar yanına oturdum. Ellerini ellerimin içine aldım. Bunlar buz gibiydiler.

— Oh!.. Şimdi ne kadar rahatım. Zira sen yanımdasın, benim sevgili avutucum! diyordu.

Kendisini defalarca öptüm. Bu okşayış ruhunda garip bir etki yaratıyor, dudaklarında tatlı bir tebessüm beliriyordu. Şimdi onda tıpkı masum bir çocuk hali vardı.

İçini çekerek:

— Suatçığım! dedi. Bilsen... Yalnızlık ne kadar acı... O uzun gecelerin ıstıraplı saatlerini kendi kendime geçirirken, dağların vahşeti içinde gözyaşlarıyla geçen zamanlarım olmuştu.

Bu sözleri söylerken birdenbire davrandı.

— Ne var? dedim.

Derhal mendili ağzına götürerek:

— Kan! dedi.

Çıldırıyordum, bu müthiş kelime bütün tüylerimi ürpertti. Elindeki mendile baktım. Kırmızı lekelere bulanmıştı.

— Fikret, sakın korkma kardeşim! Belki üşüdüğün için olmalı.

Hafif bir tebessümle:

— İhtimal... dedi.

Rengi fena halde sararmıştı. Eliyle işaret ederek:

— Bir pencere açın! Nefesimde biraz darlık hissediyorum.

Derhal pencereyi açtım. Onu yattığı yerden kaldırdım. Arkasını kanepeye dayadı.

— Korkma, diyordu. Şimdi geçer. Buhran, buhran, her zaman böyle oluyorum.

— Biliyorum güzelim. Korkacak ne var ki! Yine de bir doktor çağırsak daha iyi olmaz mı?

Lakayt bir halde:

— Ne lüzumu var?

— Böyle deme! Seni biraz rahatlatacak bir ilaç verir iki gözüm.

— Beyhude değil mi?..

Hemen ani fikirle:

— Fikret, beni dinle! Ben şimdi Nejat Bey'e haber yollayacağım, itiraz istemem.

Bu anda sönmüş bakışlarında bir ışık göründü. Bu ismin tesiri altında bütün vücudu titredi. Gözlerini dalgın dalgın bana çevirerek içini çekti.

Bu bakışların siyah derinliklerinde bir şükran parıltısı vardı. Bir şey söylemeyerek elini kalbi üzerine bastı.

Bu, bence bir kabul cevabıydı. Sebatkâr kadın, ömrünün bu sönen saatlerinde bile yine aşkla mücadele ediyordu. Halbuki onun yanında ölmeyi bütün çektiklerine karşı son bir mükâfat olarak beklediği halde hâlâ tevekkül eder bir vaziyetle sükût edişi ciğerlerimi parçalıyordu.

Hemen aşağıya inerek her şeyi ayarladım. Doktoru alıp getirecek olan adam on dakika sonra bir araba bulmak üzere sokak kapısından çıkmıştı.

Tekrar Fikret'in yanına geldiğim zaman onu gözleri kapalı bir halde buldum. Kanlı mendili ellerinin arasındaydı.

Yavaşça bir tarafa oturdum. Evin içinde herkes suskun, gamlı idi. Ninem, mütemadiyen Fikret'in nasıl olduğunu soruyordu. Nedret ile dadısı onun yanındaydılar. Ben kendisine iyi haberler yolluyordum.

Ah!.. Halbuki ölüm... Ebediyet kucağını açmış, onu bekliyor. Mezar, ömrünün yirmi ikinci yılını dolduramayan biçarenin gençliğini çürütmek için onu çağırıyor. Bu saadetten mahrum hayat her dakika yavaş yavaş sönüyordu!..

Saat dokuzu çalarken, bu darbelerin yankısı şu matemli odanın duvarlarına garip bir inilti bırakmıştı. Endişeli ve üzgün bir bekleyiş içinde sokaktan geçen araba seslerini dinliyordum.

Bu esnada Fikret gözlerini açmıştı. Şaşkın, ümitsiz bir halde etrafına bakıyordu.

— Bir şey mi istiyorsun güzelim? dedim.

Beni görünce kendini topladı:

— Hiç... Galiba rüyaydı... dedi.

Ah! Ben kimi aradığını derhal anlamıştım. Bu siyah gözlerde acının izlerine karışmış endişeli bir bekleyiş vardı.

Zayıf bir sesle:

— Suat, şuraya, bana daha yakın gel ve beni dinle. Sana birkaç sözüm var!

— Söyle kardeşim, seni dinliyorum.

— Artık şu saatlerin benim için bir ölüm anı olduğunu sen de anlıyorsun, değil mi Suat? Kızımı senin şefkatli kucağına emanet ediyorum...

Burada sesi boğuldu. Gözleri yaşla doldu. Yine devam ederek:

— Sen... o zavallı yavrumun... annesi ol... Ona öksüzlüğün acısını hissettirme... Ona bir ana kucağından mahrum olduğunu hissettirme...

Bir iki dakika sustuktan sonra:

— Bir de, çantamda... bir defter var... Bunu oradan... al... ve sakla... Geçen ömrümün... bazı acı... sayfaları burada... yazılıdır. Nedret bir genç kız olduğu zaman... bunu... kendisine ver, okusun... Sana... ve kızıma bıraktığım... bu kâğıt parçalarının her satırında bir damla gözyaşım ile bütün hayatımın... elemleri vardır... Ben... öldükten sonra... bunlar yaşamalıdır... Suat! Sana bir ricam... daha doğrusu... bir vasiyetim daha var... Beni Karacaahmet'in... karanlık servileri altında defnetsinler... Ben... orasını pek... severim... Ne zaman oradan geçsem... gözlerim garip bir hasretle... o karanlık servilerin köklerine doğru... çevrilir... görünmez bir cazibe... bana orada... saatlerce oturmak arzusunu verirdi.

Sesi birdenbire söner gibi bitap bir halde:

— Şimdi... bana biraz... Nedret'i getirin... dedi.

Odadan nasıl çıktığımı bilmiyordum. Artık hıçkırıklarımı zapt edemiyordum. Çocuğu getirdiğim zaman onu kucaklamak için kollarında derman yoktu.

Hasretle, özlem dolu gözlerle bir müddet yüzüne baktı. Nedret'in yanaklarını onun dudaklarına götürdüm.

Koklaya koklaya öptü, sonra eliyle işaret ederek:

— Götürün, dedi.

Bu aralık kapının önünde bir arabanın durduğunu işitmiştim. Hemen aşağıya koştum. Başıma bir örtü verdiler.

Nejat avluda duruyordu. İhtimal ki henüz kimin tarafından çağırıldığını bilmiyordu. Zira ben giden adama, hiçbir suretle izahat verilmemesini kesin olarak tembih etmiştim.

Beni görür görmez o kadar şaşırdı ki az kalsın bulunduğu yere düşecekti.

— Aman yarabbi, siz misiniz? diyebildi.

— Yukarı çıkın, dedim. Lakin soğukkanlılığınızı muhafaza ederek...

— Ne var? Allah aşkına söyleyin!

— Fikret burada, biraz rahatsız.

— Nasıl, Fikret mi? Ne söylüyorsunuz?

Yüzüne baktım, bembeyaz olmuştu. Titriyordu. Merdivenleri tıkanacak kadar şiddetle çıktı. Sofada durduk. Kendisine dedim ki:

— Siz şimdi burada biraz bekleyin. Belki ani bir heyecan onu birdenbire mahvediverir.

Doktor bir sandalye üzerine yığıldı.

Ben odaya girdim. Fikret'in bir eli kanepeden sarkmış, oturur gibi bir vaziyette başını arkasındaki yastıklara dayamış, gözleri aralıktı.

Yanına gittim. Soran gözlerle yüzüme baktı:

— Güzelim, dedim. Heyecana kapılmamanı rica edeceğim. Mümkün olduğu kadar sakin bulunmaya gayret et.

— Niçin?

— Zira Nejat gelecekmiş de...

Bu kelime o zavallı bekleyende sanki yeni bir hayat uyandırmıştı. Sönmüş bakışları son bir saadet ümidiyle parladı:

— Suat! Sen ne kadar lütufkârmışsın, dedi.

Eliyle kalbine bastırdı. Oda kapısına doğru yürüdüm. Nejat sandalyenin üzerinde, başı elleri arasında, bitap ve

perişan bir haldeydi. Bilmem, belki de ağlıyordu. Kendisine yavaşça:

— Gelin, dedim.

Ayağa kalktı, sallanıyordu. Titrek adımlarla Fikret'in odasına girdi.

* * *

Kardeşim! Sana bu iç parçalayan tabloyu, bu ciğer yakan manzarayı tarif ve tasvir için gücümün olmayışı karşısında âciz kalıyorum.

Fikret, Nejat'ı görür görmez birdenbire davranmak istediyse de muvaffak olamadı. Ümitsiz bir yorgunlukla başını yastığa dayadı kaldı. Nejat koştu, yere diz çöktü. Onun buz gibi soğuk ellerini ellerinin içine aldı. Hiçbir kelime söyleyemiyordu. Boğazını yırtan acı hıçkırıklar içinde inliyordu.

Fikret ise bu ani mutluluğun verdiği hasret dolu bir mest oluşla ona bakıyordu. İhtimal ki talihinin beklenmedik bir lütfu olan şu kısacık saadetten pek az istifade edeceğini düşünüyordu.

Zayıf ve titrek bir sesle:

— Nejat! Niçin ağlıyorsun? dedi. Ben şimdi... bütün çektiklerimi... unuttum... Zira hiçbir vakit seni... şu... an kadar... korkusuz... heyecansız... sevdiğimi hatırlayamıyorum... Ah!.. Şimdi... öyle zannediyorum ki... bu gece şu oda... bizim... saadet yuvamız... Ben... elmaslarla taçlanmış... bir gelin... sen ise... henüz zifafa... girmiş bir erkeksin!.. Şu saadet... içinde... ölüm... bana ne kadar tatlı geliyor... bilsen... Bu artık aldatıcı bir rüya değil... Sen... yanımdasın... değil mi... Nejat?

— Evet, yanındayım meleğim! Dizlerinin dibinde, seni birdenbire görmekten doğan bir hayret ve teessür içinde ağlıyorum!..

— Lakin... niçin bilmem her tarafı simsiyah görüyorum... Bu karanlık içinde niçin yüzünü layıkıyla... seçemiyorum?.. Nejat!.. Bilir misin?.. Sana... benim... bir vaadim... vardı... İşte... şimdi bunun zamanı gelmiştir... Beni... gözlerimden... öp!.. Bu ilk buse... aşkımızın... son vedası olsun...

Nejat, onun üzerine doğru eğildi. Sönmek üzere olan gözlerinin üzerine ateşli ve uzun bir buse kondurdu.

Emindim ki zavallı genç adam, o dakika onun göğsü üzerinde ölmeyi acı bir hasretle istedi.

Gözyaşları arasında:

— Fikret! Fikret! diyordu. Benim için artık sensiz yaşamak, bu sefil ömrü sürüklemek, aşkın yakıcı ıstırapları, yıkıcı hasretleri içinde inlemek mümkün değildir.

Artık Fikret bir şey söyleyemiyordu. Dudaklarında hayata karşı sitemkâr bir tebessüm vardı. Çehresini hafif bir pembelik kaplamıştı.

Nejat bana doğru döndü. Yüzü yaşlar içinde, gözlerini keder karanlığı kaplamıştı.

— Ne var? Rica ederim söyleyin? dedim.

Ümitsiz, üzgün bir halde başını salladı. Bir eliyle Fikret'in nabzını tutuyordu.

Odanın içi ölüm sessizliğine bürünmüştü. Vücudum birdenbire şiddetle titredi. Zira gözlerim kanlı bir manzara karşısında kalmıştı.

Fikret'in bakışları sabit, bir noktaya dikilmiş; dudakları arasından siyah bir kan pıhtısı fırlamış, çenesine doğru süzülüyordu. Çehresi bir an içinde mosmor olmuştu.

Nejat, cansız bir cisim gibi durmuş, ona bakıyordu ve hâlâ nabzını tutuyordu.

Ta uzaklarda bir baykuş öttü. Şiddetli bir kar fırtınası camları sarstı. Karşıki evlerin birinde çalınan piyanonun inleyen sesi bunların arasına karıştı.

Bu esnada duyduğum derin bir hırıltıyla ürpermiştim. Hıçkırıklarımı zapt etmek için ellerimle ağzını tıkıyordum. Fikret'e baktım. Ölümün soğuk ve amansız nefesiyle zavallı kadının göğsü kabarmıştı. Dudaklarının arasından yalnız boğuk bir "Ah..." çıktı. İşte hayattan son aldığı nefes bu oldu.

Çehresini ilahi bir nur kaplamış, ağzı biraz aralık, dişleri kana bulanmış bir halde kalmıştı.

Boğazımı tıkayan bir ağlayışın feryadıyla onun ayakucuna düştüm. O zaman doktor birdenbire ayağa kalktı.

Odanın ortasında durarak hayatın yıkıcı pençesinden henüz kurtulan o ruhsuz cisme doğru baktı, baktı... Gözleri normalden fazla büyümüştü. Ağlamıyordu, gülüyordu. Bana doğru dönerek:

— Yalan, yalan! dedi. Siz beni aldattınız. Bu kadın Fikret değil! O şimdi yüksek dağların arasında uyuyan çiftliğin tenha sessizliği içinde yaşıyor!..

Oda kapısına doğru yürüdü. Tekrar döndü. Sonra bir şeyden korkmuş gibi koştu, kapıdan dışarı fırladı gitti.

Şiddetle kapanan sokak kapısının darbesiyle ev sallandı. Bütün hane halkı bu ani felaketin karşısında ağlayarak feryat ederken, tiz ve acı bir kahkaha gecenin karanlığı içinde bir tezat meydana getiriyordu.

Bu faciadan bir ay sonra büyükannemi de Fikret'in mezarı yanına defnettiler. Artık benim için huzurlu bir yer bulmak mümkün olamıyordu.

Teyzekızımın ebedi ayrılığı bence unutulması imkânsız acılardandı. Hiç kimse beni teselliye muvaffak olamıyordu. Doktorlar İskenderiye'ye kadar bir seyahat tavsiye ediyordu.

Kocamın zorlaması ve ısrarı üzerine bir müddet olsun üzülmeme sebep olan yerlerden uzaklaşmak lüzumu karşısında Fikretçiğimin yadigârı olan bu sevgili çocuğu da beraber alarak buradan ayrıldık.

* * *

Marmara'nın öfkeli dalgaları üzerinde yol alan (...) vapurunun yukarı kat salonundaydım. Nedret'in istirahati için gerekenleri hazırladıktan sonra biraz nefes almak üzere güverteye çıkmıştım. Deniz fazlaca dalgalı olduğundan vapurda bir hayli sarsıntı meydana getiriyor, o sebepten güverte salonu tenhaca bulunuyordu. Birkaç yolcu bir tarafa çekilmiş, kimi günbatımını temaşa ediyor, kimi kitap okuyordu. Ben de bir tarafa çekilmiştim.

Artık İstanbul, bu muazzez vatan, bütün bütün gözden kaybolmuştu. Vapur denizin bu sonsuz boşluğu içinde yoluna devam ediyordu.

Kalbimde bir sıkıntı, gözlerimde ağlamak meyli vardı. Herkesi de kendim gibi üzgün, kederli zannediyordum. Benden sekiz on adım ileride bir adam oturmuş, arkasını dönmüş, başını eline dayamış ne kitap okuyor, ne de günbatımını temaşa ediyor, gözlerini ufkun meçhul bir noktasına dikmiş, dalgın ve hareketsiz bir halde duruyordu.

Bilmem niçin, bu adam mütemadiyen gözlerimi meşgul ediyordu. Yanında ise on iki yaşında kadar tahmin edilen bir erkek çocuk vardı.

Gayriihtiyari olarak kalktım. O tarafa doğru yürüdüm. O adam katiyen tavrını bozmadı, hatta yanına yaklaştığımı bile hissetmedi.

Yanındaki çocuk hüzünlü bir tebessümle yüzüme bakıyordu.

— Oğlum! dedim. Siz de mi Mısır'a gidiyorsunuz?

— Evet efendim.

Sesim o suskun, o hareketsiz vücut üzerinde bir etki yaratmıştı. Başını çevirdi. Kederli ve sakin bakışlarını bir müddet üzerime dikerek baktı. Bir şey hatırlamak istiyormuş gibi düşündü. Sonra ağır ağır başını sallayarak derin bir ah çekti. Tekrar gözlerini bulutlara doğru kaldırdı. Dalgın, sakin bir halde kaldı.

O dakikada teessür ve hayretimden donakalmıştım. Zira bu biçare adam Nejat'tı. Titriyordum. Çocuğa halimi hissettirmemek için:

— Babanız hasta mı? diye sordum.

İçini çekerek:

— Evet, hasta! dedi. Şimdi Kahire'ye gidiyoruz. Bir iki ay sonra da Avrupa'ya gideceğiz. O kimseyle konuşmaz, yalnız düşünür. Bazen ağlar, günlerce ağlar...

— Zavallı!..

Çocuk yine göğüs geçirerek:

— İşte bakın, idrak kabiliyetinden mahrum, hissiz, duygusuz bir cansız cisim. Lakin o böyle değildi. Bir gece kendisini sokakta bir taşın üzerinde buldular. Yazık ki eve getirdikleri zaman hiçbirimizi tanımıyordu.

— Siz yalnız mı babanıza refakat ediyorsunuz?

— Hayır. Yanımızda babamın sevgili arkadaşlarından bir doktorla beraber...

Gözlerimden akan birkaç damla yaş yanaklarımın üzerine doğru yuvarlandı. Bu gayriihtiyari ağlayışı göstermemek için başımı çevirirken Nihat büyük bir hayretle yüzüme bakarak:

— Siz de ağlıyorsunuz, öyle mi? diyordu.

* * *

Bütün o keder veren hatıralardan uzaklaşmak için seyahate karar vermişken tesadüf beni yine onların canlanmasına sebep olacak kişilerin karşısında bulunduruyordu.

Tekrar o zavallı Nejat'a doğru baktım. Bakışlarını ufkun uzak derinliklerine dikmişti. Ağlayan gözlerinde cansız, hasret çeken bir ifade vardı.

O yaşıyordu... Lakin bütün hissi, bütün ruhu Fikret'i ebediyetin kucağına alan mezarın karanlık sessizliği içinde gömülüydü...

Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi'nin 3. baskısının kapağı: "Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi, Muharriresi: Güzide Sabri, Fiyatı 50 Kuruş, İkbal Kütüphanesi Hüseyin"

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 59

Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi, Güzide Sabri'nin en çok ses getiren romanıdır. Fikret'in kızı Nedret'e bıraktığı günlüklerden oluşan yapıt, toplumsal değer yargılarını kadınların deneyimlerini merkeze alarak, "hastalık" ve "yasak aşk" etrafında eleştirmektedir.

Erken 20. yüzyılda edebiyatımıza "melankolik" dünya görüşüyle özgün bir katkıda bulunan Güzide Sabri'yi, özellikle içinden geçtiğimiz salgın hastalık çağında, günümüz okuruyla buluşturmak, "hastalık", "keder", "yas", "elem" gibi duygulara bakmak için farklı bir pencere sunacaktır.

Güzide Sabri (Aygün) (1883-1946)

Güzide Sabri İstanbul, Fındıklı'da doğdu. Babası Salih Reşat Bey, Adliye Nezareti memurlarındandır. Annesi Nigâr Hanım, şair Koniçeli Kâzım Paşa'nın yeğenidir. Evde aldığı özel eğitimde, hocası Tahir Efendi'den gördüğü edebiyat, en sevdiği derstir. On altı yaşındayken, arkadaşının yaşamından izler taşıyan ilk romanı *Münevver*'i yazacak, yapıt dönemin kadın kalemlerine kucak açan, Osmanlı kadın hareketinin ilk ve en uzun süreli dergisi, *Hanımlara Mahsus Gazete*'de tefrika edilecektir.

Erken yaşta Beyoğlu Birinci Noteri Ahmet Sabri Aygün'le evlendirilir. *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi* adlı ikinci romanını, eşi tarafından yazması kısıtlandığı bir dönemde, Bursa'da yazmaya başlar. Yapıt yayımlandığında, büyük ses getirir. Böylece edebiyat dünyasında artık tanınan bir yazar olmuştur. *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*'nin devam romanı *Nedret* ise yapıtları içinde en sevdiği olacaktır.

Güzide Sabri'nin, ses getiren bu üç romanıyla birlikte, birçoğu filme alınan *Yaban Gülü, Hüsran, Gecenin Esrarı, Hicran Gecesi, Necla, Mazinin Sesi* adlı yapıtları bulunmaktadır. "Güzide", "Güzide Osman" müstear adlarıyla *Hanımlara Mahsus Gazete, Süs, Kadınlar Dünyası, Perşembe Mecmuası* dergilerinde şiir, öykü ve makaleler yayımlamış, yaşamı boyunca üretken bir yazar olmuştur. Yazarın seçme eserlerine Türk Edebiyatı Klasikleri Dizimizde yer vermeyi sürdüreceğiz.

10 TL